
REVISORS ANSVAR I FORBINDELSE MED BESVIGELSER

Aalborg Universitet
Kandidatspeciale

Studiet:
Cand.merc.aud.

Afleveringsfrist:
31. maj 2021, kl. 23:59

Navn:
Adam Dirch William Maratse

Studienummer:
20190782

Vejleder:
Peter Thor Kellmer

Aalborg Universitet

Kandidatafhandlingen udarbejdet af

Adam Maratse

Adam Maratse

Titel:

Revisors ansvar i forbindelse med besvigelser

Navn:

Adam Dirch William Maratse

Studienummer:

20190782

Studiet:

Cand.merc.aud.

Afleveringsdato:

31. maj 2021, kl. 23:59

Vejleder:

Peter Thor Kellmer

Antal anslag:

189.288

Antal side:

79

Executive Summary

The candidate has prepared an issue that concerns fraud and aid packages. In order to clarify this problem, the candidate has chosen the method, which deals with observation without participation, but the participants' knowledge of observation is high. This means that the participants are aware of the observation, although the observer does not participate in observation directly. The candidate has chosen the method of collecting data through planned unconditional. After a planned unconditional phase, the documentation will make it possible to draw a specific plan. This plan is to collect data through a mail questionnaire, the questionnaire is sent by email or link to auditors. The questionnaire helps the candidate to comply with COVID-19 restrictions, which is why the questionnaire choice has been the most attractive tool for the survey purpose.

The questionnaire generally considers fraud, auditor's liability in relation to fraud and aid packages offered to companies from public authorities. The purpose of the investigation is to understand when frauds occur and why they commit fraud at the company. The candidate also wants to understand when the responsibility for preventing and detecting fraud occurs, where the responsibility lies in connection with fraud, including the responsibility of the management and auditor.

The auditor's responsibility is to draw an endorsement in the financial statements without material misstatement as a whole, whether due to errors or fraud. Thus, the auditor must comply with the requirements of International Standard on Auditing (ISA), including e.g., good auditing practice and independence requirements. The auditor shall also consider the threats that may occur before, during and the completion of the audit.

Aid packages have been neglected through the year 2020, including compensation for the self-employed, fixed costs and wages. Commercial companies have several times notified to the Public Prosecutor for Special Economic and International Crime (SØIK), where several companies reuse the auditor's declaration to meet conditions for application in compensation. Other companies choose to commit fraudulency in term of accounting manipulation, where they carry out manipulations of the accounts in term of fictitious recorded accounts. The auditor has also experienced frauds in the term of asset exploitation through registrations of fictitious employees in order to meet conditions of salary compensation. This has been challenging for both auditors and companies to prevent and detect fraud in the year 2020.

Indholdsfortegnelse

Executive Summary	2
1. Introduktion	7
2. Problemformulering	9
3. Afgrænsning	10
4. Metode & videnskabsteori	12
4.1 Metode	12
4.1.1 Organisatorisk dokumentarmetode	13
4.2 Projektets oversigt	15
5. Kildekritik og empiri	17
5.1 Primært kilder	17
5.1.1 Direkte observation	18
5.1.2 Interviews	19
5.2 Sekundært kilder	20
6. Analyse	21
6.1 Besvigelser	21
6.1.1 Besvigelserbegrebet	21
6.1.2 Besvigelsetyper	23
6.1.3 Regnskabsmanipulation	25
6.1.4 Misbrug af aktiver	28
6.1.5 Generelt om besvigelsestrekanten	29
6.1.6 Besvigelsestrekanten i overensstemmelse med regnskabsmanipulation	32
6.1.7 Besvigelsestrekant i overensstemmelse med misbrug af aktiver	37
6.2 Ledelsens ansvar i forbindelse med forebyggelse og opdagelse af besvigelser	41
6.2.1 Generelt om ledelsens ansvar	42
6.2.2 Bestyrelsens- og direktørens ansvar	42
6.2.3 Agent-principalmodellen	45
6.2.4 Interne kontroller	49
6.2.5 Elementer af interne kontroller i overensstemmelse med COSO Framework	51
6.2.5.1 Kontrolmiljøet	52
6.2.5.2 Virksomhedens risikovurderingsproces	53
6.2.5.3 Kontrolaktiviteter	54
6.2.5.4 Information og kommunikation	55
6.2.5.5 Overvågning af aktiviteter	55
6.3 Revisors ansvar i forbindelse med besvigelser	56
6.3.1 Hvad er en revisor	56
6.3.1.1 Integritet	58
6.3.1.2 Objektivitet	58
6.3.1.3 Fortrolighed	59
6.3.1.4 Professionel adfærd	60
6.3.1.5 Professionel kompetence og fornøden omhu	60
6.3.2 Uafhængighed	61
6.3.3 Erklæringsteam	63
6.3.4 Trusler	64

6.3.4.1 Egeninteressetrussel.....	65
6.3.4.2 Egenkontroltrussel (selvrevision).....	67
6.3.4.3 Advokeringstrussel (partsidentifikation)	67
6.3.4.4 Familiaritetstrussel (kundenærhed)	68
6.3.4.5 Intimideringstrussel (andre trusler)	69
6.3.5 Revisors ansvar	70
6.4 <i>Revisionsprocess med fokus på besvigelser</i>	72
6.4.1 Revisionsmodellen.....	72
6.4.2 Planlægningsfasen	75
6.4.3 Indledende opgaveaktiviteter.....	75
6.4.3.1 Klientaccept og -fortsættelse	76
6.4.3.2 Etske regler	77
6.4.3.3 Forståelse for opgavens vilkår.....	78
6.4.4 Planlægningsaktiviteter.....	79
6.4.4.1 Risikovurderingshandlinger ifølge ISA 315	79
6.4.4.2 Virksomhedens forhold og dens omgivelser	81
6.4.4.3 Virksomhedens art	82
6.4.4.4 Virksomhedens interne kontrol.....	85
6.4.4.5 Identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation	86
6.4.4.6 Reaktioner på de vurderede risici for væsentlig fejlinformation, herunder besvigelser ifølge ISA 330	89
6.4.4.7 Revisionsstrategi.....	91
6.5 <i>Udførsel af revision med fokus på besvigelser</i>	92
6.5.1 Klientaccept	93
6.5.2 Forståelse af virksomheden	93
6.5.3 Interne kontroller og forretningsgange	94
6.5.4 Regnskabsanalyse.....	94
6.5.5 Tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis	95
6.5.6 Revisionshandlinger vedr. resultatopgørelsen og balancen	95
6.5.6.1 Varesalg	96
6.5.6.2 Varekøb.....	97
6.5.6.3 Lønninger	98
6.5.6.4 Varebeholdning.....	99
6.6 <i>Revisors rapportering</i>	100
6.6.1 Revisionspåtegning	101
6.6.2 Kommunikation med ledelse	102
6.6.3 Meddelelsespligt i overensstemmelse med ISA 240	103
6.6.4 Rapporteringspligt i overensstemmelse med erklæringsbekendtgørelsen.....	104
6.6.5 Rapporteringspligt i overensstemmelse med revisorloven	104
6.7 <i>Spørgeskema analyse</i>	104
6.7.1 Hjælpepakker	105
6.7.2 Kompensation til selvstændige	105
6.7.3 Kompensation til faste omkostninger med revisorerklæring.....	106
6.7.4 Kompensation til løn.....	108
6.7.5 Undersøgelse af revisor.....	109
6.7.6 Undersøgelse af revisors job ved afdækning af besvigelser ift. hjælpepakker.....	109
6.7.7 Undersøgelse af revisors arbejde.....	110
6.7.8 Undersøgelse af revisors erklæring	111
6.7.9 Undersøgelse af besvigelser under udførelse af revision.....	114
6.7.10 Undersøgelse af revisors reaktioner ved opdagelse af besvigelser	115
7. Konklusion	118

8. Litteraturliste.....	123
8.1 Forkortelser.....	123
8.2 Litteraturliste.....	123
9. Bilag	129
9.1 Spørgeskema svarene.....	129
9.2 Immaterielle og materielle anlægsaktiver	132
9.3 Langsigtet gældsforpligtelser	134
9.4 Egenkapital	136
9.5 Kassebeholdninger	138
9.6 Investeringer.....	139
9.7 Revisionsprocessen	141
9.8 Gantt-kort for specialet.....	142

1. Introduktion

Siden starten af år 2020 har det været udfordrende for erhvervsdrivende virksomheder, der ønsker at få større indtjeningen gennem året. Denne udfordring har stor betydningen for erhvervsdrivende virksomheder, da det er på grund af COVID-19, der er indført nye retningslinjer og restriktioner hos virksomheder. Med denne baggrund skal dette siges, at erhvervsdrivende virksomheder har muligheden for at få en hjælpepakke fra offentlige myndigheder til deres tab, herunder fald i mindst 30 % eller 35 % af omsætning eller lønkompensation i form af antal 50 eller 30 % eller mere afskedigelse af medarbejdere.(Erhvervsstyrelsen, 2020b) På grund af restriktionerne kan virksomhederne søge én eller flere perioder i hjælpepakkerne. For virksomheden kan søge hjælpepakke hos offentlige myndighederne, virksomheden skal kunne dokumentere årsagen til tabet er COVID-19 restriktioner, herunder nedlukning i flere perioder.(Erhvervsstyrelsen, 2020c) Denne dokumentation kræver revisors erklæringen, hvor dokumentet skal indberettes hos Erhvervsstyrelsen. Erhvervsstyrelsen vil behandle dokumenter efter indberetningen, hvorefter godkendes kompensation til erhvervsdrivende virksomheder, og de kan kompenseres op til 30.000 kr. pr. måned pr. fuldtidsansat, hvoraf kompensationen gælder hos 75 % af lønnen for ansatte, der er funktionærer og 90 % af lønnen for ansatte, der ikke er funktionærer.(Erhvervsstyrelsen, 2020c)

På trods af attraktivt midler i hjælpepakker fra offentlige myndigheder opstår der en del af virksomheder, som ledelserne har pyntet op i årsrapporten, så de kan opnå og opfylde betingelserne for kompensationen. Pyntning i regnskaber er noget, som har været en del af erhvervsskandaler, som vi har været vidne i nyhederne på tiden.(Ritzau, 2020b) Siden marts 2020 har ledelsen forsøget på svindel med midler fra hjælpepakker under coronakrisen, hvoraf svindelen er svaret til i alt 1,2 mio. kr. Erhvervsskandalen startede med indberetningen på

17 ansatte for at opfylde betingelserne, men så senere hen efter revision af de indberettet 17 ansatte var ikke korrekt, derefter endte i retten, som ledelsen blev dømt i fængsel. Lønkomensationen har været mest synlig for besvigelser for tiden, hvorfor revisorerne advarer, at hjælpepakker kan være årsagen til misbrug og svig hos virksomhederne. Revisorerne er spændt på virksomhedens økonomisk kriminalitet og misbrug af statens penge under coronakrisen, hvormed risikoen har været større i svindel med ordningen. (Crone & Munkholm, n.d.)

Erhvervsminister Simon Kollerup udfordrer revisorerne og virksomhederne for at være ombyggende med og undgå forkerte indberetninger. Denne udfordring betyder også for virksomheden, at virksomheden kan straffes firedoblet for den slags forseelser. Selvom revisorerne skal lave en erklæring for virksomheden, om virksomheden er berettiget til at få komensationen, her risikerer revisorerne ikke opdage besvigelser hos virksomheden, da dette erklæringen til virksomheden kan genbruges af ledelsen for genansøgningen til komensationen i fx omsætning, løn eller faste omkostninger m.v.(Børsen, 2020)

Regnskabsmanipulation har været synligt både nationalt og internationalt erhvervsskandaler, hvoraf disse erhvervsskandaler kan give spørgsmålstegn ved revisorernes rolle og funktioner, især i relation til forebyggelse og opdagelse af besvigelser.

Revisors opgave er at agere som offentlighedens tillidsrepræsentant, og dermed revisorerne bærer et stort offentligt ansvar i forbindelse med sin revision, med dette ansvar skal skabe større tillid til de aflagte årsrapporter. Tilliden opnås ved, at revisor optræder som en uafhængig part, der udtaler sig om årsrapportens retvisende billede. Det menes, at årsrapporten retvisende billede er revisionen udarbejdet med 95% sikkerhed. Resterende 5 % kan forebygget i form af fejlinformation, herunder fejl og mangler eller besvigelser

i årsregnskabet. Selvom med høj grad sikkerhed er det ikke sikkert, at revisor opdager besvigelser i virksomheden, herunder ledelsesbesvigelser. Små besvigelser i form af misbrug af aktiver kan opdages typisk af virksomheden selv via interne kontroller. Ledelsesbesvigelser er dog sværere, da ledelsen eller ledelserne er bedre til at skjule deres besvigelser bedre end andre.

Mere end 20 år har PwC's udarbejdet Global Economics Crime og spørgeskemaet i besvigelser, hvoraf mest besvigelser sker i form af regnskabsmanipulation, misbrug af aktiver, finansiering af terrorisme, skattebesvigelse m.v.(Aj & Watt, 2020, s. 2)

På trods af erhvervsskandaler må det forventes, at samfundet nu kræver mere til regulering af besvigelser, hvortil opbygges samfundets forventninger til revisors arbejde i forhold til besvigelser, såkaldt forventningskløften. Revisorerne kan dog ikke leve op til forventningskløften, da revisorer udarbejder en revision med 95 % sikkerhed, men hvis revisorer udarbejder en revision med 100 % sikkerhed vil det være omkostningstungt for virksomhederne, hvorfor 95 % sikkerhed er mest foretrækkende revision hos uafhængige parterne.

2. Problemformulering

Det endelige og konkrete problem, som kandidaten forsøger at løse i specialet er formuleret til:

Hvorfor har COVID-19 en mulighed for virksomheder at begår besvigelser på baggrund af de attraktive hjælpepakker fra offentlige myndighederne og hvad er revisors ansvar i forbindelse med besvigelser?

Begrundelsen for problemformulering er, at kandidaten finder det interessant at undersøge hos revisionsvirksomheder, der har oplevet besvigelser under udarbejdelse af revision. Med udgangspunkt i opgavens motivation, søger

denne opgave at finde svar på problemformuleringen med underspørgsmålene nedenfor.

Til at afklare denne problemstilling, vil der i specialet tage udgangspunktet i International Standards on Auditing (ISA) 240. Derudover vil der inddrage erhvervsskandaler under COVID-19 perioden samt tidligere erhvervsskandaler i regnskabsmanipulation, der vil blive holdt op mod reglerne i ISA 240. For at kunne belyse problemstilling er der udarbejdet en række underspørgsmål, der er relevant i relation hertil:

- Hvad er besvigelser, og hvordan opstår besvigelser
- Hvad er revisors rolle?
- Hvad er revisors ansvar?

Formålet med underspørgsmålene er at belyse delelementerne i problemstillingen, dels ud fra en teoretisk vinkel herunder lovgivningen og revisionsstandarderne, dels ud fra en praktisk gennemgang af udvalgte erhvervsskandaler samt spørgeskemaet der er uddelt til revisorerne.

3. Afgrænsning

Afgrænsningen er ikke en forsøg på begrænsningen af antallet i specialet, men en hjælp til at præcisere specialets problemstilling, derfor er det nødvendigt at foretage følgende afgrænsninger.

Afgrænsningen gælder kun i besvigelser, dermed afgrænsningens udgangspunktet er ISA 240, hvoraf besvigelser i form af misbrug af aktiver og regnskabsmanipulation vil være fokuset i afhandlingen. Opgaven fokuserer også på revisors ansvar i forbindelse med fuld revision, derfor afgrænses fra review, udvidet gennemgang, assistance med regnskabsopstilling og øvrige erklæringer for eksempel at behandle perioderapporter, opgørelser m.v.

Besvigelser kan komme i mange former for økonomisk kriminalitet, hvorfor opgaven er kun afgrænset til at fokusere på besvigelser, der er klassificeres som regnskabsmanipulation og misbrug af aktiver, jf. ISA 240. Desuden opgaven fokusere på revisors ansvar i henhold til at forhindre og forebygge besvigelser opstår.

Endvidere vil kandidaten afgrænse specialet fra ikke revideret regnskab hos virksomheder, hvorfor dette udbydes ikke i afhandlingen. Offentlige myndigheder giver 10 forskellige compensationer til virksomheder, hvor compensationer er til faste omkostninger og løn, selvstændige og freelancere, kunstnere og arrangementer.(virksomhedsguiden.dk, n.d.)

Kompensation for faste omkostninger og løn omhandler faste omkostninger uden revisorerklæring (light), faste omkostninger med revisorerklæring og lønkompensation.

Kompensation til selvstændige og freelancere omhandler selvstændige med faldende omsætning, freelancere med A- og B-indkomst, sæsonafhængige selvstændige med faldende omsætning, sæsonafhængige freelancere.

Kompensation til kunstnere og arrangementer omhandler kunstnere og kulturinstitutioner, arrangører af større arrangementer, aflysninger fra den 26. eller 27. september 2020 til leverandører.

Da der er en del af compensationer, som er tale om i offentlige myndigheder, afgrænses afhandlingen til tre compensationer, herunder løn-, faste omkostninger med revisorerklæring- og selvstændige med faldende omsætning, der får omsætningskompensationer. Årsagen til valget i tre compensationer er at undgå for bredt analyse i andre compensationer, derfor specialet fokuserer på disse 3 compensationer samt de generelle besvigelser ifølge ISA 240, herunder regnskabsmanipulation og misbrug af aktiver.

4. Metode & videnskabsteori

Metode & videnskabsteori er udbygget med to punkter, herunder metoder til afhandlingen og projektets oversigt. Denne opbyggelse skal give et bedre overblik for læseren.

4.1 Metode

Afhandlingen er en retsdogmatisk afhandling, det vil sige, at kandidaten er ukritisk holder sig til en teoretisk opfattelse uden hensyn til de faktiske forhold, der beskriver og analyser gældende ret i revisorloven, uafhængighedsbekendtgørelsen, international standard auditing (ISA) m.v. i Danmark i dag. Der forsøges ikke opstillet teser, det vil sige, at kandidaten laver ikke en påstand som fremsættes som falsk. Kandidaten tager heller ikke udgangspunkt i hypoteser, hvor en antagelse som ikke er bevist under afhandlingen. Her vil foretaget et retspositivistisk udgangspunkt og anvendt gængs juridiske metode ved behandlingen af de revisionsmæssige retskilder. Kandidaten mener, at videnskaben skal holde sig til erfaringsmæssige kendsgerninger, hvorfor en teori kan svinge lidt under behandlingen af revisionsmæssige retskilder. Teorivalget er derfor en aktør tilgang afhandlingen.

Metodevalget for specialet er eksplorative undersøgelser, dvs. at kandidaten ønsker udforske en problemstilling¹ for at opnå større indsigt i og forståelse for denne problemstilling. Denne metodevalg anvendes, fordi problemet i besvigelser findes i stor udbredt hos erhvervsdrivende virksomheder.

Undersøgelsen gennemføres som et forskningsprojekt, hvor forskningen ønskes at skabe en forståelse af den betegnende betydning, der er indbygget i virksomhedens historiske udviklingsmønstre. Gennem en sådan forskning er det forskernes håb, at aktørerne i den pågældende virksomhed ville være

¹ Kig afsnit 2 – problemformulering.

bedre i stand til at forstå deres situation og som følge heraf være i stand til at udvikle en bedre harmoni med markedet (harmonien er følelse af dialektisk - syntetisering).

Forskningsaktiviteter, der præsenteres af aktørernes tilgang, følger det, at problemformulering og formål udvikles gradvist som forskerne bliver dialogisk forbundet med aktørerne. Det betyder, at en aktør, der skaber viden, skal afholde sig fra at præsentere om detaljerede problemer og specificerede formål for tidligt. I denne undersøgelse fremgår det klart fra starten, at ideen, baseret på en dialektisk betegnelse af begrebsmæssig betydning, er at udvikle en model for forfatningsmæssige idealer (som udgjorde den pågældende virksomhed) for at kunne sætte en syntetisering model sammen, konstrueret som et eksempel på karakteriserede tilfælde. (Arbnor & Bjerke, 2009, s. 312)

4.1.1 Organisatorisk dokumentarmetode

Måde at indsamle data på	Planlagte samtaler	Ikke planlagte samtaler
Karakter		
Planlagt betingelsesløs	Første samtaler med hver general manager; afdelingsleder og i nogle tilfælde andet personale	Ingen specificeret søgning efter oplysninger - Sociale netværk, oprette kontakter
Interview-lignende	Næste samtaler med ovennævnte aktører fra gruppen af andre medarbejdere	Angivet søgning efter oplysninger

Tabel 1 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra Methodology for creating business knowledge. (Arbnor & Bjerke, 2009, s. 314)

»Planlagte«-samtaler betyder blot, at de skulle gennemføres på et separat og uforstyrret sted på arbejdspladsen og registreres i undersøgelsen. »Ikke

planlagte«-samtaler er dem, der kunne komme op spontant, såsom i kafferum eller når man går rundt i virksomheden - med andre ord alle de samtaler, der ikke finder sted i separate rum og ikke bliver registreret i undersøgelsen.

Kandidaten har besluttet at anvende organisatorisk dokumentarmetode, fordi den metodisk procedure er udgangspunktet: Den organisatoriske dokumentarmetode har til formål at indfange den historiske proces, der starter med dokumentarisk materiale. Dette kan muliggøres, hvis materialet dækker aspekter, der belyser, hvad der er ønsket og potentielt muligt samt faktiske eller faktuelle aspekter, der belyser problemet fra forskellige vinkler. I aktørernes tilgang er den sekundære datametode baseret på fænomener snarere end på emner.

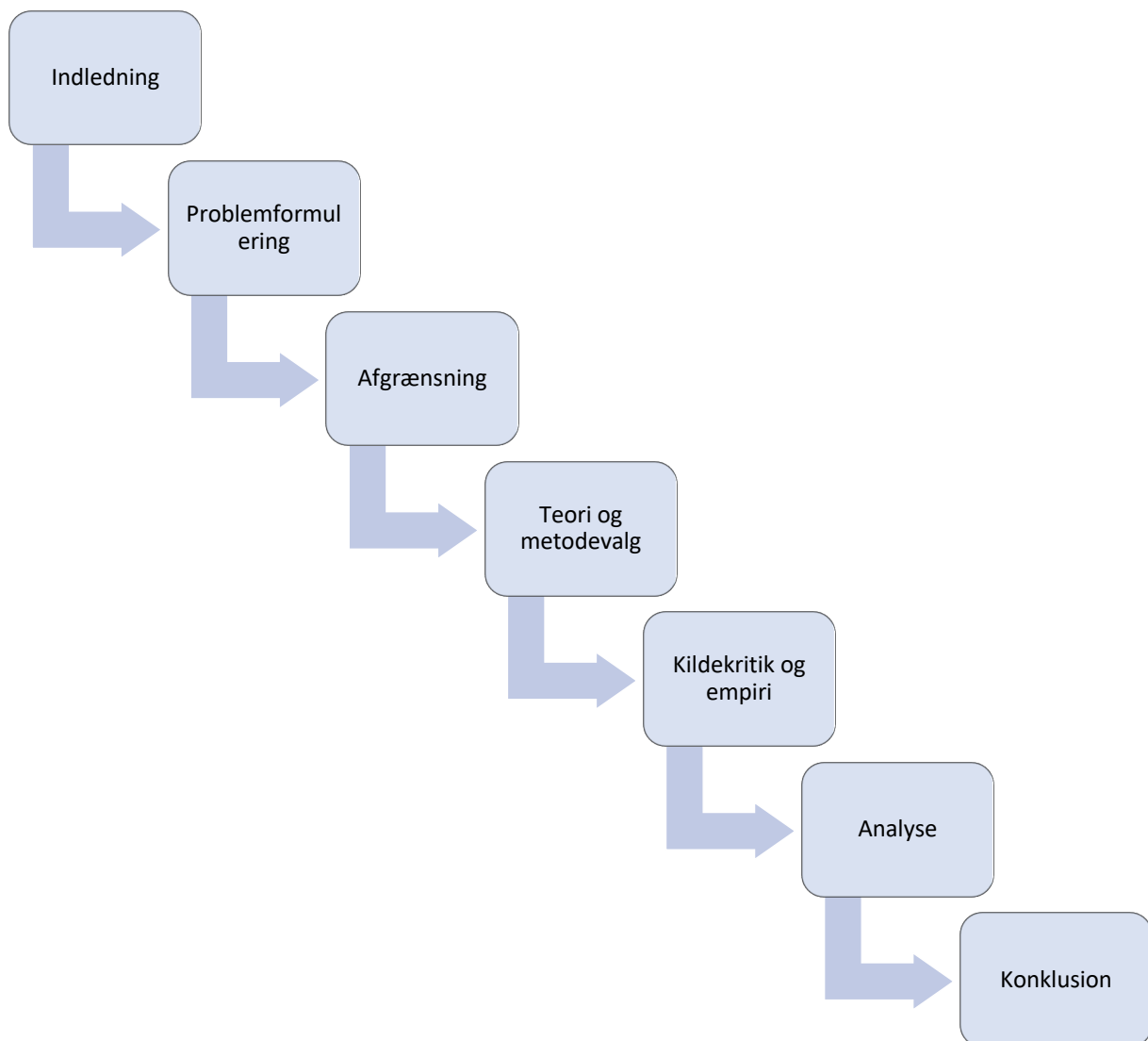
Det betyder, at fænomenområdet, ikke emner, i det store og hele bør angive søgningen af det organisatoriske dokumentarmateriale. De data, der skal indsamles for hver, stadig mere omfattende undersøgelse består af det organisatoriske dokumentarisk materiale, der tager hensyn til den generelle historiske baggrund - udviklingen af samfundet i almindelighed.

Metodik: Den organisatoriske dokumentarforskning udføres i overensstemmelse med disse ideer. Efter en planlagt betingelsesløs fase vil dokumentmaterialet gøre det muligt at udarbejde en specifik plan. Dette føre til ordningen er afbildet i tabel 1 ovennævnte, som viser det organisatoriske dokumentarmateriale opdelt i kategorier og kilder.

Denne metodisk procedure og metodik uddybes længere i afsnit 5, hvorfor valget er sådant metode.

4.2 Projektets oversigt

Specialets struktur vil være opbygget følgende måde:

Figur 1 - Kilde: Egen tilvirkning - Specialet er præsenteret ud fra vandfaldmodellen.

Vandfaldmodellen betyder hvert emne skal først gennemføres før det anden emne begynder, det vil sige, at kandidaten vil gennemføre indledningen først, dernæst problemformuleringen m.v. For at gøre det nemmere for læseren at forstå hvordan afhandlingen er opbygget.

Opgavens struktur omhandler redegørelser i første 4 afsnit, herunder indledning, hvorom kandidaten beskriver et emne der finder interessant at

undersøge nærmere i specialet. Efter den første afsnittet kommer frem til problemformuleringen, der er relevant for kandidaten og ønsker at belyse i specialet. For at kunne belyse problemformuleringen er det relevant at afgrænse sig til bestemt emne, der er fokuset i både indledningen og problemformuleringen. Efter afgrænsningen bliver det relevant at nævnte hvordan specialet skal behandles, det vil sige, at hvilke metodevalg anvendes i afhandlingen.

På Aalborg Universitet anvendes problembaseret løsningen, som giver mening, at hvorfor kandidaten anvender aktør tilgangen for at belyse problemformuleringen. Aktør tilgangen udarbejdes som problembaseret løsningen², hvorved metodik proceduren og metodikken uddybes i teori- og metodevalget.³ Kandidaten ønsker at anvende metoden, der undersøges i spørgeskemaet og sekundær kilder fra andre virksomheder for at kunne sammenligne svarene fra Danmark og andre udenlandske kilder. Det er også desuden besluttet at personlige interview er fravalgt på grund af COVID-19 restriktioner, som gør det umuligt at gennemføre, samtidig med den telefonisk interview er ellers også en mulighed for at anvende i undersøgelsen, dog dette er også fravalgt, det må refereres til afsnit 5 for fravalgets årsagen.

For at anvende teoriet og metodevalget er der udarbejdet kildekritik og empiri, der tages udgangspunkt i, hvilke kilder der er fokus på specialet, og hvordan kandidaten ønsker selv at fremskaffe empiri for specialet. Dette uddybes nærmere i afsnit 5.

For at anvende teori- og metodevalget skal undersøgelsen foregå på analysen. For at skaffe mere værdi for specialet er der udarbejdet en vurdering af analysens- og spørgeskemaets fuldbragt. Denne vurdering skal også anvendes

² PBL

³ Afsnit 4.1

for at give løsningsforslaget til problemformuleringen. Efter vurderingen udarbejdes en konklusion for at belyse problemformuleringen til specialet.

5. Kildekritik og empiri

Kildekritikken og empirien vil være opdelt på primært- og sekundær kilder, da specialet tager udgangspunkt på besvigelser, hvoraf ISA 240 anvendes som værktøj til vurderingen af besvigelserne.

5.1 Primært kilder

Den empiriske del af specialet er lavet ud fra kandidatens spørgeskemaet, hvor revisorerne besvarer spørgeskemaet. Dette spørgeskema er udgangspunkt udarbejdet til analyse del, der skal uddybe effekten af COVID-19 til besvigelserne eller om revisorerne har oplevet flere gange om året besvigelser end forrige årene. Spørgeskemaet er også udarbejdet for at minimere bias, derfor spørgeskemaet vil udgangspunkt at kunne vurdere svarene, der er relevant til problemstillingen. Desuden et udfyldt spørgeskema vil kandidaten hjælpe til at beskrive det observerede objekt.

Herunder vil der foretaget en databehandling af kvantitative data, at forskellige data bør analyseres på forskellige måde. Kvantitative empiriske del af specialet er udgangspunktet den kvantitative databehandling gennem ikke-numeriske data, hvor kandidaten udarbejder optælling af svarene fra spørgeskemaet, derefter udarbejdes hyppigheder og frekvenser for analyseformål. Kandidaten mener, at optællingen vil være meget nyttige og informative for at belyse problemformuleringen.

Kandidaten mener også, at det er ofte en god ide at lave frekvensfordelinger grafisk, hvormed databehandlingen giver bedre overblik af svarene fra deltagere i undersøgelsen. Dermed frekvenserne vises gennem søjlediagrammer og cirkeldiagrammer til analyseformålet.

For at gøre overskueligheden skyld vil kandidaten anvende pivottabeller i afhandlingen, da pivottabeller udarbejder hurtigere optællingen og søjlediagrammer fra datamatricen. For at kunne forstå dybere med undersøgelsen vil der også udarbejdet krydstabeller. Formålet med krystaller er at belyse undersøgelsen til analysemål. Krydstabeller er et stærkt værktøj til at analyse sammenhænge mellem forskellige inddelinger af datamatricen.

Primært kilder i form spørgeskema med lukkede spørgsmål er udarbejdet til afhandlingen for at minimere bias i spørgeskemaet. For at minimere også tidspresset til afhandlingen er der opbygget kun et spørgeskema, hvorfor primært kilder som et personlige interview er fravalgt i denne afhandling.

5.1.1 Direkte observation

Der er 4 typer af direkte observation kan differentieres:

		Deltagernes viden om at blive observeret er	
		Højt	Lavt
Observatørens interaktion med deltagere er	Højt	Observation med deltagelse	Deltagende observation
	Lavt	Observation uden deltagelse	Fuldstændig observation

Tabel 2 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra Methodology for creating business knowledge. (Arbnor & Bjerke, 2009, s. 181)

Specialet vil udgangspunkt tage en observation uden deltagelse, fordi der vil udsende et spørgeskema gennem e-mail til deltagerende, hvorefter deltagerende besvare spørgeskemaet. Dermed observatørens interaktion med deltagere er lavt, hvorimod deltagernes viden om at blive observeret er højt,

da deltagerende får kendskabet til observationen gennem spørgeskemaet. Denne direkte observation er valgt, fordi COVID-19 restriktioner gør det umuligt at direkte observerer deltagerende i personligt.

5.1.2 Interviews

Det mest almindelig traditionel teknik for samling af primært kilder er interview. Der er følgende typer, der kan differentieres:

- Personligt interview (ansigt til ansigt)
- Telefoninterview
- Mail spørgeskema
- Gruppe spørgeskema

Da kandidaten udarbejder afhandlingen alene, derfor det er besluttet at fravælge gruppe spørgeskemaet, men dermed kandidaten vælger at anvende mail spørgeskemaet, hvor e-mail anvendes frem for papir mail. Dette valg er foretrækkes, fordi e-mail foregår hurtigere end papir mail, derudover valget i direkte observation kombination med e-mail spørgeskema passer godt sammen for at indsamle primært data.

Denne traditionel teknik for at indsamle data udarbejdes med lukkede spørgsmål med likert skala. Lukkede spørgsmål vil indeholde faste alternative svar. Spørgsmålene vil tilpasses til at belyse problemformuleringen. Ideen for likert skala er at respondenter skal erklære sin grad af enighed i lukkede spørgsmålene. Ud fra denne udarbejdes antallet af mulige svarkategorier, herunder et lige eller et ulige antal muligheder. Ved det ulige antal vil midterkategorien være en neutral kategori, hvor respondenter ikke tager stilling, mens man ved et lige antal kan tvinge respondenter til at tage stilling. Fordelen ved Likert-skalaen er, at man ved ændringen af det holdningsmæssige spørgsmål, som godt kan virke ledende, til en påstand, netop fjerner sådanne tendens til at lede respondenter imod i et givent svar.

Fravalget i personligt- og telefoninterviewet er undgået at lave standardiseret og ikke struktureret spørgeskemaet. Fravalget hænger også sammen med valgt i direkte observationen, hvorfor specialet fokuserer på og tilpasses et valg af metode til at indsamle data strukturelt.

5.2 Sekundært kilder

Sekundære data vil være indsamlet data af andre fx PwC-(Aj & Watt, 2020), KPMG-(Australia, 2020) og EY-undersøgelse om besvigelser i virksomheden.(L.Stulb, 2016) Sådan sekundære data er internetkilder, hvorfor det anses som sekundære data. Kandidaten vil udgangspunkt anvendt sekundær kilder, der er ikke forældede, dvs. undersøgelserne skal være minimum 1 – 2 år gammel, hvorfor det menes, at det er rimeligt anvendeligt til analysemål. Sekundært data er også tilpasset til problemformuleringen.

Udgangspunktet er, at sekundærdataindsamlingen er udviklet af en professionel, hvoraf målgruppen er nogenlunde vis identisk med spørgeskemaets analyseformålet, herunder besvigelser. Sekundært kilder er artikler, der er udarbejdet af ovennævnte revisionselskaber.

På trods af dataindsamlingen er lavet af andre, det kan ikke udelukkes, at det udvalgte materiale indeholder en grad af bias, alt efter dets opfindelse. Sådan udvalgte materiale vil objektivt behandlet til analyseformålet, og dermed der kan drages andre konklusioner på baggrund heraf.

Kandidaten anerkender problemet ved at anvende sekundær kilder, herunder kompatibilitet.(Arbnor & Bjerke, 2009, s. 180) Dette betyder, at tidligere indsamlede eller sekundære oplysninger eller kilder kan være blevet indsamlet til et andet formål, fra et andet perspektiv m.v. Eksisterende data kan derfor klassificeres forskelligt eller starte fra en anden måleskala og/eller fra andre

definitioner. Derfor, disse data kan ikke være forenelig med disse som forskerens ønske. Desuden troværdighed spiller også en rolle her, hvor forsker kan være usikker på, i hvilket omfang tidligere indsamlede data er korrekte.

Dette vurderes ud fra virksomhedens tidligere undersøgelser i besvigelser, men det skal erindres at større revisionsvirksomheder forventes, at de udarbejder professionelt med deres undersøgelser.

6. Analyse

Kandidatafhandlingens analyse tager udgangspunktet i besvigelser. Ved analysen vil gennemgås hvad er besvigelser, revisors rolle og ansvar, ledelses ansvar m.v. Derudover vil der gennemgås spørgeskemaets svar analyse, der er anvendt til kandidatafhandlingen. Dette er udarbejdet for at gøre det nemt for læseren.

6.1 Besvigelser

Formålet med denne opgave er at kunne konkludere i den sidste ende, hvorvidt revisors ansvar i forbindelse med besvigelser. For at kunne svare op dette vil afhandlingen starte med at redegøre for, hvad der forstås med besvigelser. Hvornår forekommer væsentlig fejlinformationen, herunder besvigelser.

6.1.1 Besvigelsesbegrebet

Det fremgår af ISA 240 hvordan besvigelser forekommet i regnskabet. Væsentlig fejlinformation i regnskabet kan skyldes enten besvigelser eller fejl. Den afgrænsende faktor for besvigelser er, at hans eller hendes underliggende handling, der resulterer i væsentlig fejlinformation i regnskabet er sket bevidst, det vil sige at personen vidste godt, at han eller hun laver besvigelser enten i form af regnskabsmanipulation eller misbrug af aktiver på virksomheden. Den afgrænsende faktor for fejl og mangler er, at hans eller

hendes underliggende handling, der resulterer fejlinformation i regnskabet er sket ubevidst – dette kan skyldes at personalen er ikke god til at håndtere bogføringsmæssige opgaver.(Internationale & Isa, 2011, afsnit 2)

Udtrykket besvigelse henviser til en forsætlig handling af en eller flere personer blandt ledelsen, og dem, der er anklaget for ledelse, medarbejdere eller tredjeparter, der indebærer brug af bedrag for at opnå en uretfærdig eller ulovlig fordel. Adskillelsen mellem besvigelse og fejl som sagt ovenfor er ubevidst eller bevidst, dette betyder også, at revisor skal vurdere om ledelsen har gjort besvigelser med vilje (bevidst handling) eller om enten ledelse eller medarbejder har gjort væsentlig fejl uden vilje (ubevidst handling) i regnskabet.(Eilifsen, F.Messier Jr., M.Glover, & F.Prawitt, 2014, s. 105; Internationale & Isa, 2011, afsnit 2)

Når en revisor udfører en revision med høj grad af sikkerhed, deraf en revision skal være i overensstemmelse med ISA for at opnå høj grad sikkerhed for, at regnskabet som helhed eller er uden væsentlig fejlinformation, hvad enten denne skyldes besvigelser eller fejl. Med høj grad af sikkerhed er der begrænsningen for sådan en revision, der er bekendt som en iboende begrænsning, som er uundgåeligt risiko, derfor væsentlig fejlinformation i regnskabet ikke opdages på grund af denne begrænsning, selvom selve revisionen har været omhyggeligt planlagt og udført ifølge ISA 240.(Internationale & Isa, 2011, afsnit 5)

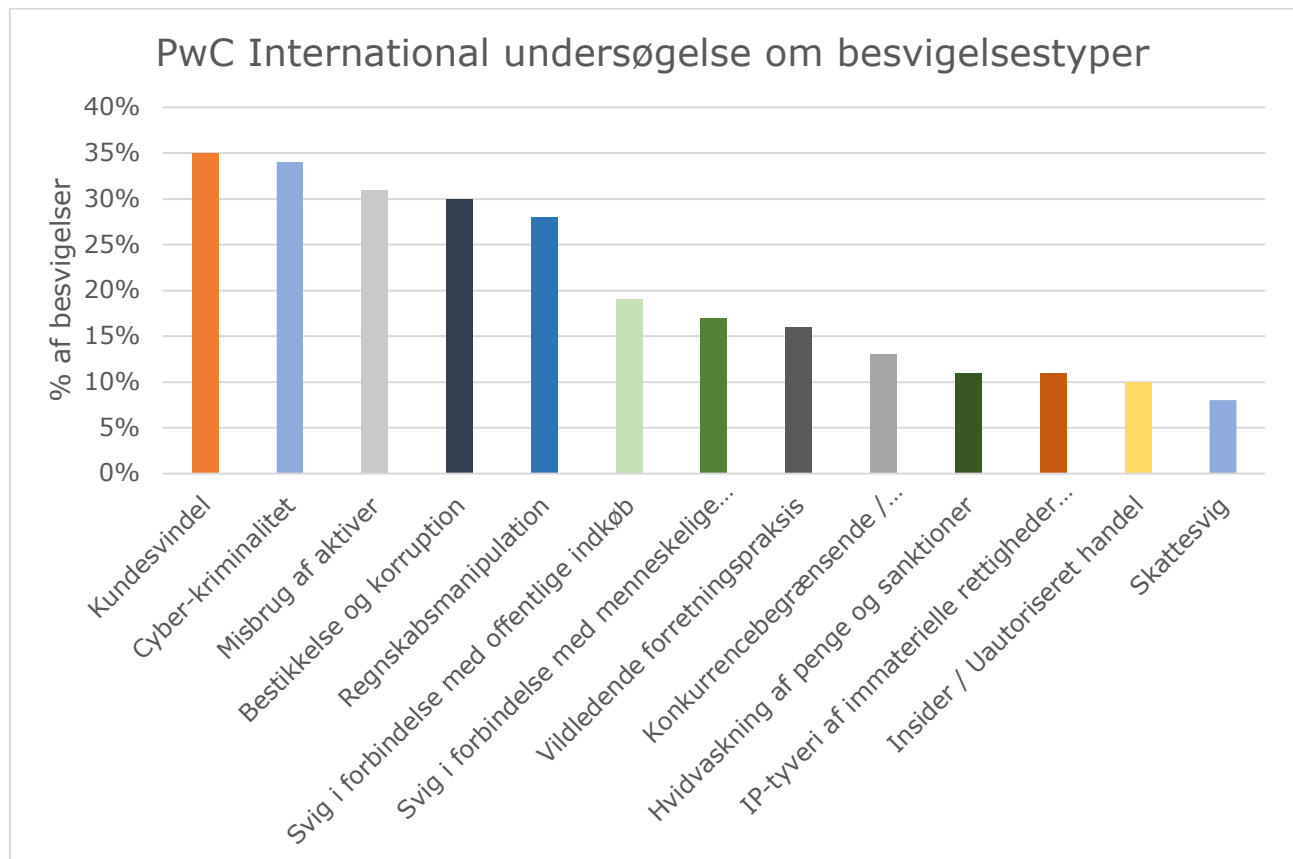
Ifølge ISA 240.12 definerer besvigelser på to måder: a) besvigelser – en bevidst handling (det vil sige med vilje) udført af en eller flere personer (ledelsesorgan) blandt den daglige ledelse (det er typisk direktør), den øverste ledelse (det er typisk bestyrelse), medarbejdere (i forhold til taktiske niveau, så er der tale om afdelingsledere, eller operationelt niveau, så er der tale om øvrige medarbejdere) eller tredjeparter (det kan være leverandører), dertil brug af bedrag for at opnå en uberettiget eller ulovlig fordel, b)

besvigelserisikofaktor – begivenheder eller forhold, der har retning af et incitament eller et pres til at begå besvigelser, eller der giver en mulighed for at begå besvigelser herom. Muligheden kan være at interne kontroller er elendige, hvorfor den daglige ledelse, den øverste ledelse, medarbejdere eller tredjepart tager muligheden for at begå besvigelser hos virksomheden. (Internationale & Isa, 2011, afsnit 12)

Fejlinformationer kan være årsagen til fejl eller besvigelser, der er tale om 1) en unøjagtighed i indsamlingen eller behandlingen af data, hvorfra årsregnskabet er forberedt, 2) en forskel mellem størrelsen af et rapporteret årsregnskab og det beløb, der ville være blevet indberettet i henhold til den gældende ramme for regnskabsaflæggelse, 3) udeladelse af et regnskabsselement, en konto eller en vare og 4) et forkert regnskabsmæssigt skøn, der skyldes overse eller klar fejlfortolkning af fakta.

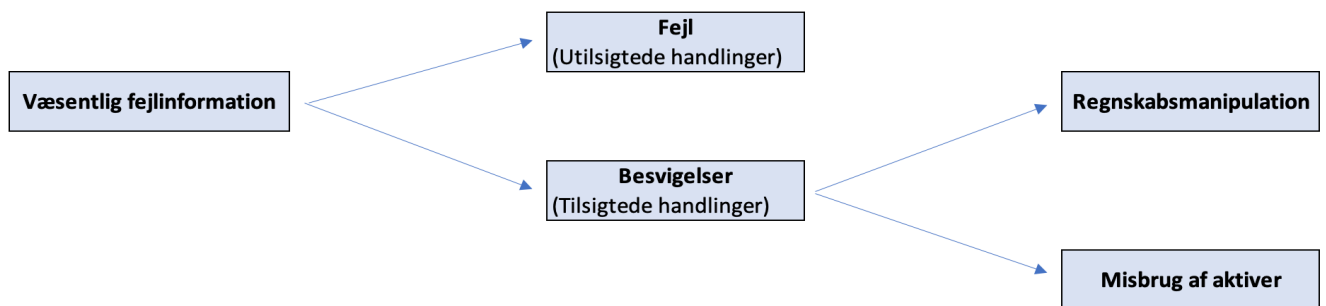
6.1.2 Besvigelsestyper

Der findes lang række besvigelser ifølge en international undersøgelse, hvor mere end 5.000 respondere, hvilke hyppigt besvigelser er forekommet under revisionen: (Aj & Watt, 2020, s. 2)

Tabel 3 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra PwC International undersøgelse om besvigelser.(Aj & Watt, 2020, s. 4)

Det fremgår af ovenstående, at de besvigelser, der begår mest besvigelser og virksomheden oplever mest besvigelser er kundesvind, cyber-kriminalitet, misbrug af aktiver, bestikkelse og korruption, og regnskabsmanipulation. Det fremgår af tabel 3 at misbrug af aktiver udgør 31 %, hvor virksomheden oplever at deres aktiver bliver misbrugt, og regnskabsmanipulation udgør 28 %, hvor virksomheden oplever at deres regnskab bliver manipuleret.

Figur 2 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra ISA 240.

Besvigelser har været et bredt juridisk begreb, dermed revisorer fokuserer på efter formålene i ISA alene på besvigelser, der medfører til væsentlig fejlinformation i regnskabet. Mest væsentlig fejlinformation i regnskabet der er relevant for revisorer, er to typer af tilsigtede fejlinformationer. Der findes to typer af tilsigtede fejlinformationer i form af regnskabsmanipulation og misbrug af aktiver, jf. ISA 240.3 og figur 2.

Besvigelser kan klassificeres som to typer: 1) fejlinformation som følge af besvigelser i regnskabsaflæggelse, herunder regnskabsmanipulation; og 2) urigtige oplysninger som følge af uretmæssig tilegnelse af aktiver, herunder misbrug af aktiver.

6.1.3 Regnskabsmanipulation

Når der er tale om væsentlig fejlinformation i regnskabet, herunder besvigelser i form af regnskabsmanipulation, denne regnskabsmanipulation indebærer at have tilsigtet fejlinformation i regnskabet, det vil sige at bestyrelse, direktører eller en anden form for ledelsesorgan i organisation udelader af beløb eller oplysninger for at vildlede regnskabsbrugerne. Regnskabsmanipulationen kan være fremkaldt af den daglige ledelse, der bestræber på at styre resultatet for at vildlede regnskabsbrugerne. Denne vildledning af regnskabsbrugerne kan derfor blive påvirket af deres opfattelse om virksomhedens præstation og indtjening. Den daglige ledelsens styring af resultatet starter typisk med små

initiativ eller uhensigtsmæssigt justeringer af forudsætninger og ændringer af vurderinger. Motivet for sådan regnskabsmanipulation er pres af incitamenter, der fører til et forkert billede af virksomhedens faktiske økonomisituation. Det er typisk den daglige ledelse, herunder direktøren, der er i den situation, hvor han eller hun bevidst anlægger synspunkter, der medfører til væsentlig fejlinformation i regnskabet, herunder regnskabsmanipulation, på grund af et pres til at kunne leve op til markedets forventninger, eller den daglige ledelse ønsker at få større aflønning for eksempel i form af en bonus. Den daglige ledelse kan også motiveres til at minimere indtjeningen væsentligt, så der sker mindre betaling af skat. Regnskabsmanipulationen kan også ske i form af større indtjeningen, hvis den daglige ledelse ønsker at få en sikret bankfinansiering. (Internationale & Isa, 2011, afsnit A2)

Besvigelser i regnskabsmanipulation omfatter som følgende:

- Manipulation, forfalskning (det gælder også for dokumentfalsk) eller ændring af regnskaber (det gælder også for bogføringer) eller bilag, som årsregnskabet udarbejdes ud fra.
- Urigtige oplysninger i eller forsætlig bevidst udeladelse fra årsregnskabet for begivenheder, transaktioner eller andre væsentlige informationer.
- Forsætlig bevidst forkert anvendelse af regnskabspraksis vedrørende beløb, klassificering, præsentationsmåde eller offentliggørelse.

Ifølge ISA 240.A3 er der opstillet ovenstående, hvordan regnskabsmanipulation kan opnås. (Eilifsen et al., 2014, s. 106; Internationale & Isa, 2011, afsnit A3)

Regnskabsmanipulationen involverer typisk den daglige ledelses tilsidesættelse af interne kontroller, hvor den daglige ledelse fortæller og synes at interne kontroller fungerer effektivt, selvom det er ikke tilfældet her. Denne tilsidesættelse af kontroller vil den daglige ledelse benytte følgende teknikker for at begå besvigelser i regnskabet ved tilsigtet:

- Manipulering af regnskabet i form af fiktive registreret bogføringer, eller andre mål der er tæt på regnskabsperiodens afslutning.
- Upassende eller forkert tilpasninger i forudsætninger og ændringer af vurderinger ved skøn af regnskaber.
- Det er undladt, tilsløret eller fejloplyst af noter, der er krævet af den relevante regnskabsmæssige begrebsramme, eller det er nødvendige for at opnå et retvisende billede.
- Det kan ske ved udlade, fremskynde eller udskyde af indregningen i regnskabet af begivenheder og transaktioner, som er sket i regnskabsperioden.
- Som bevidst undgå omtale af fakta, der kunne påvirke af beløb, der er registreret i regnskabet (fortielse af fakta).
- Deltage i komplekse transaktioner, der har et formål til at fortegne virksomhedens finansielle stilling eller resultat.
- Der er tale om ændringer af registreringer og betingelser, der har relation til betydelige og usædvanlige transaktioner.

Udgangspunktet er, at ledelsen ved besvigelse kan opnå en økonomisk fordel, som man ellers ikke ville kunne opnå før besvigelsen.

Regnskabsmanipulationen er jo ikke en besvigelse, der direkte tilgodeser den, der begår besvigeren, idet der ofte vil være tale om en fordel for virksomheden, sådanne en besvigelse begår typisk af ledelsen. (Internationale & Isa, 2011, afsnit A4)

Hvis ledelsen er tvivl om eller vælger alternative metoder til værdiansættelsen, hvor han eller hun laver den lettest regnskabsmanipulation, hvis der er tale om bevidst og tilsigtet i regnskabsposter, desuden besvigelsen vil blive forsøgt tilsløret eller skjult af ledelsen, eller direkte fortiet om fiktive registreret bogføringer, upassende tilpasninger af forudsætninger m.v. Sådanne situation vil give ikke retvisende billede af årsrapporten, og regnskabsbrugerne ellers

ville ikke træffe, hvis årsrapporten indeholder fejlinformation, hvoraf regnskabsbrugerne har fået meddelt om sådan regnskabsmanipulation.

6.1.4 Misbrug af aktiver

Fejlinformationen, der opstår som følge af misbrug af aktiver (undertiden kaldet frakendelse) indebærer tyveri af en virksomheds aktiver, hvor tyveriet medfører, at årsregnskabet fejlagtigt er blevet forkert. Misbrug af aktiver kan omfatte: 1) underslæb kontanter modtaget, 2) at stjæle aktiver og intellektuel ejendomsret, herunder immaterielle rettigheder, og 3) forårsager erhvervsdrivende virksomheden til at betale for varer eller tjenesteydelser, der ikke er modtaget.

Besvigeren starter typisk relativt små og uvæsentlige beløb hos virksomheden. Sådanne besvigelse begås ofte af medarbejdere, der arbejder hos virksomheden. Den daglige ledelse kan også begå sådanne besvigelse, men den daglige ledelse er ofte bedre i stand til at tilsløre eller skjule misbruget med følgende fremgangsmåder, der er svære at opdage af revisoren eller gennem interne kontroller. Sådanne følgende fremgangsmåder indeholder misbrug af aktiver for eksempel:

- Underslæb i form af misbruget af debtors indbetalinger, eller der er sket en overførsel af indbetalinger fra afskrevne konti til den daglige ledelses private bankkonti.
- At stjæle fysiske aktiver eller ejendomsret, herunder immaterielle rettigheder. Tyveriet af fysiske aktiver sker typisk fra varelager til privat anvendelse eller privat videresalg. Tyveriet af immaterielle rettigheder kan ske sammensværgelse med en konkurrent ved at oplyse teknologiske data som modydelse for betaling med sådanne oplysning.
- Virksomheden betaler for varer og tjenesteydelser, der ikke modtager bagefter. Sådanne situation kan ske i form af udbetalinger til fiktive forhandlere, eller returkommission betalt af forhandlere til

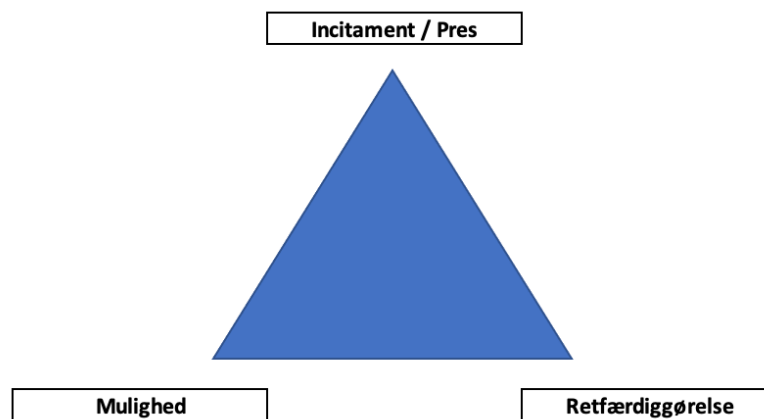
virksomhedens indkøbere, hvor modydelsen er forhøjet priser, eller det kan være udbetalinger til fiktive medarbejdere.

- Ved privat benyttelse af virksomhedens aktiver, når benyttelsen sker til sikkerhedsstillelse for et privat lån, eller hvor et lån videregiver til en nærtstående part, hvoraf der ikke er anvendt korrekt autorisation.

Hvis den daglige ledelse skjuler sådanne ovennævnte, og fysiske aktiverne og immaterielle rettigheder er ikke til stede anses som misbrug af aktiver, hvor misbrug af aktiver indeholder ofte sammen med falske eller vildledende registreringer eller dokumenter hos virksomhedens hovedbog. (Eilifsen et al., 2014, s. 106; Internationale & Isa, 2011, afsnit A5)

6.1.5 Generelt om besvigelsestrekanter

Udgangspunktet i besvigelsestrekanter er at forklare hvem begår besvigelse og hvorfor begår mennesker besvigelser. Det er fundamentet her at redegøre for besvigelsestyperne dybdegående i misbrug af aktiver og regnskabsmanipulation. Afhandlingen vil komme ind på, hvilke bevægelsesgrundene som der ofte ligger til grund for at besvigerens beslutning om at begå besvigelser.

Figur 3 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra ISA 240 og Donald Cressey's besvigelsestrekanter. (Cressey, 1953; Internationale & Isa, 2011, afsnit A1 og A26)

Der er tre betingelser, der generelt er til stede, når væsentlige fejlinformation opstår på grund af besvigelser:

1. Ledelse eller andre medarbejdere har et *incitament* eller er under *pres*, der giver en grund til at begå besvigelser, herunder regnskabsmanipulation, hvor ledelsen er under pres for at opnå den ønskede resultat eller et forventet indtjeningsmål. Desuden ledelsen bevidste at han eller hun vil få betydelige konsekvenser, hvis de finansielle mål ikke nås. Endvidere er der personer, der har evnen til at have et incitament til at misbruge af aktiver.
2. Der er omstændigheder, der giver *mulighed* for at begå besvigelser. Det kan være personen, der tror, at det er muligt at tilsidesætte intern kontrol, hvis personen har højere stilling eller kendskab til konkrete mangler i intern kontrol.
3. De involverede er i stand til at *rationalisere* at begå en besvigelse handling. Nogle personer har en holdning, karakter eller et sæt af etiske værdier, der giver dem mulighed for bevidst og forsætligt at begå en uærlig handling og tilsigtet.

Disse tre betingelser kaldes undertiden risikotrekanten for besvigelser (Besvigelsestrekanter). Risikofaktorer, hvor der afspejler en holdning, som kan retfærdiggøres (rationalisere) besvigelser, sådanne situation kan måske ikke observerbare for revisor. Revisor kan dog alligevel blive opmærksom på sådanne eksistens af information herom.

Selv ærlige personer kan begå besvigelser i et miljø, hvor der udøves tilstrækkeligt pres på dem. Jo større incitament eller pres, jo mere sandsynligt en person vil være i stand til at rationalisere accepten af at begå besvigelser. Tilbageholdelse af beviser eller væsentlige fejlinformation gennem forfalsket dokumentation, herunder forfalskning, kan skjule besvigelser. Besvigelser kan også skjules gennem hemmeligt samarbejde mellem ledelse, medarbejdere eller tredjeparter.

Ledelsen har bedre evnen til at begå besvigelser, fordi ledelsen er i stand til direkte eller indirekte at manipulere regnskaberne og udarbejde svigagtige finansielle rapporter. I de fleste tilfælde indebærer regnskabsmanipulation også er en vis styring af interne kontrollen.

På grund af bedrageriets karakteristika indebærer de især fortielse gennem hemmeligt samarbejde; tilbageholdt, forkert præsenteret eller forfalsket dokumentation og ledelsens evne til at tilsidesætte eller pålægge andre at tilsidesætte interne kontrollen, kan en revisor ubevidst stole på revisionsbevis, der synes at være gyldig eller retvisende, men i virkeligheden er falsk og svigagtig. Risikofaktorer for besvigelse i forbindelse med regnskabsmanipulation og misbrug af aktiver kan således klassificeres blandt de tre ovennævnte betingelser.

6.1.6 Besvigelsestrekanter i overensstemmelse med regnskabsmanipulation

Regnskabsmanipulationen indeholder en lang række risikofaktorer, hvis de er til stede, kan tyde på, at ledelsen og andre har incitament til at manipulere regnskabsaflæggelsen. Det kan for eksempel være; virksomheden kan stå over for øget konkurrence, der resulterer i faldende årets resultat. På samme måde kan hurtige teknologiske ændringer i den højteknologiske sektor påvirke produkternes rentabilitet og dagsværdi. Virksomheder der har driftstab og negative pengestrømme fra driften, kan blive udsat for konkurs, afskærmning eller overtagelse. I hver af disse situationer kan ledelsen have incitament til at manipulere rapporteret indtjeningen. Ledelsen (eller dem, der har ledelsesorgan) kan også blive udsat for pres for at opretholde virksomhedens rapporterede indtjeningen for at opfylde analytikernes prognoser, fordi deres bonusser eller personlige formue er bundet til virksomhedens aktiekurs. Sådanne indikationer er vist i tabel 4.

Risikofaktorer i forbindelse med incitamenter/pres for at rapportere besvigelse
Den finansielle stabilitet eller rentabiliteten er truet af økonomisk, industri eller virksomhedens driftsbetingelser, f.eks.: ○ Høj grad af konkurrence eller mætning på markedet, ledsaget af faldende indtjening. ○ Stor sårbarhed over for hurtige ændringer, såsom ændringer i teknologi, produkt forældelse eller renter. ○ Markant nedgang i kundernes efterspørgsel og stigende forretningssvigt i enten industrien eller den samlede økonomi. ○ Driftstab, der udgør en trussel om konkurs, afskærmning eller fjendtlig overtagelse, er overhængende. ○ Hurtig vækst eller usædvanlig rentabilitet, især sammenlignet med andre virksomheder i samme branche. ○ Nye regnskabsmæssige-, lovmæssige- eller reguleringskrav.
Der er for stort pres for ledelsen for at opfylde tredjeparters krav eller forventninger på grund af: ○ Investeringsanalytikerens, institutionelle investorers, betydelige kreditorers eller andre eksterne parters rentabilitets- eller trendniveau forventninger. ○ Behov for at opnå yderligere gæld eller egenkapital finansiering for at forblive konkurrencedygtige.
Den personlige økonomiske situation for forvaltningen eller dem der har ledelsesorganer, er truet af virksomhedens økonomiske resultater.

Tabel 4 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra Auditing & Assurance Services. (Eilifsen et al., 2014, s. 109; Internationale & Isa, 2011, afsnit A1)

Der har været flere regnskabsmanipulationer under coronakrisen i form af selvstændige med faldende omsætning, hvor regnskabsmanipulationen foregår gennem falske ansættelseskontrakter (falske dokumenter), og urigtige

oplysninger og vildledende oplysninger om virksomhedens omsætning. Der er allerede 18 anmeldt i SØIK⁴ om besvigelser i hjælpepakker. (Svendsen Tiberg, 2020) Ud fra tabellen er det tydeligt, at besvigelsen er sket i form af finansielt stabilitet eller rentabilitet er truet i økonomisk og industri, herunder truslen er sket gennem markant nedgang i kundernes efterspørgsel og stigende driftstab.

Desuden er der 19 personer forsøgt at snyde sig til "coronalån", herunder rentefrie momslån. De 19 personer har urigtige oplyst til offentlige myndigheder for at opnå yderligere gæld for, at forblive konkurrencedygtige på markedet. Denne "coronalån" samlede beløb svarer til 5,4 mio. kr. De så muligheden for at begå besvigelser i form af regnskabsmanipulationen ved opnå ulovlige fordel. (Ritzau, 2020a)

Ud over incitament eller pres på ledelsen er der også en situation, hvor ledelsen ser på muligheden for at begå besvigelsen. For eksempel aktiver, passiver, indtægter eller udgifter kan være baseret på subjektive skøn, der kan være vanskelige for revisoren at underbygge. Der er to eksempler på sådanne situationer er indregning af indtægter på langfristede kontrakter, når den procentvise af værdiansættelsesmetoden anvendes, og fastsættelse af størrelsen af lånetab reserver for et pengeinstitut. En anden mulighed for besvigelser i regnskabsmanipulation er, at når en enkelt person eller lille gruppe dominerer ledelsen. En persons dominans kan føre til behandling af regnskabstransaktioner, der ikke er i overensstemmelse med virksomhedens kontrolelementer. Sådanne indikationer er vist i tabel 5.

⁴ Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet.

Risikofaktorer der er relateret til muligheder for at rapportere besvigelser
Arten af branchen eller virksomhedens aktiviteter giver mulighed for at foretage besvigelser i regnskabsaflæggelse på grund af: ○ Væsentlige transaktioner med nærtstående parter. ○ Aktiver, passiver, indtægter eller udgifter baseret på væsentlige skøn, der involverer subjektive domme eller usikkerheder, der er vanskelige at underbygge. ○ Væsentlige, usædvanlige eller komplekse meget transaktioner.
Der er ineffektiv overvågning af ledelse eller forvaltningen.
Der er en kompleks eller ustabil organisationsstruktur.
Interne kontrolkomponenter er mangelfulde.

Tabel 5 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra Auditing & Assurance Services. (Eilifsen et al., 2014, s. 110; Internationale & Isa, 2011, afsnit A1)

I begyndelsen af januar 2021, der har været debat om internt snyd og besvigelser, der spiser 5 % af en virksomheds omsætning, hvor rigsrevisionen har konkluderet, at ministeriets styringsrammer har været mangelfulde i forbindelse med at forebygge ansattes besvigelser ved indkøb og udbetalinger af tilskud og løn. Dette er sammenhængen med den internationale antisvindel-organisationen ACFE, hvor en privat virksomheds omsætning med gennemsnittet på 5 % forsvinder ud af "den blå luft" på grund af medarbejdernes svig og svindel. Ud over medarbejderbesvigelser er der også besvigelser i ledelse, hvor ledelsen tilsidesætter interne kontrollen, der har fået muligheden og årsagen til besvigelser. Ledelsen, der begår besvigelser er typisk en ejer eller topleder i selskabet. (Lund & Reda, 2020)

Ud over muligheden på ledelsen er der også situation, hvor holdninger eller rationaliseringer af bestyrelsesmedlemmer, ledelse eller medarbejdere kan give dem mulighed for at engagere sig i og/eller retfærdiggøre besvigelser i

regnskabsaflæggelse. For eksempel kan virksomheden have svage etiske standarder for ledelsesadfærd eller dårlige kommunikationskanaler til rapportering af en sådan adfærd. Ledelsen kan ikke afhjælpe mangler i den interne kontrol eller anvende upassende bogføring. Ledelsen kan have også anstrengte relationer med sine forgængere og nuværende revisorer. Sådanne indikationer er vist i tabel 6.

Risikofaktorer i forbindelse med holdninger/rationaliseringer til at rapportere besvigelser
Ineffektiv kommunikation gennemførelse, støtte og håndhævelse af virksomhedens værdier eller etiske standarder ved ledelse, eller formidling af uhensigtsmæssige værdier eller etiske standarder.
Den ikke-finansielle ledelsens overdrevne deltagelse i eller optagethed af udvælgelse af regnskabspraksis eller fastlæggelse af væsentlige skøn.
Kendt historie om overtrædelser af værdipapirlove eller andre love og bestemmelser/reguleringer, eller krav mod enheden, dens øverste ledelse eller dem, der er anklaget for ledelsesorganer, der hævder besvigelser eller overtrædelser af love og bestemmelser/reguleringer.
Ledelsens overdrevne interesse for at fastholde eller øge virksomhedens aktiekurs eller indtjeningstendens.
En praksis, der anvendes af ledelsen med at forpligte sig over for analytikere, kreditorer og andre tredjeparter for at opnå aggressive eller urealistiske prognoser.
Ledelsens tilbagevendende forsøg på at retfærdiggøre marginale eller uhensigtsmæssige regnskaber på grundlag af væsentlighed.

Tabel 6 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra Auditing & Assurance Services. (Eilifsen et al., 2014, s. 110; Internationale & Isa, 2011, afsnit A1)

I begyndelsen af september er der nyheder om kursmanipulation hos Parken virksomhed, hvor ledelsen øger virksomhedens aktiekurset, men værdien af

aktier og aktiekursen har været lavere ved købetidspunktet, mener Clipper Group virksomhed, der har solgt sin ejerandel i Parken, derefter aktiernes værdier fald markant mere end 90 %. Ledelsen er direktøren Jørgen Glistrup, der er deltaget i forhandlingen og repræsentanter for Clipper Group. (Tiberg Svendsen & Christensen, 2020)

Endvidere er der ejerne af Boliga virksomhed, der har hemmeligt aftale mellem hinanden vedrørende om ejeraftaler. I denne hemmelige ejeraftale indeholder kursmanipulationen i salg af aktier. En af minoritetsaktionærerne mener, at aktiekøberne har ændret så meget på magtbalancen i Boliga, hvorfor minoritetsaktionærerne er givet muligheden for at komme ud af deres investering, men sådanne mulighed er aldrig tilbudt. Sådanne fortielse af fakta anses som regnskabsmanipulationen. (B. Rasmussen, 2020)

USA's største bank, JPMorgan Chase, er nødsaget til at betale forliget på 920 mio. dollar i en sag om markedsmanipulation, hvor sagen omhandler manipulation af markederne i forbindelse med handel med metalfutures og amerikanske statsobligationer. Denne forlig er det største nogensinde i en sag om såkaldt spoofing, der laver lynhurtige computeralgoritmer, der forsøger at skabe et falsk billede af både udbud og efterspørgsel gennem værdipapirer, der skulle give enten et stort salgs- eller købspres. (Ritzau, 2020c)

6.1.7 Besvigelsestrekanter i overensstemmelse med misbrug af aktiver

Risikofaktorer, der vedrører urigtige oplysninger som følge af misbrug af aktiver, klassificeres også på tre betingelser, der normalt er til stede, når der findes besvigelser. Nogle af de risikofaktorer, der er forbundet med væsentlige fejlinformation i forbindelse med besvigelser i regnskabsaflæggelse, kan også være til stede, når der findes væsentlige fejlinformation som følge af misbrug af aktiver. For eksempel kan en medarbejder have økonomiske problemer, der skaber et incitament til at uretmæssig tilegne sig kontanterne.

For at den medarbejder, der har økonomiske problemer, kan misbruge kontanter, skal han eller hun ligeledes have adgang til kontanterne, hvor medarbejderen arbejder på kassen, der sørger for kasseekspedition. Dette vil sandsynligvis kun ske, når der er utilstrækkelig adskillelse af opgaver eller dårligt tilsyn fra personale med ansvar for aktivet. Endelig kan en medarbejder, der har adgang til aktiver, der er modtagelige for uretmæssige aktiver, have en ændring i adfærd eller livsstil, der kan indikere, at han eller hun har misbrugt aktiver. Sådanne indikationer er vist i tabel 7.

Risikofaktorer i forbindelse med misbrug af aktiver
Incitament / Pres ○ Personlige finansielle forpligtelser kan skabe pres for ledelsen eller medarbejdere med adgang til kontanter eller andre aktiver, der er modtagelige for tyveri for at misbruge disse aktiver. ○ Ugunstige relationer mellem virksomheden og medarbejdere med adgang til kontanter eller andre aktiver, der er modtagelige for tyveri, kan motivere disse medarbejdere til at misbruge disse aktiver.
Muligheder ○ Visse karakteristika eller omstændigheder kan øge aktivernes modtagelighed for misbrug af aktiver (f.eks. store kontantbeløb på hånden eller behandlet). ○ Utilstrækkelig intern kontrol med aktiver kan øge følsomheden af misbrug af disse aktiver. F.eks. kan der forekomme misbrug af aktiver, fordi der er utilstrækkeligt ledelsestilsyn med medarbejdere om ansvar for aktiver (f.eks. utilstrækkelig overvågning eller overvågning af fjerntliggende steder).
Holdninger / Rationalisering ○ Tilsidesættelse af behovet for at overvåge eller mindske risici i forbindelse med misbrug af aktiver. ○ Tilsidesættelse af intern kontrol med misbrug af aktiver ved at tilsidesætte eksisterende kontroller eller ved ikke at korrigere kendte interne kontrolmangler. ○ Ændringer i adfærd eller livsstil, der kan indikere aktiver er blevet misbrugt.

Tabel 7 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra Auditing & Assurance Services.(Eilifsen et al., 2014, s. 111)

Det skal siges igen, at betingelserne for at begå besvigelser skal være opfyldt, det vil sige, at 3 betingelser er ovennævnte, hvor en medarbejder har begået

besvigelser på virksomheden. Det lægges også vægt på at nogle af risikofaktorerne er relateret til regnskabsmanipulation, hvor regnskabsmanipulationen er påvirket på grund af misbrug af aktiver. Det mest typisk besvigelsen opstår, når der er ineffektive overvågning af ledelsen eller manglende interne kontrol på virksomheden.

Når der er tale om utilstrækkelig interne kontrol med aktiver vil sådanne manglende interne kontrol øger til misbrug af aktiver. Sådanne episoder kan være utilstrækkelig funktionsadskillelse eller uafhængig verifikation. Endvidere misbrug af aktiver opstår ved at utilstrækkelige overvågning af seniorledelsens udgifter, det kan for eksempel være refusioner af rejseudgifter og andre tilbagebetalte udlæg m.v. Ved indkøb af materielle kan der forekomme misbrug af aktiver ved et utilstrækkeligt system vedrørende autorisation og godkendelse af transaktioner. (Eilifsen et al., 2014, s. 110; Internationale & Isa, 2011, afsnit 26 / Bilag 1)

Dette har været tydeligt på sagerne i corona, hvor virksomhederne begår besvigelser i lønkompensationer, at ledelsen tilsidesætter intern kontrol for at opfylde betingelserne i kompensation. Besvigelsesbeløb er på 25 mio. kr. som kommer fra lønkompensation. Besvigelserne er typisk løn- og omsætningskompensation. Erhvervsdrivende virksomheder har mindre fokus på interne kontrol siden COVID-19 ankommet til Danmark. Hjælpepakkerne som stammer fra lønkompensation er mest attraktiv at begå besvigelser. Sådanne besvigelser i lønkompensation har været stigende igennem år 2020. (Olesen Bødker, 2020) FSR – danske revisorer har oplyst, at årsagen til besvigelserne er, at hjælpepakken med lønkompensation har været underlagt andre krav end for eksempel hjælpepakken for faste udgifter.

Udover hjælpepakken, så er der også være skandalesag om forfalskning af 100 fakturaer hos Gram Equipment, hvor investeringsvirksomheden har lavet en besvigelse i forbindelse med købet af virksomheden FSN Capital.

Virksomheden har systematisk manipulerer gennem fiktive oplysninger og periodiseringsfejl, og med denne baggrund forsøger sælger (Gram Equipment) at skjule og undgå opdaget af køber (FSN Capital) de underliggende fakta. Køberen har fået whistleblower, der afslører om udstedelse af over 100 falske fakturaer i perioden op til salgstidspunktet for at øge omsætningen og overskuddet tilbage i 2017. FSN Capital har gennem en række juridiske og regnskabsmæssige undersøgelser finder frem til afsløring af både bevidst manipulation af omsætning og overskud, og udstedelse af falske fakturaer fra kapitalfonden Gram Equipment. Besvigelsen er foretaget af den tidligere ledelse hos Gram Equipment, der har begået grove fejl.(Elstrup & De Vries, 2020)

6.2 Ledelsens ansvar i forbindelse med forebyggelse og opdagelse af besvigelser

Ansvaret for forebyggelse og opdagelser på besvigelser ligger hos ledelse. Sådant ansvar er et primære ansvar, det vil sige at ledelsen skal forebygge og opdage besvigelser på virksomheden, hvis besvigelser forekommer til virksomheden. Primært ansvaret skal tages af den øverste ledelse og den daglige ledelse. Den øverste ledelse udfører tilsyn på den daglige ledelse for at forebygge besvigelser hos den daglige ledelse. Tilsynet skal reducere mulighederne for at begå besvigelse, og for at undgå besvigelsen forekommer skal den øverste ledelse og den daglige ledelse skabe en kultur af ærlighed og etisk adfærd, der har et formål til at styrke af et aktivt tilsyn fra den øverste ledelse side. Tilsynet omfatter således overvejelser af muligheden for tilsidesættelse af interne kontroller eller upassende indflydelse på regnskabsaflæggelsesprocessen, hvor den daglige ledelse forsøger at manipulere med resultatet, der giver virksomhedens præsentation og indtjening ikke retvisende billede eller forkert opfattelse fra regnskabsbrugerne. (Internationale & Isa, 2011, afsnit 4)

Den øverste ledelse er bestyrelsen eller bestyrelserne, der udfører tilsyn for den daglige ledelse. Den daglige ledelse er direktør eller direktører, der udfører arbejdsopgaver for erhvervsdrivende virksomheden eller organisationen.

6.2.1 Generelt om ledelsens ansvar

For at kunne forstå bedre ledelsens ansvar uddybes ifølge selskabslovens regler, hvor ledelsen er ansvarlig for, at:

- 1) Et apportindskud uden vurdering ikke skal være til skade for kapitalselskabets eller dets kapitalejere eller kreditorer, jf. SL § 38, stk. 2.
- 2) Efter erhvervelse af aktiver i et A/S ikke skal være til skade for aktieselskabet eller dets aktionærer eller kreditorer, jf. SL § 42, stk. 2.
- 3) At ordinært udbytte, ekstraordinært udbytte og kapitalnedsættelse med udbetaling ikke er oversteget, der anses som forsvarligt under hensyn til selskabets økonomiske stilling, og at udbetalingen ikke sker til skade for selskabet eller dets kreditorer, desuden efter udbetalingen er der dækning for de reserver, der gælder for selskabsloven eller vedtægt, jf. SL § 179, stk. 2. (Werlauff, 2016, s. 54 - 55.)

6.2.2 Bestyrelsens- og direktørens ansvar

Den øverste ledelse er bestyrelsen, jf. SL § 115, der skal varetage den overordnede og strategiske ledelse, hvor bestyrelsen skal sikre en forsvarlige organisation af selskabets virksomhed og påse, at bogføringen og regnskabsaflæggelsen foregår ifølge selskabskravene, hvor selskabets forhold er tilfredsstillende, at der er foretaget og etableret de fornødne procedurer for risikostyring og interne kontroller. Bestyrelsen skal løbende modtage den fornødne rapportering om selskabets finansielle forhold, at direktionen har udøvet sit hverv på en behørig måde og efter bestyrelsens retningslinjer. Dette krav er at forebygge besvigelser for virksomheden, hvor bestyrelsen udfører tilsyn over direktørens hverv.

For at kunne følge bestyrelsens retningslinjer skal selskabets kapitalberedskab til enhver tid er forsvarligt, det vil sige, at der er tilstrækkelig likviditet til at opfylde selskabets nuværende og fremtidige forpligtelser. Denne forpligtelse gælder enhver tid til at vurdere den økonomiske situation og sikre, at det tilstedeværende kapitalberedskab er forsvarligt, jf. SL § 115, nr. 1 – 5, §§ 116 (bestyrelsen) og 118, stk. 2 (direktøren). (Werlauff, 2016, s. 56)

Direktionen udfører arbejdet og bestyrelsen ser, at arbejdet er blevet gjort. Direktøren skal sikre, det vil sige at direktøren skal sørge for, at opfylde selskabsretlige regler herunder bogføringsmæssigt, regnskabsaflæggelse, etablering af de fornødne procedurer for risikostyring og interne kontroller sker effektivt og forsvarligt. Direktøren skal udøve sit hverv på en behørig måde (integritet) og følge bestyrelsens retningslinjer, jf. SL §§ 117 og 118.

Vurdering af direktionens overtrådt sine kompetencer foregås først og fremmest om overtrædelse af kompetencer er tolereret af bestyrelsen selv, hvis dette er tilfældet, så er det typisk besvigelser forekommer, hvor kompetenceoverskridelse anses ikke som kompetenceoverskridelse. Hvis kompetenceoverskridelse ikke tolereret af bestyrelsen skal det undersøge nærmere om, hvornår direktøren har overskred sine kompetencer på bestemte områder, herunder for eksempel tilsidesættelse af interne kontroller eller fiktive registrering af medarbejdere. Det er bestyrelsen selv burde have opdaget, at der er foretaget besvigelser fra direktøren. Overskridelsen kan skyldes typisk af direktørens krav mod ufyldstgjort løn, bonus og tantieme m.v. over for selskabet eller overholde ikke direktørkontrakt herunder direktionsinstruks m.v. (Werlauff, 2016, s. 58)

Bestyrelsesaftale kan være et værktøj til arbejdsdelingen mellem direktion og bestyrelse, at:

- 1) Bestyrelsens muligheder sikre for at varetage sin opgave og i lyset af, at hovedaktionæren – ud over sit hverv som menigt medlem af bestyrelsen – udgør selskabets direktion,
- 2) Direktion skal respektere forretningsordenen, herunder for så vidt angår rettidig udsendelse af materiale til bestyrelsesmøder m.v.,
- 3) Der skal ske altid forelæggelse for bestyrelsen af større beslutninger og beslutninger af usædvanlige karakter forud for den endelige, reelle beslutning i sagen,
- 4) Hvert år i forbindelse med strategibestyrelsesmødet gennemføres en bedømmelse af bestyrelsens arbejde samt en bedømmelse af samarbejdet mellem direktion og bestyrelse. Denne bedømmelse er foretaget på grundlag af et aftalt vurderingsskema og ledes af bestyrelsens formand.

Ud over værktøjet skal større beslutninger og beslutninger af usædvanlig karakter omfatte en beskrivelse af a) større udvidelser eller indskrænkninger i selskabets aktiviteter, b) større investeringer, herunder køb og salg af større anlægsaktiver, og c) indgåelse eller opsigelse af større samarbejdsaftaler eller d) større kontrakter i øvrigt, og e) igangsætning af større udviklingsprojekter, herunder indgang på nye markeder.

Ovennævnte ledelses ansvar, herunder bestyrelsens- og direktions ansvar, gælder samme i forbindelse med ISA 240.21, hvor revisor skal have en forståelse for, hvorledes den øverste ledelse udfører tilsyn med den daglige ledelses arbejdsprocesser til identifikation af og reaktion på risiciene for besvigelser i virksomheden. (Internationale & Isa, 2011, afsnit 21) Den øverste ledelse udfører tilsyn med virksomhedens systemer til overvågning af risiko, finansiell kontrol og overholdelse af lovgivning. For at vurdere risici for besvigelser og den relevante interne kontrol kan anvendes god selskabsledelse.

En god selskabsledelse (corporate governance) indeholder 50 punkter, men det skal erindres, at god selskabsledelse er alene udgør anbefalinger, som selskabet ikke har pligt til at følge. God selskabsledelse kan give overblik af den øverste ledelse og den daglige ledelse ansvarsområder på virksomheden. Revisor skal forstå, at ansvarsområder kan variere fra virksomhed til virksomhed og fra land til land, derfor revisor skal forstå, at hvordan tilsyn udøves af relevante personer. Hvis der er tale om børsnoteret virksomhed, så har virksomheden imidlertid pligt til at forholde sig konkret til de enkelte punkter i anbefalingerne for god selskabsledelse, det vil sige, at hvert børsnoteret selskab skal gennemgå hvert enkelt i god selskabsledelse. Virksomheden skal herefter følge anbefalingen eller ej, hvis virksomheden beslutter at ikke følge anbefalingen, skal virksomheden forklare det. Sådanne beslutning kan anvende følger- eller forklar-princippet. En forståelse af tilsyn, der udføres tilsyn af den øverste ledelse, giver indsigt i virksomhedens udsathed for ledelsesbesvigelser, herunder den interne controls tilstrækkelighed i relation til besvigelserisikofaktorer samt den daglige ledelsens kompetence og integritet. (Internationale & Isa, 2011, afsnit A21 - A22; Werlauff, 2016, s. 142 - 150)

6.2.3 Agent-principalmodellen

Ud over bestyrelses- og direktionsansvar er der en god agent-principal model, der giver bedre forståelse af, hvornår der foreligger ledelsesansvar på virksomheden.

Efterspørgslen efter revision kan forstås gennem behovet for ansvarlighed, når virksomhedsejere ansætter andre til at styre deres forretning, som det er typisk i moderne virksomheder. Et offentligt selskab er et selskab, der sælger sine aktier eller obligationer til offentligheden, hvilket giver offentligheden en gyldig interesse i korrekt anvendelse af virksomhedens ressourcer. Således førte væksten i det moderne selskab til forskellige grupper af ejere, der ikke er

direkte involveret i driften af virksomheden (aktionærer) og brugen af professionelle ledere hyret af ejerne til at drive virksomheden på daglig basis. I denne indstilling fungerer lederne som agenter for ejerne (undertiden benævnt principal) og udfører en forvaltningsfunktion ved at forvalte selskabets aktiver.

Regnskabsføring og revision spiller en vigtig rolle i dette principal-agent forhold. For det første er det vigtigt at forstå, at forholdet mellem ejer og daglige leder ofte resulterer i information asymmetri mellem de to parter.

Information asymmetri betyder, at den daglige leder generelt har flere oplysninger om den "sande" finansielle stilling og resultaterne af virksomhedens drift end den fraværende ejer.

Da deres mål måske ikke er sammenfaldende, er der en naturlig interessekonflikt mellem den daglige ledelse og den fraværende ejer. Hvis begge parter forsøger at maksimere deres egen interesse, kan den daglige leder ikke altid handle i ejerens (aktionærens) bedste interesse. Det betyder, at der er risiko for, at en daglige leder kan bruge penge på overdrevne personlige fordele eller favorisere virksomhedens vækst på bekostning af aktionærernes værdi. Eller daglige lederen kan manipulere de rapporterede resultater eller regnskabsposter for at oppuste prisen på selskabets aktie for at tjene større bonusser og sælge aktiebeholdninger til kunstigt høje priser.(Eilifsen et al., 2014, s. 6)

Ejeren (den øverste ledelse) kan forsøge at beskytte ham eller hende selv mod muligheden for forkert brug af ressourcer ved at reducere lederens forventning til forbruget. Men i stedet for at acceptere nedsat kompensation kan den daglige ledelse acceptere en eller anden form for overvågningsbestemmelser i sin ansættelseskontrakt og give ejeren sikkerhed for, at han eller hun ikke vil misbruge ressourcer. Det betyder, at de to parter kan blive enige om, at den daglige ledelse med jævne mellemrum vil rapportere om, hvor godt han eller

hun har forvaltet ejerens aktiver. For at det kunne ske, det har brug for et sæt kriterier, hvor behovet for et sæt kriterier er formålet at styre formen og indholdet af lederens rapporter. Det betyder også, at rapporteringen af disse finansielle oplysninger til ejeren skal følge nogle af de aftalte regnskabsprincipper, dette minder meget om god selskabsledelse.

Rapportering i overensstemmelse med et aftalt sæt af regnskabsprincipper løser ikke problemet i sig selv. Da den daglige ledelse er ansvarlig for at rapportere om resultaterne af sine egne handlinger, som den fraværende ejer (den øverste ledelse) ikke direkte kan observere, er daglige lederen i stand til at manipulere rapporterne. Det betyder, at ejeren tilpasser sig denne mulighed ved at antage, at daglige lederen vil manipulere rapporterne til hans eller hendes fordel og ved at reducere daglige lederens compensation i overensstemmelse hermed. Det er på dette tidspunkt, at kravet om revision opstår.

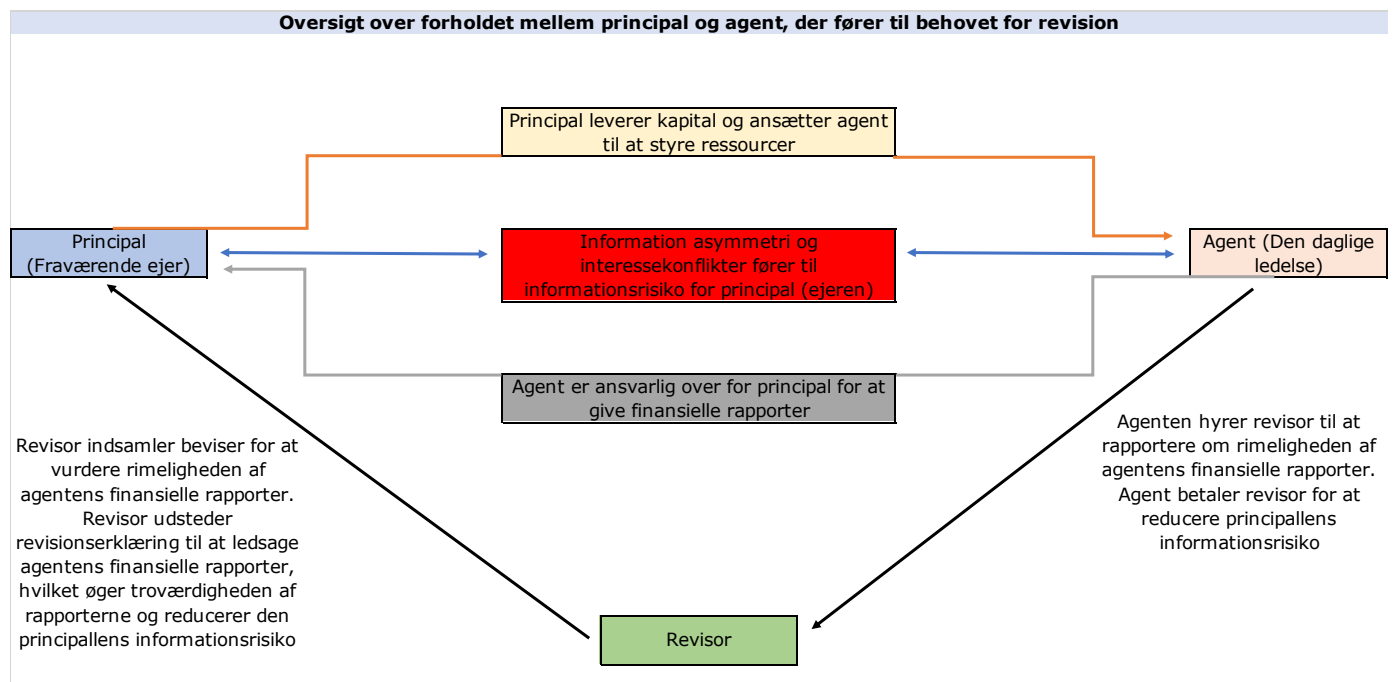
Hvis daglige lederen er ærlig, kan det meget vel være i daglige lederens interesse at ansætte en revisor til at overvåge og rapportere om hans eller hendes aktiviteter. Ejeren vil sandsynligvis være villig til at investere mere i virksomheden og betale daglige lederen mere, hvis direktøren kan holdes ansvarlig for, hvordan han eller hun bruger ejerens investerede ressourcer. I mængden af kapitalen og antallet af ledelsesorganer stiger, øges den potentielle virkning af ansvarlighed også.

Revisoren har til opgave at afgøre, om de rapporter, som driftslederen udarbejder, er i overensstemmelse med kontraktens bestemmelser. Desuden øger revisorens kontrol af de finansielle oplysninger og rapportens troværdighed, og reducerer informationsrisikoen eller risikoen for, at oplysninger, der udsendes af en virksomheds ledelse, vil være falske eller vildledende. Reduktion af informationsrisiko kan være til gavn for både ejer og direktør.(Eilifsen et al., 2014, s. 6)

Principal-agent-modellen er et stærkt konceptuelt værktøj, der kan ekstra bearbejde til langt mere komplekse ansættelses- og andre kontraktlige ordninger. Det kan for eksempel være, at en långiver kan forhindre ledelsen i at tage de lånte midler og bruge dem uhensigtsmæssigt. For at forhindre denne situation er der en måde at placere restriktive pagter i den gældsftale, som virksomheden og dens ledelse skal overholde. Denne ordning giver anledning til et krav om revision af oplysninger fra ledelsen til långiveren.

Revision er påkrævet, fordi revisor spiller en værdifuld rolle i overvågningen af kontraktforholdet mellem virksomheden og dens aktionærer, ledere, medarbejdere og kreditorer. Uafhængige revisorer har fået til opgave at levere revisionstjenester på grund af deres traditionelle ry for kompetence, uafhængighed, objektivitet og bekymring for offentlighedens interesse. Som følge heraf er revisorer i stand til at øge troværdigheden af oplysninger, der produceres og rapporteres af ledelsen til eksterne parter.

Forholdet mellem bestyrelsen, direktøren og revisoren er udarbejdet nedenunder Figur 4.

Figur 4 – Kilde: Egen tilvirkning ud fra Auditing & Assurance Services. (Eilifsen et al., 2014, s. 7)

6.2.4 Interne kontroller

Ud over ledelsesansvar, herunder bestyrelses- og direktøransvar er der tale om de interne kontroller, der tilsidesættes af ledelsen fører til besvigelser, hvorfor er det relevant at nævnte dette emne i specialet.

Intern kontrol spiller en vigtig rolle i den måde, hvorpå ledelsen opfylder sine ansvar på virksomheden. Ledelsen har ansvaret for at udforme og vedligeholde et system med intern kontrol, der giver rimelig sikkerhed for, at aktiver og optagelser beskyttes korrekt, og at virksomhedens informationssystem genererer oplysninger, der er pålidelige til beslutningstagning. Hvis informationssystemet ikke genererer pålidelige oplysninger, kan ledelsen muligvis ikke træffe informerede beslutninger om spørgsmål som produktprissætning, produktionsomkostninger og resultatoplysninger, og eksterne rapporter er muligvis ikke nyttige for investorer og andre interessenter.

En virksomheds interne kontrolsystem er ledelsens ansvar, men det er vigtigt for revisoren, fordi revisoren har brug for sikkerhed for, hvor godt virksomhedens aktiver og optagelser beskyttes, og om pålideligheden af de data, der genereres af informationssystemet.

Revisoren anvender risikovurderingsprocedurer til at opnå forståelse for virksomhedens interne kontrol. Disse procedurer hjælper revisoren med at identificere nøglekontroller, genkende de typer potentielle fejlinformationer, der er relativt tilbøjelige til at opstå, og designe test af kontroller og materielle (substantive) procedurer. Oversigten over interne kontroller er præsenteret ved COSO's interne kontrol – integreret ramme (COSO Internal Control – Integrated Framework). (Eilifsen et al., 2014, s. 176)

Ifølge COSO Internal Control – Integrated Framework gælder, at et system med intern kontrol udformes og udføres af dem, der har til opgave at styre virksomheden (f.eks. en virksomheds bestyrelse eller et revisionsudvalg), ledelsen og andet personale for at give rimelig sikkerhed for, at virksomhedens mål nås i følgende kategorier:

1. Pålidelighed, aktualitet og gennemsigtighed i den interne og eksterne, ikke-finansielle og finansielle rapportering
2. Transaktionernes effektivitet, herunder sikring af aktiver og
3. Overholdelse af gældende love og bestemmelser.

Ifølge COSO er formålet med dens rammer er, at hjælpe ledelsen med bedre at kontrollere organisationen og give dem, der har til opgave at styre, en ekstra evne til at føre tilsyn med intern kontrol. Et effektivt system af intern kontrol gør det muligt for ledelsen at fokusere på operationer og finansielle præstationsmål, samtidig med at overholdelse af relevante love og minimere overraskelser.

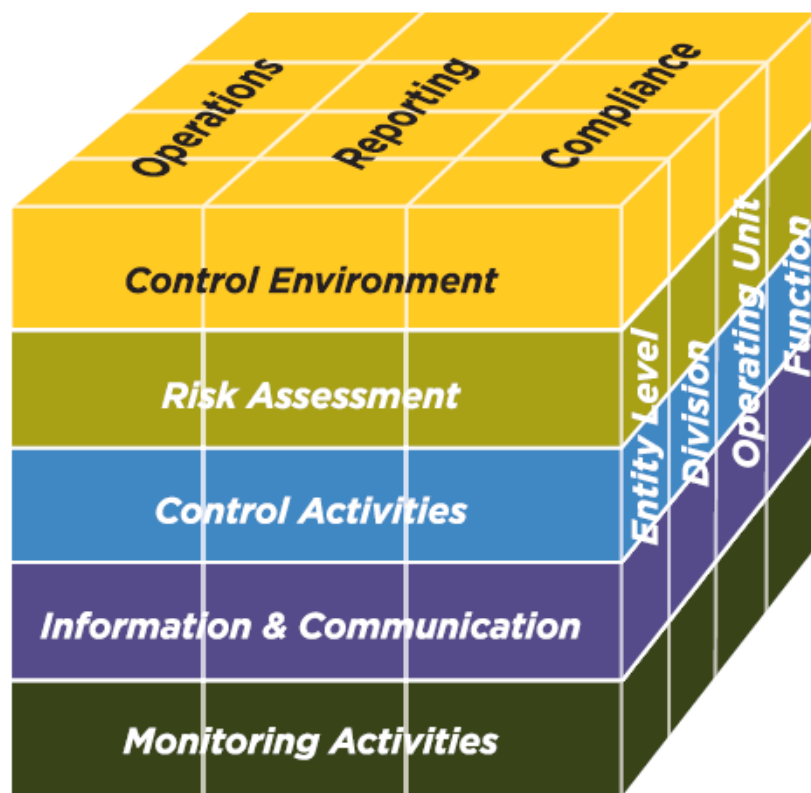
For at styre interne kontrol udarbejdes i ISA 315.12, at revisor skal opnå en forståelse af interne kontrol, som er relevant for revisionen. De fleste kontroller der er relevant for revision, er typisk regnskabsaflæggelsen, men ikke alle regnskabsaflæggelse er ikke relevant for revision, derfor revisor skal vurdere om at en kontrol i sig selv eller kombinationer af andre kontroller medtages under revisionen. (Eilifsen et al., 2014, s. 176; Internationale & Isa, 2020, afsnit 12 - 14)

6.2.5 Elementer af interne kontroller i overensstemmelse med COSO Framework

Der er fem elementer, der defineres ud fra COSO Framework om interne kontroller indeholder:

1. Kontrolmiljø
2. Virksomhedens risikovurdering
3. Kontrolaktiviteter
4. Information og kommunikation
5. Overvågning af aktiviteter

Elementernes overblik er overensstemmelse med ISA 315.A59 og vist nedenunder figur 5.

Figur 5 - Kilde: Auditing & Assurance Services(Coso.org, 2013; Eilifsen et al., 2014, s. 178; Internationale & Isa, 2020, afsnit A59)

6.2.5.1 Kontrolmiljøet

Kontrolmiljøet er sæt af standarder, processer og strukturer, der danner grundlag for at udføre intern kontrol på tværs af organisationen. Bestyrelsen og den øverste ledelse skaber tonen i toppen med hensyn til vigtigheden af intern kontrol og forventede adfærdsstandarder.

Kontrolmiljøet indeholder fem trin, som er 1) organisationen viser en forpligtelse til integritet og etiske værdier, 2) disse forpligtelser og ansvar med regeringsførelse viser uafhængighed fra ledelsen og udøve tilsyn med udviklingen og udførelsen af intern kontrol, 3) ledelsen etablerer med dem, der har til opgave at styre tilsyn, strukturer, rapporteringslinjer, passende myndigheder og ansvar i forfølgelsen af mål, 4) organisationen viser en

forpligtelse til at tiltrække, udvikle og fastholde kompetente personer i overensstemmelse med mål og 5) organisationen holder enkeltpersoner ansvarlige for deres interne kontrol ansvar i forfølgelsen af mål.

Revisoren beskæftiger sig især med, hvordan de fem komponenter, der evalueres individuelt og med hensyn til, hvordan de fungerer sammen, påvirker målet om ekstern regnskabsaflæggelse. COSO-rammen har hver komponents effektivitet. Det kræver et effektivt system med intern kontrol. Et effektivt system giver rimelig sikkerhed for, at risikoen for ikke at nå virksomhedens mål reduceres til et acceptabelt niveau. For at en kontrol kan anses for effektiv, skal hver af de fem komponenter og relevante principper være til stede og fungere, og de fem komponenter skal fungere sammen på en integreret måde.(Eilifsen et al., 2014, s. 180; Internationale & Isa, 2020, afsnit 14 og A59.a)

6.2.5.2 Virksomhedens risikovurderingsproces

Risikovurdering indebærer en dynamisk og iterativ proces til identificering og analyse af risici for, at opnå virksomhedens mål og danner grundlag for at bestemme, hvordan risici skal håndteres. Ledelsen overvejer mulige ændringer i det eksterne miljø og inden for sin egen forretningsmodel, der kan hæmme dens evne til at nå sit mål.

Risikovurdering indeholder fire trin, som er 6) organisationen specificerer mål med tilstrækkelig klarhed til at muliggøre identifikation og vurdering af risici for mål, 7) organisationen identificerer risici for opfyldelsen af sine mål på tværs af virksomheden og analyserer risiko som grundlag for at bestemme, hvordan risiciene skal håndteres, 8) organisationen overvejer potentialet for besvigelser i vurderingen af risici for opnåelsen af mål og 9) organisationen identificerer og vurderer ændringer, der kan systemet med intern kontrol.(Eilifsen et al., 2014, s. 181; Internationale & Isa, 2020, afsnit A59.b)

Aspektet af en virksomheds risikovurderingsproces, der er mest direkte relevant for revisorerne, er, hvordan ledelsen identificerer risici, der er relevante for udarbejdelsen af årsregnskaber, og derefter vurderer deres betydning, vurdering af sandsynligheden for deres forekomst og beslutter, hvordan de skal håndteres. En af eksempel kan være, hvor en virksomhedens risikovurderingsproces tage højde for risici, der er involveret i væsentlige skøn, der er registreret i årsregnskabet.

6.2.5.3 Kontrolaktiviteter

Kontrolaktiviteter er de foranstaltninger, der er fastlagt i politikker og procedurer, der skal bidrage til at sikre, at der gennemføres ledelsens direktiver med henblik på at mindske risiciene ved at opnå målene. Kontrolaktiviteter udføres på alle niveauer i virksomheden og på forskellige stadier inden for forretningsprocesser og over teknologimiljøet.

Kontrolaktiviteter kræver tre trin, som er 10) organisationen vælger og udvikler kontrolaktiviteter, der bidrager til at mindske risici for opnåelsen af mål til acceptable niveauer, 11) organisationen vælger og udvikler generelle kontrolaktiviteter over teknologi til støtte for opnåelsen af mål, og 12) organisationen implementerer kontrolaktiviteter gennem politikker, der fastlægger, hvad der forventes, og procedurer, der sætter politikker i aktion.

Kontrolaktiviteter er de politikker og procedurer, der er med til at sikre, at ledelsens direktiver gennemføres for at imødegå risici, der er identificeret i risikovurderingsprocessen. Kontrolaktiviteter omfatter en række aktiviteter, f.eks. godkendelser, autorisering, verifikation, afstemninger, gennemgang af driftsresultater og adskillelse af opgaver. De forekommer i hele organisationen på alle niveauer og i alle funktioner. (Eilifsen et al., 2014, s. 182; Internationale & Isa, 2020, afsnit A59.d)

6.2.5.4 Information og kommunikation

Det er nødvendigt med informationer, for at virksomheden kan udføre interne kontrol ansvarer til støtte for opfyldelsen af sine mål. Kommunikation foregår både internt og eksternt, og kommunikation giver organisationen de oplysninger, der er nødvendige for at udføre daglige interne kontrolaktiviteter. Kommunikation gør det muligt for personalet at forstå ansvaret for intern kontrol og deres betydning for opfyldelsen af målene.

Information og kommunikation kræver tre trin, som er 13) organisationen indhenter eller genererer og bruger relevante kvalitetsoplysninger til at understøtte funktionen af andre komponenter i intern kontrol, 14) organisationen internt kommunikerer oplysninger, herunder mål og ansvar for intern kontrol, der er nødvendige for at støtte funktionen af andre komponenter i intern kontrol og 15) organisationen kommunikerer med eksterne parter vedrørende om, der påvirker funktionen af andre komponenter i intern kontrol.

Informationen er nødvendige for, at virksomheden kan udføre interne kontrol ansvarligt, der understøtter opfyldelsen af dens mål. Det er nødvendigt at anskaffe, anvende og dele relevante oplysninger af høj kvalitet fra både interne og eksterne kilder for at understøtte den interne kontrol. Informations- og kommunikationskomponenten i COSO-rammen understøtter således funktionen af de fire andre komponenter i den interne kontrol.(Eilifsen et al., 2014, s. 184; Internationale & Isa, 2020, afsnit A59.c)

6.2.5.5 Overvågning af aktiviteter

Løbende evalueringer, separate evalueringer eller en kombination af de to anvendes til at fastslå, om hver af de fem komponenter i den interne kontrol, herunder kontrol med henblik på at gennemføre principperne inden for hver komponent, er til stede og fungerer. Resultaterne evalueres, og manglerne

meddeles rettidigt, og alvorlige forhold indberettes til den øverste ledelse og til dem, der har til opgave at styre fx den daglige ledelse.

Overvågning af kontrol kræver to trin, som er 16) organisationen vælger, udvikler og udfører løbende og / eller separate evalueringer for at fastslå, om komponenterne i den interne kontrol er til stede og fungerer, og 17) organisationen evaluerer og kommunikerer interne kontrol mangler i tide til de parter, der er ansvarlige for at træffe korrigerende foranstaltninger, herunder den øverste ledelse og dem, der har til opgave at styre, alt efter hvad der er relevant.

Overvågningen af kontrollen har til formål at vurdere kvaliteten af den interne kontrols resultater over tid. For at give rimelig sikkerhed for, at en virksomheds mål vil blive opnået, bør ledelsen overvåge kontrollen for at afgøre, om de fungerer effektivt. Da risiciene ændrer sig over tid, bør ledelsen overvåge, om kontrollerne skal omlægges, når risiciene ændrer sig. (Eilifsen et al., 2014, s. 185; Internationale & Isa, 2020, afsnit A59.e)

6.3 Revisors ansvar i forbindelse med besvigelser

For at have en forståelse af, hvad er revisors ansvar i forbindelse med besvigelser, skal det belyses, at hvordan er revisionsprocessen før, under og efter revisionen, og hvad er en revisor.

6.3.1 Hvad er en revisor

"Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant under udførelse af opgaver efter RL § 1, stk. 2, jf. RL § 16, stk. 1, 1. pkt."

Dette omhandler udførelsen af revision eller afgivelse af andre erklæringer med sikkerhed, derudover loven finder anvendelse ved revisors afgivelse af revisionspåtegninger på regnskaber, herunder revisors udtalelser om ledelsesberetninger iht. Årsregnskabsloven. Hvis revisors afgivelse omhandler

af andre erklæringer med sikkerhed, der ikke udelukkende er bestemt til hvervgiverens egen brug gælder også lovens anvendelse i dette område, jf. RL § 1, stk. 2.(Füchsel, Gath, Bo Langsted, Krogh Olsen, & Skovby, 2017, s. 45 og 110; Group, 2018, s. 1 og 4)

”Revisor skal udføre opgaverne i overensstemmelse med god revisorskik, herunder udvise den nøjagtighed og hurtighed, som opgavens beskaffenhed tillader., jf. RL § 16, stk. 1, 2. pkt.”

God revisorskik omfatter, hvor revisor skal udvise med den adfærd, som er gode, omhyggelige og fagligt kompetent. Dette er eksplicit nævnt i de fem etiske grundprincipper fra IESBAs Code of Ethics, hvor en revisor skal udvise nøjagtighed og hurtighed samt professionel skepsis, hvoraf denne anses som en del af god revisorskik.(Füchsel et al., 2017, s. 49; Group, 2018, s. 4) Ud over etiske regler skal revisor også udvise integritet, objektivitet, fortrolighed, professionel adfærd, professionel kompetence og fornøden omhu ved udførelsen af revision. Denne god revisorskik indebærer også, at revisor skal overholde lovgivningen på det område, hvor revisor specifikt bevæger sig inden for. Det kan for eksempel være, at revisor er i gang med revisionen af en banks regnskaber, skal han eller hun selvsagt overholde den specielle lovgivning inden for bankers regnskabs- og revisionskrav, herunder lov om finansielle virksomheder (LFV).

Ud over lovgivningen skal revisor også holde standarder, etiske og vejledninger, der er udstedt af f.eks. FSR – Danske revisorer med direkte sigte på bankrevision. Til sidst skal revisor overholde retningslinjer, der kan udledes af de responsa, der er givet af Responsumudvalget. Responsumudvalget kan give enkelt responsa udtalt sig om kravene til god revisorskik på baggrund af en konkret forespørgsel. Endvidere nævnskendelser kan også anvendes, hvor Revisornævnet foretager en konkret vurdering af, hvorvidt en given adfærd har et tilsidesætte af de ”pligter, som stillingen medfører”, derudover kan revisorer overholde tidligere sager, der udledes af dompraksis, hvoraf der er

tale om civil- eller strafferetlig praksis, der tager sigt mod revisorer på grund af revisors adfærd.(Füchsel et al., 2017, s. 51 - 52)

Kravet i professionel skepsis ifølge RL § 16, stk. 1, 3. pkt., er i overensstemmelse med artikel 21, stk. 2 i direktiv 2014/56/EU, hvor kravet gælder for alle erklæringsopgaver med sikkerhed.(Group, 2018, s. 24)

6.3.1.1 Integritet

Grundlæggende princippet i integritet omhandler, hvor en professionel revisor skal være ligetil og ærlig i alle professionelle og forretningsmæssige relationer.

Princippet om integritet indebærer, at revisoren er ligetil og ærlig i alle professionelle og forretningsmæssige forbindelser, herunder fair behandling og sandfærdighed. Koden kræver, at revisorer ikke må være forbundet med rapporter, returneringer, kommunikation eller andre oplysninger, hvis de mener, at oplysningerne indeholder en væsentlig falsk eller vildledende erklæringen. Når revisor bliver bekendt med en tilknytning til upassende informationer, skal han eller hun generelt tage skridt til at tage afstand fra disse informationer., jf. RL § 16, stk. 1, 3. pkt.(Eilifsen et al., 2014, s. 626; Füchsel et al., 2017, s. 111; Group, 2018, s. 4)

6.3.1.2 Objektivitet

Grundlæggende princippet i objektivitet omhandler, hvor en professionel revisor må ikke tillade bias, interessekonflikt eller utilbørlig påvirkning fra andres vedkommende for at tilsidesætte faglige eller forretningsmæssige vurderinger.

Princippet om objektivitet pålægger revisoren et ansvar for ikke at gå på kompromis med faglig eller forretningsmæssig vurdering på grund af bias, interessekonflikt eller andres utilbørlige indflydelse. Forhold eller

omstændigheder, der partiskhed eller uretmæssigt påvirker revisorens faglige dømmekraft, skal undgås. Som et grundlæggende princip gælder objektivitet for alle revisorer og for alle professionelle tjenester, der leveres af revisorer i offentlig praksis. Revisorer i offentlig praksis, der leverer en assurance service, skal være uafhængige af kunden. Forringelse af uafhængigheden ville kompromittere objektiviteten, jf. RL § 16, stk. 1, 3. Pkt.(Eilifsen et al., 2014, s. 627; Füchsel et al., 2017, s. 111; Group, 2018, s. 4)

6.3.1.3 Fortrolighed

Grundlæggende princippet i fortrolighed omhandler, hvor en professionel revisor skal respektere fortroligheden af informationer, der er indhentet som følge af faglige og forretningsmæssige forhold, og derfor ikke videregive sådanne informationer til tredjemand uden behørig og specifik myndighed, medmindre der er en juridisk eller faglig ret eller pligt til at videregive eller bruge oplysningerne til personlig fordel for den professionelle revisor eller tredjepart.

Fortrolighedsprincippet kræver, at revisoren afstår fra at videregive fortrolige klientoplysninger uden kundens specifikke samtykke, medmindre der er en juridisk eller professionel pligt til at videregive. Princippet indebærer også et forbud mod at anvende fortrolige informationer til personlig fordel eller fordel for tredjemand. For eksempel må en revisor med flere kunder i samme branche ikke afsløre fortrolige informationer om en klient til en anden klient. Opretholdelse af fortrolighed rækker ud over et professionelt miljø, f.eks. i forhold til familiemedlemmer. Der kan dog være omstændigheder, hvor revisoren kan blive bedt om at videregive fortrolige informationer. Nogle jurisdiktioner kan kræve, at revisoren har en pligt, eller en ret til at afsløre, en formodet ulovlig handling til en passende ekstern myndighed, jf. RL § 16, stk. 1, 3. pkt.(Eilifsen et al., 2014, s. 627; Füchsel et al., 2017, s. 111; Group, 2018, s. 4)

6.3.1.4 Professionel adfærd

Grundlæggende princippet i professionel adfærd omhandler, hvor en professionel revisor skal overholde relevante love og bestemmelser, og undgå enhver handling, der miskrediterer erhvervet.

Princippet om professionel adfærd kræver, at revisoren overholder relevante love og bestemmelser, og undgår enhver handling, der kan bringe erhvervet i miskredit. Dette omfatter foranstaltninger, som en rimelig og informeret tredjepart, der har kendskab til alle relevante informationer, ville konkludere en negativ indvirkning på erhvervets gode omdømme. Ved markedsføring og fremme af sig selv, og deres arbejde må revisorerne ikke bringe erhvervet i miskredit, dvs. revisoren må ikke fremsætte overdrevne krav for de tilbudte tjenester eller udokumenterede sammenligninger med andre revisors arbejde. (Eilifsen et al., 2014, s. 627; Füchsel et al., 2017, s. 111; Group, 2018, s. 4)

6.3.1.5 Professionel kompetence og fornøden omhu

Den sidste af grundlæggende princippet i professionel kompetence og fornøden omhu omhandler, hvor en professionel revisor skal opretholde faglig viden og færdigheder på det niveau, der er nødvendigt for at sikre, at en kunde eller medarbejder modtager kompetente professionelle tjenester baseret på den aktuelle udvikling i praksis, lovgivning, teknikker, handler omhyggeligt og i overensstemmelse med gældende tekniske og faglige standarder.

Det sidste princip om faglig kompetence og omhu kræver, at revisoren udfører sit faglige ansvar med kompetence og omhu. Faglig kompetence betyder udøvelse af sund dømmekraft ved anvendelse af faglig viden og dygtighed i udførelsen af tjenesten, herunder f.eks. revision af PIE-virksomheder. Denne kompetence skal såvel som opretholdes. Flid betyder, at revisoren skal

overholde tekniske og faglige standarder.(Eilifsen et al., 2014, s. 627; Fücksel et al., 2017, s. 111; Group, 2018, s. 4)

6.3.2 Uafhængighed

Revisor skal også overholde uafhængigheden under god revisorskik, selvom det fremstår ikke i god revisorskik, men i praksis skal revisor overholde uafhængighedenskravet.

Når en revisor er uafhængige, så revisor giver erklæringer med en højere grad af troværdighed, end de ellers ville have. Da det skaber en effekt, når en revisor er uafhængig af den person eller virksomhed, hvormed revisor har udtalt sig, herunder ledelsesberetningen. Endvidere er det nødvendigt for en revisor for at bevare sin troværdighed og imødekomme rimelige objektivitetskrav, herunder afsnit 6.3.1.2, at holde uafhængigt.

Uafhængigheden kan udformes forskellige måder, lige nu er der 3 versioner af revisorloven, nemlig revisorloven, uafhængighedsbekendtgørelse og uafhængighedsvejledningen.(Fücksel et al., 2017, s. 71 og 75)

Det fremgår af revisorloven § 24, stk. 1, at en revisor, revisionsvirksomhed og andre erklæringsteam i revisionsvirksomhed, der er knyttet til opgaven eller har kontrol for sådan udførelse, eller udførelsen af opgaver er omfattet af RL § 1, stk. 2, skal være uafhængig af den klientvirksomhed, som opgaven vedrører, og de må ikke være involveret i klientvirksomhedens beslutningstagning.(Group, 2018, s. 6)

Uafhængigheden gælder i både opgaveperioden og den periode, hvor regnskabet eller det forhold, der skal afgives erklæringen. Opgaveperioden begynder typisk når en revisor udfører erklæringsopgaven, og opgaveperioden ophører, når erklæringen er afleveret.

For revisor gælder uafhængighedskravet både i a) uafhængighed i opfattelse, det vil sige, at den tilstand, der tillader at udtrykke en konklusion uden at være påvirket af indflydelse (independence of mind), der kompromitterer professionel dømmekraft. For at opfylde denne uafhængighed skal revisoren tillade at agere med integritet og udøve sit objektivitet og professionel skepsis, b) uafhængig i fremtoning, det vil sige, at undgå fakta og omstændigheder, der er så betydelige, at en fornuftig og velinformeret tredjemand efter afvejning af alle de specifikke fakta og omstændigheder sandsynligvis ville konkludere (independence in appearance), at en revisor, revisionsvirksomhed eller et medlem af et revisionsteam integritet, objektivitet eller professionelle skepsis var blevet kompromitteret. (Füchsel et al., 2017, s. 112) Det gælder også i uafhængighedsvejledningen, hvor revisor ikke fremstår som uafhængig, jf. uafhængighedsvejledning § 1, stk. 1.

Forudsætningen for retningslinjerne er, at det er ikke altid muligt for enhver situation, der kan skabe trussel mod uafhængigheden, derfor revisor bør afbødende foranstaltninger overvejes og træffes. Revisor skal identificere, vurdere og imødegå trusler mod uafhængigheden.

Ifølge bekendtgørelse 2016-06-17 nr. 735 om godkendte revisors og revisionsvirksomheders uafhængighed § 1, stk. 1 gælder, at en revisor ikke må udføre erklæringsopgaver, der gælder i RL § 1, stk. 2, hvis der foreligger trussel mod uafhængigheden eller vække tvivl om revisors uafhængigheden hos en velinformeret tredjemand. Hvis der foreligger en trussel mod uafhængigheden, herunder RL § 24, stk. 3, skal revisor træffe de fornødne sikkerhedsforanstaltninger til at formindske disse trusler. Hvis revisors sikkerhedsforanstaltninger hjælper ikke eller stadig i fare, må revisor afstå fra at udføre erklæringsopgaven, jf. § 1, stk. 2. En velinformeret tredjemand skal forstås, at det ikke er enhver tvivl, at personen har den fornødne indsigt om en konkret erklæringsafgivelse, og personen kunne foretage en vurdering af forholdene eller erklæringsafgivelsen.

I afsnit 290 i kodeksen (etiske regler) diskuteres uafhængighedskriterierne for revision og revision af engagementer, hvor en praktiserende revisor udtrykker en konklusion om regnskabsaflæggelse (fuldstændig indsamling af årsregnskaber og et enkelt årsregnskab).(Eilifsen et al., 2014, s. 635)

Ordene 'revisor', 'revision', 'revisionsengagement', 'revisionskunde' og 'revisionsrapport' i koden og den følgende tekst henviser til et gennemgangs-, gennemgangsteam, gennemgangsengagement, gennemgangsklient og gennemgangsrapport; og "virksomhed": et netværksselskab, medmindre andet er angivet. Når en klient er et angivet objekt, omfatter henvisninger til klientens tilknyttede objekter. Henvisninger til en revisionsklient i det følgende omfatter relaterede enheder, som klienten har direkte eller indirekte myndighed over sine andre revisionsklienter for.

Sikkerhedsengagementer, der har til formål at øge de tilsigtede brugeres grad af tillid til resultatet af evalueringen eller målingen af et emne i forhold til kriterierne. Overholdelse af det grundlæggende princip om objektivitet kræver, at du er uafhængig, når du udfører alle sikkerhedsengagementer. I afsnit 291 om uafhængighedskrav for revisionsengagementer, der ikke er revision af regnskaber eller revisionsengagementer, dette afsnit i kodeksen har til formål at hjælpe virksomheder og medlemmer af erklæringsteams med at anvende den begrebsmæssige rammetilgang til at opnå og opretholde uafhængighed.(Eilifsen et al., 2014, s. 648)

6.3.3 Erklæringsteam

Trussel mod uafhængigheden gælder også for erklæringsteamet, det vil sige, at uafhængighedstrusler fokuseres på den personkreds i revisionsvirksomheden, der har adgang eller i stand til at påvirke resultatet af erklæringsopgaven eller kontrollerer denne udførelse.(Füchsel et al., 2017, s. 115)

Det er nødvendigt for revisor at identificere alle personer, der kan påvirke erklæringsopgaven. Personer, der er i stand til at påvirke resultatet af erklæringsopgaven, bl.a. er ifølge uafhængighedsvejledningen:

- En ansvarlig for og underskrivende af erklæringsopgaven, dvs. revisor selv.
- Personer i revisionsfirmaet, der har adgang til opgaven eller personen kan kontrollere opgavens udførelse. Dette udtrykker for alle personer fra det erklæringsteam, der er medtaget i erklæringsopgaven, herunder partnere og personer fra andre faggrupper, f.eks. bogholdere, advokater, it-specialister, eksterne eksperter m.m., der er involveret i erklæringsopgaven, hvis en revisor måtte anvende specialister i opgaven.
- Personer, der er i kommandokæden i revisionsfirmaet eller et netværk, som virksomheden er medlem af, f.eks. trainee, senior manager, partner m.v.
- Personer i revisionsfirmaet eller dens netværk, der er i stand til at øve indflydelse på erklæringsopgaven, f.eks. specialister i opgaven.

Personer, der indgår i kommandokæden i revisionsfirmaet eller anses for at kontrollere opgavens udførelse, de kan f.eks. være personer med ansvar for tilsyn, ledelse, vederlag eller andre kontrolfunktioner over for enten revisionspartneren både nationalt, regionalt eller globalt niveau, jf. uafhængighedsvejledningen s. 2.(Füchsel et al., 2017, s. 115)

6.3.4 Trusler

De omstændigheder kan give anledning til særlige trusler mod overholdelsen af de grundlæggende principper, det er retningslinjerne, der er baseret på en principbaseret metode. Principbaseret metode kræver, at revisor skal identificere, vurdere og imødegå trusler mod overholdelsen af de

grundlæggende principper, herunder de er fremgået i afsnit 6.3.1.1 – 6.3.1.5.(Füchsel et al., 2017, s. 119)

Revisor skal inddrage både kvalitative og kvantitative faktorer under vurdering af betydning af en trussel. Hvis revisor anser, at truslen ikke kan etablere passende sikkerhedsforanstaltninger, skal revisor afstå fra eller afbryde den konkrete professionelle ydelse eller om nødvendigt fratræde klienten.

Truslen kan også forekomme gennem erklæringsklienten, når personkredsen har udøvet bestemmende indflydelse på og bestræber ledelsesmæssige opgaver for eller har ansvaret for økonomiske relationer. Sådant person kan udøvelse af indflydelse på genstand for revisors erklæringen. Personkredsen indeholder bestyrelse, direktion og ledende medarbejdere i økonomifunktion, herunder økonomichef, der henviser direkte til direktionen. Personkredsen gælder også andre afdelingschefer, herunder ledelsen af en it-afdeling, markedsføringschef, salgschef m.v. Dermed revisor bør vurdere vægtning af personernes faktiske mulighed for at udøve indflydelse på erklæringsemnet, og ikke på formelle titler. Personkredsen kan forekomme fra betydelige aktionærer, her kan man tænke på ÅRL § 12, stk. 2 vedrørende om personkredsen.(Füchsel et al., 2017, s. 118)

Revisor skal overveje retningslinjerne, hvoraf retningslinjerne indeholder en systematisk gennemgang af trusler og sikkerhedsforanstaltninger. Truslerne omhandler egeninteressesetrussel, egenkontroltrussel (selvrevision), advokeringstrussel (partsidentifikation), familiaritetstrussel (kundenærhed), intimideringstrussel (andre trusler).

6.3.4.1 Egeninteressesetrussel

Egeninteressesetrussel er i form af trussel mod uafhængigheden, fordi en revisor, et revisionsfirma eller et medlem af et erklæringsteam vil kunne drage

fordel af en økonomisk interesse i, eller der er sket anden egeninteressekonflikt med en erklæringsklient, jf. RL § 24, stk. 2 og bekendtgørelse 2016-06-17 nr. 735 om godkendte revisorers og revisionsvirksomheders uafhængighed § 2, stk. 1, nr. 1 – 7.

Det fremgår også i uafhængighedsvejledningen, at en revisors uafhængighed trues i form af en konflikt med hans eller hendes egne finansielle interesser eller andre egeninteresser, herunder besvigelsestrekanten afsnit 6.1.5 om incitament/pres, mulighed eller rationalisering. Truslen forekommer, hvis revisor direkte eller indirekte finansielle interesser i kunden, eller revisor er alt for afhængig af honoraret fra kunden, jf. uafhængighedsvejledning § 1, stk. 1.

Egeninteressesetrusselen gælder ikke kun for revisor, men også for et medlem af erklæringsteamet, der har en direkte økonomisk interesse i erklæringsklienten, det gælder endvidere for et revisionsfirma, der er utilbørlig afhængighed af de totale honorarer fra en klient. Truslen kan forekomme i erklæringsteamet, hvis de har en betydelig nær forretningsforbindelse med en erklæringsklient, eller et medlem af revisionsteamet er i forhandlinger om ansættelse hos kundevirksomheden. Hvis revisionsfirmaet bekymrer for at miste betydelige klienter, så er der også tale om egeninteressesetrussel. (Eilifsen et al., 2014, s. 630; Füchsel et al., 2017, s. 78 og 120)

Økonomisk interesse menes i form af aktier, anparter, gældsbreve, ansvarlig lånekapital m.v. En direkte økonomisk interesse foreligger, hvis revisor, medlem af revisionsteam eller revisionsfirma er i stand til at påvirke investeringsbeslutninger, det vil sige, at personen har direkte indflydelse på den økonomiske interesse. En indirekte økonomisk interesse foreligger, hvis revisor, medlem af revisionsteam eller revisionsfirma ikke selv direkte har rådighed over investering, herunder f.eks. aktiver igennem et investeringsselskab, jf. bekendtgørelse 2016-06-2017 nr. 735 om godkendte

revisorers og revisionsvirksomheders uafhængighed § 2, stk. 1, nr. 2 og uafhængighedsvejledning § 2, stk. 1, nr. 1, litra a.

6.3.4.2 Egenkontroltrussel (selvrevision)

Egenkontroltrussel er i form af trussel mod uafhængigheden, fordi hvis en tidligere vurdering skal revurderes af samme revisor, der er ansvarlig for vurderingen, så er der tale om egenkontroltrussel. Sådan situation omhandler at fastholde objektiviteten, jf. RL § 24, stk. 3 og afsnit 6.3.1.2.

Dette gælder samtidig med uafhængighedsvejledning § 1, stk. 1, herunder selvrevision og uafhængighedsbekendtgørelse § 1, stk. 1, hvor reglen gælder hertil 1) revisionsvirksomhed, der har deltaget i udformningen og implementeringen af systemer, derefter afgiver erklæringen om effektiviteten af disse systemers funktion, 2) revisionsvirksomhed, der udarbejder originale data, der også indgår i grundlaget for erklæringsemnet, 3) medlem af erklæringsteamet har været bestyrelses- eller direktørmedlem hos erklæringsklienten, 4) medlem af erklæringsteamet har været ansat hos erklæringsklienten i en stilling, der kan udøves direkte og betydeligt indflydelse på erklæringsemnet og 5) revisionsvirksomhed, der leverer ydelser til en erklæringsemnet, der kan direkte påvirke emneindholdet i erklæringsopgaven med sikkerhed.

Dette betyder at revisor ikke bør udtale sig om sit egen arbejde eller af tidligere foretagne vurderinger i erklæringsopgaven, hvis dette er tilfældet, så en revisor eller revisionsvirksomhed har afbrudt uafhængighedskravet, jf. (Eilifsen et al., 2014, s. 630; Füchsel et al., 2017, s. 78 og 121)

6.3.4.3 Advokeringstrussel (partsidentifikation)

Advokeringstrussel er i form af trussel mod uafhængigheden, fordi en revisor støtter indstillingen, dette vil medrøre objektiviteten kompromitteret, jf. afsnit

6.3.1.2. Derfor en revisor må aldrig forhandle på kundens vegne, da sådan trussel forekommer, hvis en revisor optræder sig som en advokatlignende rolle i forbindelse med forligsforhandlinger m.v., derudover hans eller hendes opgave udelukkende er at varetage af kundens interesser over for en modpart. I dette tilfælde kan revisor påvirket hans eller hendes bedømmelse af sagens indvirkning på regnskabet, og dermed revisor bør afstå fra erklæringsafgivelse, jf. RL § 24, stk. 3.

Reglen gælder både for en revisor og revisionsvirksomhed, hvor en revisionsvirksomhed, der varetager og udøver salget af aktier i en revisionsklient, er i form af trussel ifølge partsidentifikation. Hvis en revisor, der agerer og anses som partsrepræsentant for en klient i retssager eller forsøger løse tvister med tredjemand, er også i form af trussel ifølge partsidentifikation. Dette betyder at en revisor ikke må fremstå som den reelle talsmand for sin klient i overensstemmelse med regnskabskontrollen, jf. bekendtgørelse 2016-06-2017 nr. 735 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheders uafhængighed § 1, stk. 1, og uafhængighedsvejledning § 2, stk. 1, nr. 3.(Eilifsen et al., 2014, s. 630; Füchsel et al., 2017, s. 79 og 122)

6.3.4.4 Familiaritetstrussel (kundenærhed)

Familiaritetstrussel er i form af trussel mod uafhængigheden, fordi en revisor kan være påvirket af kundens personlighed og interesser på grund af et tæt forhold til kundens personale. Hvis dette er tilfældet, så er det revisors objektivitet lavt, da en revisor har stor tillid til kunden og kundens argumenter, jf. RL § 23, stk. 3.

Kundenærhed kan forekomme, hvis der er tale om medlem af opgaveteamet, der har nære eller nærmeste familie, som er ansat i bestyrelsesmedlem eller direktør hos klienten. Det gælder endvidere at medlem af opgaveteamet, der

har nære eller nærmeste familie, som er ansat hos opgaveklienten, der har betydelige indflydelse på opgavens erklæringsemne.

Ud over opgaveteamet, familiaritetstrussel kan også forekomme, hvis et bestyrelsesmedlem, en direktør eller en medarbejder, der har betydelige indflydelse på opgavens erklæringsemne, der har været opgaveansvarlig partner. Det gælder desuden, hvis en revisor modtager i form af gaver eller andre fordele fra klientens virksomhed eller klientens selv. Uafhængigheden vil truet, hvis der er tale om partnere og ledende medarbejdere har haft længerevarende tilknytning til erklæringsklienten, da dette bringer kundenærhed til sidste ende, hvis en revisor har truffet beslutninger på en kundes vegne, selvom beslutningen er en ledelsesbeslutning, jf. bekendtgørelse 2016-06-2017 nr. 735 om godkendte revisors og revisionsvirksomheders uafhængighed § 1, stk. 1 og § 6, og uafhængighedsvejledning § 2, stk. 1, nr. 1 og 2.(Eilifsen et al., 2014, s. 631; Füchsel et al., 2017, s. 79 og 122)

6.3.4.5 Intimideringstrussel (andre trusler)

Intimideringstrussel er i form af trussel mod uafhængigheden, fordi en revisor kan blive skrammes af nogen fra at handle objektivt på grund af trusler eller frygt for f.eks. en indflydelsesrig eller dominerende kunde.

Andre trusler forekommer, hvis en revisionsvirksomhed er blevet truet med opsigelse på en klientopgave, eller klienten ikke ville indgå en aftale med revisionsvirksomheden om andre ydelser end erklæringsopgaver med sikkerhed, når revisionsvirksomheden mener, at der er mere end erklæringsopgaver med sikkerhed på grund af klientens regnskabsmæssige behandling af en bestemt transaktion. Revisionsvirksomhed vil også opleve intimideringstrussel, hvis en klient truer med sagsanlæg, eller klienten giver pres på at reducere det udførte arbejde i upassende omfang, så klienten opnår

reduceret honoraret. Det gælder også, hvis en revisionsvirksomhed, der oplever presset til at acceptere en afgørelse fra en medarbejder hos klienten på trods af større erfaring i det pågældende forhold. Ud over revisionsvirksomhed kan klienten presse revisor, hvor revisor informeres af en partner i revisionsvirksomhed om, at en planlagt forfremmelse ikke vil finde sted på grund af en upassende regnskabsmæssig behandling hos klienten, jf. bekendtgørelse 2016-06-2017 nr. 735 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheders uafhængighed § 1, stk. 1 og § 6, og uafhængighedsvejledning § 2, stk. 1, nr. 4. (Eilifsen et al., 2014, s. 631; Füchsel et al., 2017, s. 80 og 123)

6.3.5 Revisors ansvar

Revisors ansvar er at opnå høj grad sikkerhed for, at regnskabet som helhed indeholder uden væsentlig fejlinformation, og selvom det skyldes besvigelser eller fejl. For at opnå høj grad sikkerhed under revision er der iboende risiko, der er uundgåelig risiko, som visse væsentlige fejlinformationer i regnskaber, herunder tilsigtet eller utilsigtet, ikke opdages, selv om revisionen har været omhyggeligt planlagt. Dette er i overensstemmelse med revisionen, der er udført efter ISA-reglerne. De identificerede besvigelser afhænger af omstændighederne, det kan f.eks. være i øvrigt ubetydelig besvigelse blevet betydeligt. Ubetydelig besvigelse bliver betydelige, hvis der involverer et højere ledelsesniveau. Dermed sådanne omstændigheder kan påvirke pålideligheden af tidligere opnået revisionsbevis, hvoraf dette revisionsbevis bliver berørt, da det hersker tvivl om fuldstændigheden og sandheden til de fremførte udtalelser i regnskabsmateriale og dokumentation. (Internationale & Isa, 2011, afsnit 5, A53 og A54)

Det gælder også ISA 200, hvor iboende begrænsninger kan indvirkninger i forhold til fejl, der anses som besvigelser. Sådanne indvirkninger betyder, at risikoen er større for at ikke opdage væsentlige fejlinformation, herunder

besvigelser. Årsagen hertil er, at sådan besvigelser er mere besværelige og velorganiseret til at skjule dem. Det kan f.eks. være forfalskninger, hvor handlingen er bevidst udført, jf. afsnit 6.1.2 og figur 2. Besvigelser i form af sådan bevidst handling er sværere for at opdage fra revisoren, da forfalskningen kan give udtrykket troværdighed i dokumentet, selvom dokumentet er falsk, og revisor anvender denne forfalsket dokument som revisionsbevis på grund af overbevisningen.

Revisor har dog stadig muligheden for at opdage besvigelsen, hvis besvigeren, herunder afsnit 6.1.5 – 6.1.7, er ikke særligt god til at skjule regnskabsmanipulationen, og besvigeren har ofte gjort manipulationen, hvilket er også tydeligt for revisoren til at opdage besvigelsen. Revisor skal passe godt på om besvigelsen er faktisk aktuel eller det skyldes i form af fejl i regnskabsmæssige skøn. Det skal han eller hun sondre mellem besvigelse og fejl.(Internationale & Isa, 2011, afsnit 6)

Revisors chancen til at ikke opdage væsentlige fejlinformation er større, hvis besvigelsen er foretaget af ledelsen, da regnskabet kan nemt manipuleres af den daglige ledelse, fordi direktøren kan tilsidesætte interne kontroller og undgå præsentere aktuelle finansielle oplysninger.(Internationale & Isa, 2011, afsnit 7)

Det er revisors ansvar at være professionel skepsis under hele revisionsprocessen for at opnå høj grad sikkerhed. Revisor skal udføre revisionshandling for at kunne opdage væsentlige fejlinformation, herunder besvigelser. Revisors ansvar gælder også at overholde love, øvrige reguleringer og etiske krav. Dette betyder dermed, at revisor skal reagere på konstaterede tilfælde af eller mistanke om manglende overholdelse af love og øvrige reguleringer. Revisor skal kommunikere ovennævnte konstateret og dokumentere ovennævnte konstateret.(Internationale & Isa, 2011, afsnit 8 - 9 og afsnit A6)

6.4 Revisionsprocess med fokus på besvigelser

Ifølge ISA 200.7 indbefatter eksplicitte mål, kravene, anvisninger og støttende materialer, der kan behjælpelig revisors opgave med opnåelse af høj grad af sikkerhed. Dermed revisor skal anvende hans faglige vurderinger og udvise professionel skepsis ifølge ISA kravene. Dette gælder både under hele planlægnings-, udførelsen- og afslutningen af revisionsprocessen, jf. bilag 9.7.

Revisors mål er dermed *”a) at identificere og vurdere risici for væsentlig fejlinformation i regnskabet som følge af besvigelser, b) at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis om de vurderede risici for væsentlig fejlinformation som følge af besvigelser ved at udforme og gennemføre passende reaktioner og c) på passende vis at reagere på besvigelser eller mistanker herom, som er konstateret under revisionen.”*, jf. ISA 240.11, litra a – c.

Revisor skal fokusere udelukkende på arbejdshandlinger, der er målrettet til at afdække besvigelser er:

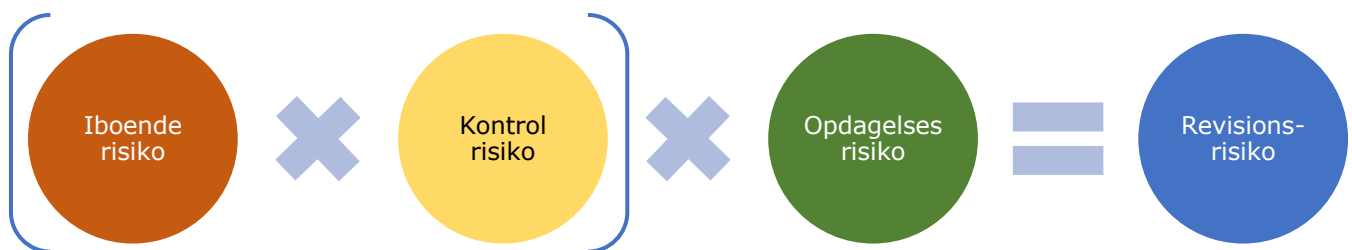
1. Planlægningsfasen
2. Udførelsesfasen
3. Konklusion- og rapporteringsfasen

I de tre hovedfaser er fokuset på at afdække besvigelsesrisikoen.

6.4.1 Revisionsmodellen

Revisionsmodellen er i form af godt værktøj for revisionsopgaver, hvis revisor reviderer regnskabet. Revisoren overvejer revisionsrisikoen på det relevante påstandsniveau, fordi dette direkte hjælper revisoren med at planlægge de relevante revisionsprocedurer for disse transaktioner, regnskaber eller oplysninger. Risikoen for, at de relevante påstande er forkert stavet, består af to komponenter:

1. Iboende risiko (IR). Den følsomhed af påstand i en konto eller en afsløring til en fejlinformation på grund af fejl eller besvigelser, der kunne være væsentlig, enten individuelt eller i kombination med andre fejlinformationer, før behandlingen af eventuelle relaterede kontroller.
2. Kontrol risiko (KR). Risikoen for, at en fejlinformation, der kan opstå i en påstand om en konto eller en afsløring, og som kan være væsentlig, enten individuelt eller i kombination med andre fejlinformationer, ikke vil blive forhindret eller opdaget og korrigeret rettidigt af virksomhedens interne kontrol.
3. Opdagelsesrisiko (OR). Risikoen for, at den procedure, som revisoren har udført for at reducere revisionsrisikoen til et acceptabelt lavt niveau, ikke vil opdage en fejlinformation, der findes, og som kan være væsentlig, enten individuelt eller samlet med andre fejlinformationer.

Figur 6 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra Auditing & Assurance Services.(Eilifsen et al., 2014, s. 99)

Virksomhedens funktioner og dets miljø er i overensstemmelse med iboende risiko- og kontrol risikoniveau. Dermed en revisor har lille eller ingen kontrol for disse risikoer. Ifølge revisionsstandards refereres kombination af iboende- og kontrol risiko som risikoen for væsentlig fejlinformation (RMM). Andre revisorer referer dette kombination som klients risiko, fordi disse stammer fra klientens beslutningstagning. Udover disse risikoer er der tredje risiko, der

hedder opdagelsesrisiko (OR). Opdagelsesrisikoen er overvejet gennem effektivitet af revisionsprocedurer, og hvor godt procedurer er anvendt af revisoren. Revisionsbeviser er dermed en kollektion af revisionsprocedurer, analyser, vurderinger, professionelt bedømmelser og processer, der er subjektivt anvendt mod mennesker.

Opdagelsesrisiko er omvendt forhold til iboende- og kontrol risiko, f.eks. hvis revisorens dømmekraft vurderer høj hos klientens iboende- og kontrol risiko, og opdagelsesrisikoen er nødt til vurderes lavere niveau, for at kunne opnå den planlagte revisionsrisiko niveau.(Eilifsen et al., 2014, s. 96)

Hvis den planlagte revisionsrisiko er højere end opnået revisionsrisiko under revisionen, må revisoren udstede uden modifikation af konklusion. Revisoren skal dog lave modifikation af konklusion, hvis det vurderes, at den planlagte revisionsrisiko er lavere end opnået revisionsrisiko under revision.

Ud over revisionsrisikoer en revisor udsat for forretningsrisiko. Revisors forretningsrisiko er risikoen for, at revisor udsættes for tab eller skade på professionel praksis som følge af retssager, negativ omtale eller andre begivenheder, der opstår i forbindelse med reviderede og rapporterede årsregnskaber. Dette sker typisk når klient eller tredje part klager mod revisoren i henhold til revision af regnskabet.(Eilifsen et al., 2014, s. 97)

Ved planlægningsfasen er et godt værktøj for revisoren, der udøver revision. Der er tre følgende trin, der skal dog overvejet før brug af revisionsrisikomodellen:

1. Sæt af planlagt niveau i revisionsrisiko
2. Vurdering af risikoen for væsentlig fejlinformation
3. Løsning af revisionsrisikoligningen for det passende opdagelsesrisiko niveau.

Dette er i overensstemmelse med ISA 200.13, litra c og e vedrørende om risiciene. Revisionsrisiko er jo risikoen for at udtrykke upassende konklusion, hvis regnskabet indeholder væsentlige fejlinformation. Derfor revisionsrisiko anses som funktion af risiciene for væsentlige fejlinformation og opdagelsesrisiko. Opdagelsesrisiko er risikoen for, at de handlinger, der er anvendt af revisoren reducere revisionsrisikoen til et acceptabelt lavt niveau.(FSR - Danske revisorer, 2016, afsnit 13, litra c og e)

6.4.2 Planlægningsfasen

Ved planlægningsfasen er det sådant, at revisor skal planlægge revisionen omhyggeligt. Ved ikke omhyggelig revisionsplanlægning øger risikoen for ineffektiv revision eller revisionsrisikoen, herunder ovenstående afsnit 6.4.1.

Planlægningsfasen omfatter en overordnet revisionsstrategi, hvor revisoren fastlægger revisionens omfang, tidsmæssige placering og retning, der skal anvendes i revisionsplanen. Årsagen til revisionsplan er, at det hjælper med revisoren til at rette opmærksomheden mod vigtige revisionsområder, identificere og løse mulige problemer rettidigt.

Udgangspunktet for revisor i revisionsplanlægning er at opnå kravene:

- Indledende opgaveaktiviteter
- Planlægningsaktiviteter

Følgende aktiviteter vil give overblik af opgavens omfang og identificere risici ved erklæringsopgaven.(Eilifsen et al., 2014, s. 75)

6.4.3 Indledende opgaveaktiviteter

Når revisor skal under planlægningsfasen, herunder opgaveaktiviteter, foretage i revisionsopgaven:(Internationale & Isa, 2011b, afsnit 6)

- Udføre handlinger ifølge ISA 220 kravene mod fortsættelse af klientforholdet og dets revisionsopgave.
- Vurdere etiske kravene, herunder uafhængighedskravene i ISA 220.
- Opnå ISA 210 krav, herunder forståelse for opgavens vilkår.

6.4.3.1 Klientaccept og -fortsættelse

Når revisor overvejer at modtage klienten, så er der en del, der skal først og fremmest undersøge om klienten. Revisionsfirmaet skal sikre sig, at den opgaveansvarlige partner skal udøve passende procedurer for accept, hvis klienten er nye for revisionsfirmaet. Revisionsfirmaet skal desuden ved fortsættelse af klientforhold og revisionsopgaver blevet fulgt, og endvidere revisionsfirma skal fastslå, at de konklusioner er passende, jf. ISA 220.12.

ISQC 1 kræver, at revisionsvirksomhed indhenter de oplysninger, der anses som nødvendigt, før en revisionsopgave for en ny klient accepteres.

Oplysninger der kan hjælpe hos den opgaveansvarlige ved klientaccept, er følgende, jf. ISA 220.A8:(Eilifsen et al., 2014, s. 68)

- Opnå og gennemgang af tilgængelige regnskabsoplysninger (årsrapport, midlertidige regnskabsaflæggelser, selvangivelser mv.).
- Forespørgsel hos den tredje part vedrørende om enhver oplysning om integritet hos klienten og dets ledelse (forespørgsel kan ske hos f.eks. klientens bank, -advokat, -kreditagenter eller andre medlemmer i forretningen, der har kendskab til klienten).
- Kommunikere med fratrædende revisor om, der har været uenighed om regnskabspraksis eller revisions procedurer.
- Overveje om klienten har behov for speciel opmærksomhed for usædvanlige forretningen eller revisionsrisiko, såsom retssager eller going-concern problemer.
- Bestemme, hvis revisionsvirksomheden er uafhængige af klientvirksomhed, og revisor kan levere service hos klienten.

- Bestemme, hvis revisionsvirksomhed har de nødvendige og kompetencer til at udføre revision hos klienten eller -branche.
- Bestemme, hvis klientaccepten er ikke strider mod etiske regler.

Hvis der har været tidligere revisor, så er den tiltrædende revisor pligt til at forespørge den fratrædende revisor om, jf. ISA 220.A9:(Eilifsen et al., 2014, s. 69)

- Oplysning, der har betydning i integriteten hos ledelsen, herunder den øverste ledelse, jf. afsnit 6.2.2.
- Uenighed med ledelsen vedrørende om regnskabspraksis, revision procedurer mv.
- Kommunikerer med øverste ledelse vedrørende om besvigelser og manglende overholdelse af lovgivning eller regler hos klientvirksomheden.
- Kommunikerer med daglige ledelse og øverste ledelse vedrørende om væsentlige manglende intern kontrol, jf. afsnit 6.2.4.
- Den fratrædende revisors forståelse af årsagen til ændringer i revisor.

Revisionsfirmaet skal evaluere periodisk, om de overvejer at fortsætte med deres klientforholdet. Denne evaluering sker typisk ved afslutning af revision eller når der har været væsentlige begivenheder forekomst. Det kan være f.eks. konflikter med regnskabspraksis og uenighed med revision.

Revisionsfirmaet skal også overveje deres konsekvenser for fortsættelse af klientforholdet, herunder uafhængighed i afsnit 6.3.2 og trusler i afsnit 6.3.4.(Auditing, Board, & Group, 2015, afsnit A8; Eilifsen et al., 2014, s. 69)

6.4.3.2 Etiske regler

Etiske regler gælder for hele revisionsforløbet for revisor og erklæringsteamet. Det betyder at de skal overholde etiske regler for observationer og forespørgsler under revisionsopgaven.(Auditing et al., 2015, afsnit 9 + 10 og

A4 + A5) Etiske regler indeholder uafhængigheden, der skal overholdes før-, under og efter revisionsopgaven, herunder afsnit 6.3.1 – 6.3.4.

Etiske regler gælder både for revisoren og revisionsvirksomheden, der skal overholde før igangsætte revision af klienten. (Auditing et al., 2015, afsnit 11 og A5 + A6; Eilifsen et al., 2014, s. 70)

6.4.3.3 Forståelse for opgavens vilkår

Revisoren bør etablere en forståelse med virksomheden om betingelserne for aftalevilkår. Denne forståelse reducerer risikoen for, at en af parterne misfortolker, hvad der forventes eller kræves af den anden part. Betingelserne for aftalevilkårene, som er dokumenteret i aftalebrevet, bør omfatte målene for aftalevilkåret, ledelsens ansvar – afsnit 6.2.2, revisorens ansvar – afsnit 6.3 og 6.3.5, og begrænsningerne i aftalevilkåret. Ved fastlæggelsen af en forståelse med klientvirksomheden bør tre emner drøftes: 1) aftalebrevet; 2) anvendelse af de interne i revisorers arbejde og 3) rollen som dem, der har til opgave at styre.

Virksomheden skal bidrage for at undgå misforståelser ved revisionen, er det revisors interesse, at revisor fremsender et revisionsaftalebrev inden revisionen påbegyndes, jf. ISA 210.A22 – 24.(Füchsel et al., 2017, s. 395)

Revisionsstandarderne angiver, at revisoren skal dokumentere forståelsen gennem en skriftlig kommunikation med virksomheden. Et aftalebrev bruges til at formalisere de aftaler, der er indgået mellem revisoren og virksomheden. Dette brev tjener som en kontrakt, der skitserer begge parter ansvar og forhindrer misforståelser mellem de to parter.(Auditing & Group, 2020, afsnit 9 og 10; Eilifsen et al., 2014, s. 70)

6.4.4 Planlægningsaktiviteter

Efter revisor har overvejet og foretaget klientaccept og -forsættelse, hvor revisionsvirksomheden er indgået aftale med klienten omkring revisionsopgaven samt udvalgt eventuelle nøglepersoner, der er overvejet at indgå i planlægningsfasen, så kan de planlægningsaktiviteter påbegyndes.

Revisor udarbejder en overordnet revisionsstrategi, hvor strategien indeholder udarbejdelse af revisionsplanen. Denne revisionsplan skal omfatte, jf. ISA 300.9:

- a) Arten, den tidsmæssige placering og omfanget af planlagte risikovurderingshandlinger ifølge ISA 315.
- b) Arten, den tidsmæssige placering og omfanget af planlagte yderligere revisionshandlinger på revisionsmålsniveau ifølge ISA 330.
- c) Andre planlagte revisionshandlinger, der påkræves udført i overensstemmelse med ISA'er.

6.4.4.1 Risikovurderingshandlinger ifølge ISA 315

Revisor skal foretage risikovurderingshandlinger til identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation igennem forståelse af virksomheden og dens omgivelser, jf. ISA 300.9a. Det fremgår af ISA 315.3 at *”revisors mål er at identificere og vurdere risiciene for væsentlig fejlinformation på både regnskabsniveau og revisionsmålsniveau, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, gennem en forståelse af virksomhedens forhold og dens omgivelser, herunder intern kontrol, for derved at skabe et grundlag for at udforme og implementere reaktioner på de vurderede risici for væsentlig fejlinformation.”*

Dette betyder, at revisor skal have dybere og bredere forståelse af revisionsklienten og -virksomhedsbranchen med risikofyldte områder. Risikovurderingshandlinger og tilknyttede aktiviteter kræver, at revisor skal under vurderingshandlinger omfatte, jf. ISA 315.6:

- Forespørgsler til den daglige ledelse, jf. afsnit 6.2.3, og evt. relevante medarbejdere i den interne revisionsfunktion, hvis virksomheden har sådan afdeling, og andre i virksomheden efter revisors vurderingen, der kan have oplysninger til at bidrage til identificering af risici for væsentlig fejlinformation som følge af besvigelser eller fejl, jf. afsnit 6.1.2.
- Analytiske handlinger.
- Observation og inspektion.(Internationale & Isa, 2020, afsnit 5 og 6)

Revisor skal forespørge den daglige ledelse og evt. relevante medarbejdere i den interne revisionsfunktion og andre i virksomheden efter vurderingen for at opnå informationer vedrørende om regnskabsaflæggelsen. Ved revisors forespørgsel indhenter information, der kan underbygge identifikation af risici for væsentlig fejlinformation. Under forespørgslen til ledelse, herunder den øverste ledelse, hjælper revisoren til at forstå det miljø, hvor klientvirksomheden anvender for udarbejdelsen af regnskabet. I denne situation omhandler, at hvordan ledelsen kommunikerer med hinanden. Under forespørgslen til medarbejdere, der er ansat som økonomimedarbejder eller bogholder, hvor medarbejdere behandler eller bogfører komplekse eller usædvanlige transaktioner, og se efter om regnskabspraksis er anvendt passende. Ved forespørgsel til både den daglige ledelse og relevante medarbejdere opnår revisoren til virksomhedens eksternt- og internt forhold, herunder kontrolmiljøet og interne kontroller.(Internationale & Isa, 2020, afsnit A7 - A12)

Revisor anvender de analytiske handlinger, der er taget betragtningen for risikovurderingshandling, handlingen omfatter både finansielle og ikke-finansielle informationer. Dette handlingen hjælper revisoren til at bidrage forekomsten af usædvanlige transaktioner eller begivenheder og beløb, nøgletal og udviklingsforholdene, der kan påvirke revisionen. De usædvanlige, der er blevet identificeret, det hjælper revisoren til at identificere risiciene for

væsentlig fejlinformation, herunder besvigelser.(Internationale & Isa, 2020, afsnit A15)

Analytiske handlingsresultater giver en foreløbig indikation af, om der kan foreligge en væsentlig fejlinformation. Det hjælper revisoren til at forstå virksomheden og vurdere de analytiske handlingsresultater indsamlet under identifikation af risici for væsentlig fejlinformation.

For at færdiggøre risikovurderingshandling og tilknyttede aktiviteter kræver det, at revisor udøver observation og inspektion hos klientvirksomheden. Dette omfatter understøttelse til forespørgslen hos den daglige ledelse og evt. relevante medarbejdere om virksomheden og dets omgivelser. Revisor skal observere og inspektion af 1) virksomhedens drift, 2) dokumenter, der relaterer til forretningsplaner og -strategier samt interne kontrolmanualer, jf. afsnit 6.2.5, 3) rapporter, herunder kvartalsrapporter og perioderegnskaber, der er udarbejdet af den daglige ledelse og referater, herunder bestyrelsesmøder, der er udarbejdet af den øverste ledelse, jf. afsnit 6.2.2 og 4) lokaliteter og fabriksanlæg.(Internationale & Isa, 2020, afsnit A18)

6.4.4.2 Virksomhedens forhold og dens omgivelser

Det fremgår af ISA 315.3 at revisor skal have en forståelse for virksomheden og dens omgivelser, hvilket er i overensstemmelse med ISA 315.11 om virksomheden og dens omgivelser. Revisor skal have en forståelse for virksomhedsbranchen, -regulering og andre eksterne forhold, herunder regnskabspraksis. Virksomhedsbranchen indeholder det konkurrencemæssige miljø, leverandør-, kundeforhold og evt. teknologiske udvikling. Dette medfører specifikke risici for væsentlig fejlinformation, herunder f.eks. indregning af entreprisekontrakter samt indtægter og omkostninger, hvor virksomheden anvender rette regnskabspraksis for sådanne transaktioner. Det konkurrencemæssige miljø skal revisoren være opmærksomme i markedet og

konkurrencen, herunder f.eks. efterspørgsel, kapacitet og priskonkurrence. Den teknologiske udvikling som revisor skal være opmærksomme på, er virksomhedens produktteknologi og virksomhedens produkter. Det kan være at virksomhedens produkter er forældet eller ej.

De reguleringsmæssige faktorer omfatter regnskabspraksis, det juridiske og politiske miljø. Revisor skal se nærmere om virksomheden følger de specifikke krav f.eks. krav til noter, hvis reguleringsmæssige krav gælder for virksomhedsbranchen, eller selskabsbeskatning og pengepolitik, hvis virksomheden handler international, der skal sørge for valutakontrol, finanspolitik og finansielle incitament. (Internationale & Isa, 2020, afsnit A25 - A27)

6.4.4.3 Virksomhedens art

Revisor skal endvidere have en forståelse for virksomhedens art, hvilket er virksomhedsstruktur, herunder moderselskabsstruktur samt datterselskabsstruktur og internationale lokaliteter f.eks. faste driftssteder i udlandet. Når sådan struktur eksisterer, så revisor skal have en forståelse for, hvordan goodwill, investeringer, virksomheden med særlige formål regnskabsmæssigt er behandlet passende samt følgende regnskabsnoter er fyldestgørende. Dette betyder at jo større kompleksstrukturen er, jo større risikoen for risici for væsentlig fejlinformation.

Endvidere revisor skal indhente informationer om virksomhedens nærtstående parter, herunder ejerforhold og relationer mellem ejerne og nøglepersoner eller virksomheder. Dette handler om nærtstående parter transaktioner mellem hinanden og transaktionerne er korrekt og regnskabsmæssige behandlet. (Internationale & Isa, 2020, afsnit A31)

Revisor skal endvidere overveje at opnå en forståelse af de øvrige forhold i virksomhedens art, hvilket er listet i:

- *"Virksomhedens drift"*
 - *Arten af indtægtskilder, produkter eller tjenesteydelser samt markeder, herunder involvering af e-handel, såsom salg og markedsføring over internettet*
 - *Driftsaktiviteter, herunder produktionsfaser og produktionsmetoder eller aktiviteter, der er udsat for miljørisici*
 - *Alliancer, joint ventures og outsourcing-aktiviteter*
 - *Geografisk spredning og branchesegmentering*
 - *Placering af produktionsfaciliteter, lagerlokaler og kontorer samt placering af og antal på lager*
 - *Nøglekunder og vigtige leverandør af varer og tjenesteydelser, ansættelsesaftale (herunder overenskomstforhold, pensionsydelser og andre ydelser efter endt ansættelsesforhold, aktieoptioner eller præstationsaflønningsformer og lovgivning vedrørende ansættelsesforhold)*
 - *Forsknings- og udviklingsaktiviteter samt tilhørende omkostninger*
 - *Transaktioner med nærtstående parter.*
- *Investeringer og investeringsaktiviteter*
 - *Planlagte eller nyligt gennemførte køb eller salg*
 - *Investeringer og afvikling af investeringer i værdipapirer og udlån*
 - *Anlægsinvesteringer*
 - *Investeringer i ikke-konsoliderede virksomheder, herunder partnerselskaber, joint ventures og virksomheder med særlige formål.*
- *Finansiering og finansieringsaktiviteter*
 - *Større dattervirksomheder og associerede virksomheder, herunder konsoliderede og ikke-konsoliderede elementer*
 - *Gældsstruktur og hertil relaterede betingelser, herunder finansiering- og leasingarrangementer, der ikke er optaget i balancen*

- *Ejere med fortrinsstilling (lokale, udenlandske, renommé og erfaring) og nærtstående parter*
- *Anvendelse af afledte finansielle instrumenter.*
- *Principper for regnskabsaflæggelse*
 - *Regnskabsprincipper og branchespecifik praksis, herunder for betydelige branchespecifikke klasser af transaktioner, balanceposter og tilknyttede noter i regnskabet (f.eks. lån og investeringer i banker eller forskning og udvikling i medicinalvirksomheder)*
 - *Indregning af indtægter*
 - *Regnskabsmæssige behandling af dagsværdi*
 - *Aktiver, forpligtelser og transaktioner i udenlandsk valuta*
 - *Den regnskabsmæssige behandling af usædvanlige eller komplekse transaktioner, herunder inden for kontroversielle eller nye områder (f.eks. aktiebaseret aflønning)."*

Det fremgår ovenstående listen at flere forhold, der kan øge risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskabet, hvorfor er det vigtige for revisor at have kendskab hertil, jf. planlægningsfasen. (Internationale & Isa, 2020, afsnit A32) Endvidere revisor skal også opnå en forståelse af virksomhedens mål og strategier samt tilknyttede forretningsrisici ifølge ISA 315.11d. Dette omhandler interne og eksterne faktorer, hvoraf den daglige ledelse eller øverste ledelse angiver mål og strategier til virksomhedsplan. Forretningsrisici opstår ved forandringer eller kompleksitet, herunder forandringer/kompleksitet i a) udvikling af nye produkter eller ydelser, der kan slå fejl, eller b) et marked, der ikke er tilstrækkeligt understøtter virksomhedens produkter eller ydelser og c) generelt fejl i produktet eller ydelsen, der resulterer i risikoen for forpligtelser eller skader på virksomheden.

Virksomhedens mål, strategier og tilknyttede forretningsrisici som resultere i en risiko for væsentlig fejlinformation i regnskabet er typisk udviklingen i

branchen, nye produkter og ydelser, nye regnskabskrav eller krav ifølge regulering, brug af it, og implementering af strategi, der for indvirkninger på det ny regnskabskrav.(Internationale & Isa, 2020, afsnit A37 - A41)

6.4.4.4 Virksomhedens interne kontrol

I det risikovurderingshandling fremgår det at revisor skal opnå en forståelse for virksomhedens interne kontroller, der anses for relevans for revisionen. Revisor skal afgøre om en kontrol i sig selv eller i kombination med andre kontroller, der kan være relevant for revisionen, jf. ISA 315.12. Lige så snart en revisor har fået kendskabet til virksomhedens interne kontroller, de vil hjælpe ham eller hende at identificere typer af mulige risici for væsentlig fejlinformation. Det handler også om ledelsens udformning af interne kontroller på virksomheden. Dette formål vil være at håndtere identificere forretningsrisici, der truer virksomhedsmål realiseringen. Realiseringen omfatter pålideligheden af virksomhedens regnskabsaflæggelse, effektiviteten og den økonomiske hensigtsmæssighed af virksomhedens daglige drift, og overholdelse af gældende love og øvrig regulering.(Internationale & Isa, 2020, afsnit A50 - A52)

Selvom virksomhedens interne kontrol fungerer effektivt, revisor kan kun opnå rimelig sikkerhed for at regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation, herunder fordi det skyldes enten fejl eller besvigelser, på grund af iboende begrænsninger, jf. afsnit 6.4.1 revisionsrisikomodellen. Revisor kan også støde på ledelsens integritet mod interne kontroller, hvor ledelsen tilsidesætter kontroller for at skjule begået besvigelser, jf. afsnit 6.2.4 interne kontroller. Interne kontroller har elementer, hvor ledelsen kan manipulere regnskabet gennem kontrolelementerne, hvorfor revisor skal være opmærksomme på dette område, altså hvordan ledelsen udformer og implementerer kontroller på virksomheden, herunder arten og omfanget af de risici, der påtager sig i

interne kontroller, jf. afsnit 6.1.5 besvigelsestrekanten og 6.2.5 kontrolelementer.(Internationale & Isa, 2020, afsnit A54 - A56)

Specifikke risici for virksomhedens interne kontroller, der udøver af enten ledelsen, herunder den daglige ledelse eller øverste ledelse, eller relevante medarbejder, herunder bogholder, økonomimedarbejder eller it-medarbejder, er behandlingen af data unøjagtigt eller uautoriseret adgang til data, hvilket medfører til ugyldige ændringer af data, herunder f.eks. bogføring af ikke-godkendte eller ikke eksisterende transaktioner. Sådanne situationer kan medføre til væsentlig fejlinformation i regnskabsaflæggelsen.(Eilifsen et al., 2014, s. 177) Der foreligger endvidere risikoen for at væsentlig fejlinformation, hvis en medarbejder der har ikke autoriseret til ændring af data i stamfiler eller systemer, der foretager alligevel ændringen i stamfiler eller systemer.(Internationale & Isa, 2020, afsnit A64 - A65) For at opnå forståelse af sådan situationer skal revisor forstå, hvordan interne kontroller fungerer effektivt til at forebygge eller opdage og korrigere væsentlig fejlinformation. Revisor skal, under risikovurderingshandlinger til opnåelse af revisionsbevis af relevante kontroller, lave forespørgsler til medarbejdere og observation af anvendelsen af kontroller. Revisor skal endvidere lave inspektion af dokumenter og rapporter, der kan støtte sporing af transaktioner gennem det informationssystem, der er relevant for regnskabsaflæggelsen.(Internationale & Isa, 2020, afsnit A74)

6.4.4.5 Identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation

Revisor skal efter risikovurderingshandlinger og tilknyttede aktiviteter identificere og vurdere risici for væsentlig fejlinformation på regnskabsniveau og revisionsmålsniveau for grupper af transaktioner, balanceposter og oplysninger, der skal skabe grundlag for udformning og udførelse af revisionshandlinger, jf. ISA 315.25.

Revisor skal som ovennævnte afsnit 6.4.4.2 – 6.4.4.4 opnå en forståelse af virksomheden og dens omgivelser, herunder interne kontroller, der vedrører risiciene om grupper af transaktioner, balanceposter og noter i regnskabet. Revisor skal desuden overveje om de identificerede risici, der er enten gennemgribende i regnskabet som helhed eller ej, og muligvis påvirker revisionsmål. De identificerede risici i revisionsmål omhandler relevante kontroller, hvor revisor forventer at teste under revisionen. Til sidst revisor skal overveje sandsynligheden for fejlinformation, der resulterer i en væsentlig fejlinformation i regnskabet. Revisor skal erklære, at regnskabet er i overensstemmelse med den gældende regnskabspraksis hos klientvirksomheden, hvor den daglig ledelse enten implicit eller eksplicit afgive udsagn om indregning, måling og præsentation af klasser af transaktioner og begivenheder, balanceposter og noter. Før erklæring skal revisor gennem revisionsmål overveje forskellige typer af mulig fejlinformation, der kan opstå:

- Grupper af transaktioner og begivenheder samt tilknyttede noter for perioden, der revideres:(Eilifsen et al., 2014, s. 189)
 - *”Forekomst – transaktioner og begivenheder, der er blevet registreret eller oplyst i noter, har fundet sted og vedrører virksomheden*
 - *Fuldstændighed – alle transaktioner og begivenheder, der skulle have været registreret, er blevet registreret, og alle tilknyttede noter, der skulle have været medtaget i regnskabet, er medtaget*
 - *Nøjagtighed – beløb og andre data, der vedrører registrerede transaktioner og begivenheder, er blevet passende registreret, og tilknyttede noter er blevet passende målt og beskrevet*
 - *Periodeafgræsning – transaktioner og begivenheder er blevet registreret i den korrekte regnskabsperiode*
 - *Klassifikation – transaktioner og begivenheder er blevet registreret på de rigtige konti*
 - *Præsentation – transaktioner og begivenheder er passende sammendraget eller specificeret og klart forklaret, og tilknyttede*

noter er relevante og forståelige set i sammenhæng med kravene i den relevante regnskabsmæssige begrebsramme.”

- Balanceposter og tilknyttede noter ultimo perioden, der revideres:(Eilifsen et al., 2014, s. 234)
 - *”Tilstedeværelse – aktiver, gældsforpligtelser og kapitalinteresser eksisterer*
 - *”Rettigheder og forpligtelser – virksomheden ejer eller kontrollerer rettighederne til aktiver, og gældsforpligtelserne er virksomhedens forpligtelser*
 - *”Fuldstændighed – alle aktiver, gældsforpligtelser og kapitalinteresser, der skulle have været registreret, er blevet registreret, og alle relevante noter, der skulle have været medtaget i regnskabet, er medtaget*
 - *”Nøjagtighed, værdiansættelse og fordeling – aktiver, gældsforpligtelser og egenkapital er medtaget i regnskabet med passende beløb, eventuelle afledte værdiansættelses- eller fordelingsjusteringer er registreret på passende vis, og tilknyttede noter er passende målt og beskrevet*
 - *”Klassifikation – aktiver, gældsforpligtelser og egenkapital er registreret på de korrekte konti*
 - *”Præsentation – aktiver, gældsforpligtelser og egenkapital er passende sammendraget eller specificeret og klart beskrevet, og tilknyttede noter er relevante og forståelige set i sammenhæng med den relevante regnskabsmæssige begrebsramme.”*

Efter revisor har indhentet informationer ovenstående, skal revisor indikere tilstedeværelsen af en eller flere besvigelsesfaktorer, jf. afsnit 6.1.5. Hvis revisor skal under identifikation og vurdering af risiciene for væsentlig fejlinformation, der er besvigelsesrisici forbundet med indregning af indtægter, vurdere, hvilke indtægtskategorier, indtægtstransaktioner eller revisionsmål,

der giver anledning til sådanne risici.(Internationale & Isa, 2011a, afsnit 25 - 27, 2020, afsnit A145 - A146)

6.4.4.6 Reaktioner på de vurderede risici for væsentlig fejlinformation, herunder besvigelser ifølge ISA 330

Revisor skal fastlægge reaktioner for at behandle de vurderede risici for væsentlig fejlinformation, herunder besvigelser på regnskabsniveau, jf. ISA 240.5 og 240.29-31, i overensstemmelse med ISA 330. Revisor skal reagere på de vurderede risici i regnskabsniveau, herunder følge at udvælge og føre tilsyn med personale. Denne reaktion følger med personalens viden, kompetence og evner med hensyn til at blive tildelt betydeligt ansvar for opgaven, herunder regnskabsaflæggelse eller opgavespecifikke såsom bogføringsopgaver, der fører til besvigelser. Revisor skal desuden vurdere om virksomhedens valg og anvendelsen af regnskabspraksis, der relaterer til subjektive målinger og komplekse transaktioner, som resulterer forsøg på regnskabsmanipulation og forsøg på at styre indtjeningen. Til sidst i regnskabsniveau skal revisor indarbejde et element af uforudsigelighed i udvælgelsen af arten, den tidsmæssige placering og omfanget af revisionshandlinger.

Revisor skal også fastlægge reaktioner for at behandle de vurderede risici for væsentlig fejlinformation, herunder besvigelser på revisionsmålsniveau i overensstemmelse med ISA 330, hvor revisor skal udforme og udføre revisionshandlinger på besvigelser. Ud over reaktionen at revisor også skal udforme og udføre test af interne kontroller for at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for relevante kontrollers funktionalitet. Kontrollers funktionalitet omfatter revisors vurdering af risici for væsentlig fejlinformation på revisionsmålsniveau, der indeholder en forventning om, at kontrollerne fungerer effektivt, herunder fastlæggelsen af arten, den tidsmæssige placering og omfanget af substanshandlinger.(Internationale & Isa, 2011c, afsnit 8)

Hvis revisor skal opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, så gælder det at revisor udføre test af kontroller, hvor test af kontroller indeholder 1) forespørgsel om den daglige ledelses brug af budgetter, 2) observation af den daglige ledelses sammenligning af månedligt budgetterede og faktiske / realiseret omkostninger og 3) inspektion af rapporter om undersøgelser af afgivelser mellem budgetterede og faktiske beløb. Udførelse af sådan revisionshandling giver revisoren kendskab til udformningen af virksomhedspolitik for budgettering, der kan give revisionsbevis for budgetprocedurernes effektivitet i relation til at forebygge eller opdage væsentlig fejlinformation i klassifikation af omkostninger. Revisor kan også udføre test af kontroller vedrørende om transaktion, hvor revisor udformer og vurderer resultat af en test, der fokuserer på undersøgelse af en faktura, om fakturaen er blevet godkendt, og for dette test giver revisionsbeviset for transaktionens substans. (Internationale & Isa, 2011c, afsnit A22 - A24)

Når revisor har fået revisionsbeviset i løbet af året for kontrollers funktionalitet, så skal revisor opnået revisionsbeviset se nærmere om, der har været betydelige ændringer af disse testede kontroller, og fastlægge det yderligere revisionsbeviset, der skal opnås for den resterende periode, jf. ISA 330.12.

Efter test af kontroller skal revisor vurdere om, at kontrollers funktionalitet fungerer effektivt eller ej, der er indsamlet igennem substanshandlinger. Hvis revisor har fundet afgivelser fra kontroller, som revisor har planlagt før revisionen, så skal revisor foretage specifikke forespørgsler herom, jf. ISA 330.16-17. Afgivelser kunne f.eks. være manglende godkendelser, afstemninger m.v. for nogle af månederne.

Revisionshandling på revisionsmålsniveau gælder for substanshandlinger, herunder de vurderede risici for væsentlig fejlinformation, der indeholder alle væsentlige grupper af transaktioner, balanceposter og oplysninger som er

ovenstående i afsnit 6.4.4.5. Når revisor overvejer at udføre substanshandlinger, så skal revisor også overveje eksterne bekræftelsesprocedurer udføres på substanshandlinger. Eksterne bekræftelsesprocedurer kan være f.eks. bank, leverandører eller kreditorer. (Internationale & Isa, 2011c, afsnit 18-19)

Revisionshandlinger herunder substanshandlinger, der har tilknytning til regnskabsafslutningsprocessen, det gælder her en betydelig risiko, hvis risikoen indeholder regnskabsmanipulation, der registrerer fiktive i regnskabet. Revisor skal undersøge afstemning af oplysninger i regnskabet med bogføringen, herunder afstemning af oplysninger i noter, hvoraf oplysninger er indhentet fra finansbogholderiet eller fra andre kilder. Når revisor undersøger regnskabet, så skal han eller hun undersøge væsentlige poster og andre reguleringer, der er foretaget i forbindelse med regnskabsudarbejdelsen. (Internationale & Isa, 2011c, afsnit 20)

Efter fastlæggelse af generelle reaktioner for at behandle de vurderede risici for væsentlige fejlinformation, herunder besvigelser, som revisor har overvejet under udførelse af revisionen, skal revisor øge sin professionelle skepsis ved f.eks. øget opmærksomhed ved udvælgelsen af arten og omfanget af den dokumentation, der er overvejet at undersøges for understøttelse af de væsentlige transaktioner, og erkendelse af behovet for at underbygge den daglige ledelses forklaringer eller udtalelser om væsentlige forhold, jf. ISA 240.29 og 34A.

6.4.4.7 Revisionsstrategi

Efter revisor har udarbejdet sine risikovurderingshandlinger, herunder revisionsplanen, der skal fremgå i den egentlige revisionsstrategi. Revisor etablerer den egentlige revisionsstrategi, der omfatter, jf. ISA 300.8:

- *”Identificere de karakteristika ved opgaven, der definerer dens omfang*
- *Fastlægge opgavens rapporteringsmål for at kunne planlægge den tidsmæssige placering af revisionen og arten af den nødvendige kommunikation*
- *Overveje de forhold, der efter revisors faglige vurdering er betydelig for instruktionen af opgaveteamets indsats*
- *Overveje resultaterne af indledende opgaveaktiviteter og, hvor det er aktuelt, overveje, om viden opnået fra andre opgaver, som den opgaveansvarlige partner har udført for virksomheden, er relevant, og*
- *Fastlægge arten, den tidsmæssige placering og omfanget af de ressourcer, der er nødvendige til at udføre opgaven.”*

Når den overordnede revisionsstrategi er fastlagt, så kan der i gang med at udføre revisionsplan, som er ovennævnte afsnit 6.4.4. Denne overordnede revisionsstrategi skal kunne dokumenteres, der anses som nødvendige for at kunne planlægge revisionen omfang og kommunikere betydelige forhold til opgaveteamet. Revisor kan opsummere den overordnede revisionsstrategi i form af et notat, der skal indeholde nøglebeslutningerne, der vedrører det overordnede omfang, den tidsmæssige placering og udførelsen af revisionen. (Internationale & Isa, 2011b, afsnit 12 og A18) Listen for revisionsstrategien kan også anvendt, der fremgår i ISA 300, Bilag 1.

6.5 Udførsel af revision med fokus på besvigelser

Efter indledende- og planlægningsaktivitet udøver revisor revisionen. For at kunne øge sandsynligheden for at opdage besvigelser i regnskabet, revisor skal have indsigt i hvilke former for besvigelser, der kan begås samt hvordan og hvorfor de begås besvigelser. Revisors planlægningsaktiviteter danner grundlag for udførelsen af revisionen. I specialet vil blive gennemgået indenfor de forskellige resultat-, balanceposter samt oplysninger i regnskabet, og hvilke revisionshandlinger som revisor kan udføre i forbindelse med besvigelser.

6.5.1 Klientaccept

Det fremgår tidligere i afsnit 6.4.3.1 at revisor får indtryk af den ny klient, herunder indtryk af risikoen for besvigelser hos klienten. Revisor skal dermed kendskabet til klientens virksomhed og dets omgivelser grundigt. Det skal endvidere erindres, at revisionsvirksomheden kan i bestemte situation bør ikke acceptere den ny klient på grund af opgaveteamets tidligere erfaringer.

Revisor skal udøve informationssøgning om klienten, der har haft f.eks. et dårligt ry eller i øvrigt har været sat i forbindelse med besvigelser. Revisor skal endvidere som tiltrædende revisor kontakte den fratrædende revisor, og forespørge hvad var årsagen til fratrædelse. I denne forespørgsel kan tiltrædende revisor få måske bekendt med tidligere besvigelser. (Eilifsen et al., 2014, s. 68)

6.5.2 Forståelse af virksomheden

Ved revisors informationsindsamling til forståelse af virksomheden bør revisor fået overblik af virksomheden som helhed, herunder virksomhedsbranchen og dets marked. Hvis virksomheden føler sig økonomisk presset, kan det være tegn på en mulighed for at begå besvigelser, da det øger risikoen for at besvigelser forekommer hos virksomheden, hvor den daglige ledelse eller øverste ledelse tager incitament til at manipulere regnskabet for sikring af virksomhedens overlevelse (going concern).

Regnskabsmanipulation forekommer, herunder afsnit 6.1.3 og 6.1.6, at ledelsen laver fiktive bogføringer i regnskabet, så årsresultat bliver større, derefter fører til større bonus til den daglig ledelse eller tilfredse sine investorer med godt driftsresultat. Derfor revisor skal være professionelt skepsis overfor klienten og det fremlagte regnskab, der skal revidere og pådrage en påtegning. Revisor skal evt. udføre ekstra revisionshandlinger, hvis

det tyder på risikovurderingen, at der er øget risiko for væsentlig fejlinformation i regnskabet på grund af besvigelser.

6.5.3 Interne kontroller og forretningsgange

Effektivt interne kontroller er yderst vigtigt at forebygge og opdage besvigelser i virksomheden. Besviger foretager typisk besvigelse, når der er svage interne kontroller i virksomheden. Det gælder også, hvis der er tale om manglende eller mulighed for tilsidesættelse af interne kontroller i virksomheden. Det er personer, der har adgang til interne kontroller, der har mulighed for at begå besvigelser, herunder f.eks. den daglige ledelse, øverste ledelse, it-medarbejder og bogholder, jf. afsnit 6.2 og 6.2.4.

De forretningsgange omhandler bestyrelsens- og direktionsansvar, jf. SL §§ 115 og 117-118, for at forebygge og opdage besvigelser på virksomheden, dette henvises i afsnit 6.2.2.

6.5.4 Regnskabsanalyse

Det fremgår i ISA 805, Bilag 1, at revisor skal lave regnskabsanalyse af elementer, konti eller poster, der indgår i et regnskab. For at forstå denne proces intuitivt, overveje, hvad årsregnskabet er lavet af. Revisor ud fra regnskabsanalyse, at regnskabssystemer registrerer, overvåger og opsummerer individuelle transaktioner. Virksomheden skal designe og implementere kontrolelementer for at sikre, at disse transaktioner igangsættes, registreres, overvåges og opsummeres korrekt. Disse individuelle poster grupperes og opsummeres i forskellige kontosaldi, og endelig dannes regnskaber ved at organisere meningsfulde samlinger af disse kontosaldi. Revisoren har identificeret tre faser i regnskabsprocessen, der finder sted i forbindelse med udarbejdelsen af årsregnskaber: Der gennemføres interne kontroller for at sikre passende registrering og overvågning af individuelle transaktioner, som derefter indsamles i

slutkontosaldi. I de enkelte poster kan revisoren analysere nærmere f.eks. dækningsgraden eller udviklingen i enkelte regnskabsposter fra tidligere år eller begivenheder. Denne regnskabsanalyse får revisoren overblik af hvordan regnskabsåret er gået, og hvordan enkelte regnskabsposter har ændret markant. Hvis revisor opdager markant ændring i enkelte regnskabsposter, så er det god idé, at revisor undersøger hvad var årsagen til markant ændringen, f.eks. dækningsgraden og afkastningsgraden. Det kan være at virksomheden har markant stigning i omsætningen, dermed stiger dækningsgraden og afkastningsgraden m.v.(Eilifsen et al., 2014, s. 16)

6.5.5 Tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis

Revisor skal opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis under revisionen. Revisor skal udgangspunkt indsamle pålideligt af inspektion på registreringer eller dokumenter, der er primært enten internt eller eksternt. Vejledning til pålideligheden af egnet revisionsbevis forekommer højt, når der er tale om 1) inspektion af materielle aktiver, genperformance og genberegning, og 2) inspektion af registreringer eller dokumenter, bekræftelser, analytiske procedurer og scanning. Revisionsbevis er typisk lavt, når der er kun foretaget observation og forespørgsel. Bekræftelser er i form af højt egnet revisionsbevis, da revisor får bekræftelser fra tredjemand, herunder f.eks. udsendelse af saldomeddelelser og kreditbekræftelser eller leasingkontrakter bekræftet af tredjemand.(Eilifsen et al., 2014, s. 141)

6.5.6 Revisionshandling vedr. resultatopgørelsen og balancen

I forbindelse med revision af resultatopgørelsen og balancen vil fokusere de revisionshandling, som revisor udfører revision med fokus på besvigelser, der beskrevet nedenstående.

6.5.6.1 Varesalg

Revisor anvender substantivprocedurer til at opdage væsentlig fejlinformation i varesalg, herunder f.eks. salg, tilgodehavender og dårlige gældsudgifter.(Eilifsen et al., 2014, s. 359)

I forbindelse med regnskabsmanipulation kan være fokuset 1) fiktive indtægter/fakturaer, 2) indtægtsført gæld og 3) omsætning er ikke medtaget, jf. afsnit 6.1.3.

I forbindelse med misbrug af aktiver kan være fokuset 1) falske rabatter, 2) udsteder returvarer (kreditnota - modtager selv pengene) og 3) konvertering af salg til fiktive lejekontrakter, jf. afsnit 6.1.4.

Revisionshandlinger kan være fordel for revisor, der udfører revision af varesalget:

- Udsendelse af saldomeddelelser til varedebitor
- Sammenligning af tilgodehavende konti i forhold til sidste år og se om der er under- eller overdrivelse af godtgørelse for konti, der ikke kan opkræves, og udgifter til uindfrie omkostninger.
- Returvarerkontrol (kreditnotakontrol)
- Sammenligning af salgsafkast i procent af omsætningen i forhold til tidligere år og se om der er under- eller overdrivelse af salgsafkastet
- Sammenligning af salgsrabatter i procent af omsætning i forhold til tidligere år og se om der er under- eller overdrivelse af salgsrabatter

I varesalg skal revisor udføre "vugge til grav", det vil sige at revisor undersøger varesalget fra kundeordrer til følgeseddel og faktura til debitorpostering og indbetaling, og alt det skal medtages i regnskabet (fuldstændighed).(Eilifsen et al., 2014, s. 363)

Ved returvarer skal revisor udøve revisionshandlinger, herunder forekomsten, da forekomst er centralt på grund af risiko for besvigelse (misbrug af aktiver) højt, hvis der f.eks. er mulighed for at udligne indbetaling med kreditnota (returvarer), dermed funktionsadskillelse skal sikre hermed.

Ved returvarer i forhold til regnskabsmanipulation gælder fuldstændighed centralt. Risikoen for tilsigtede fejl central er højt i iboende risiko ved fuldstændighed, da der er en del interne kontrolaktiviteter skal holde øje med f.eks. funktionsadskillelse med poståbning eller bogføring, stempling af checks til indsætning i bank og password-kontroller ved elektroniske betalinger m.v.

6.5.6.2 Varekøb

Revisor anvender substantivprocedurer til at opdage væsentlig fejlinformation i varekøb, herunder f.eks. gældskonti og skyldige omkostninger.

I forbindelse med misbrug af aktiver kan være fokuset 1) rabat fra leverandør (fiktive rabatter) og 2) private omkostninger bogført som varekøb.

Revisionshandlinger kan være fordel for revisor, der udfører revision af varekøbet:

- Sammenligningen af omsætning med kreditorer og kreditorers forfaldsdage med sidste års og evt. industri benchmark, og se om der er under- eller overdrivelse af gæld eller omkostninger
- Sammenligningen af dette års kreditbalance og skyldige omkostninger med sidste års balancer, og se om der er under- eller overdrivelse af gæld eller omkostninger
- Sammenligningen af skyldige beløb til de enkelte kreditorer i dette års kreditorliste med beløb skyldigt sidste år, og se om der er under- eller overdrivelse af gæld eller omkostninger

- Sammenligningen af returneringer som en procentdel af omsætning eller vareforbrug med sidste års, og se om der er under- eller overdrivelse af returneringer

En købstransaktion starter ofte med en rekvisition udarbejdet af en medarbejder i virksomheden. I indkøbsafdelingen udarbejder en indkøbsordre, der sendes til leverandøren. Når varer modtages eller tjenesten er leveret, bliver en forpligtelse registreret, herunder kort- eller langfristet gældsforpligtelse afhænger af varigheden af forpligtelsen. Virksomheden betaler leverandøren til slut.(Eilifsen et al., 2014, s. 405)

Revisor kan anvende ekstern dokumentation for kreditorer, hvis der er tale om blank bekræftelse, det vil sige at leverandøren bedes bekræfte mellemværende og oplyse det skyldige beløb til kunden.(Eilifsen et al., 2014, s. 411)

6.5.6.3 Lønninger

Revisor anvender substantivprocedurer til at opdage væsentlig fejlinformation i lønninger, herunder f.eks. løn til medarbejdere for udført arbejde og hensættelser, og betalinger af løn relaterede forpligtelser opstået fra medarbejdernes ydelser i form af skyldige skatter og pensioner.

I forbindelse med misbrug af aktiver kan være fokuset 1) udbetaling af løn til fiktive medarbejdere og 2) falsk timeregulering.

Revisionshandling kan være fordel for revisor, der udfører revision af lønninger:

- Sammenligne saldi for indeværende år på de forskellige lønudgiftskonti med tidligere års saldi efter regulering for lønændringer og antal medarbejdere, og se om der er under- eller overdrivelse af lønudgifter

- Sammenligne lønomkostninger som en procentdel af salget med tidligere års
- Sammenligne udnyttelsesgrad og statistik for arbejdskraft med branchedata
- Sammenligne budgetterede lønudgifter med faktiske lønudgifter
- Sammenligne aktuelle saldi på lønrelaterede periodiseringskonti med tidligere års saldi efter justering for ændringer i forhold, og se om der er under- eller overdrivelse af skyldige forpligtelser. (Eilifsen et al., 2014, s. 437 og 441)

6.5.6.4 Varebeholdning

Revisor anvender substantivprocedurer til at opdage væsentlig fejlinformation i varebeholdningen, herunder f.eks. revisionstest til undersøgelse af, om lagerbeholdningen og omkostningerne ved solgte varer er rimelige. De endelige analyseprocedurer er nyttige som en samlet gennemgang af lager og relaterede konti for at identificere forældet, langsomt bevægende og overskydende lager.

I forbindelse med misbrug af aktiver kan være fokuset ansatte stjæler færdigvarer eller råvarer.

I forbindelse med regnskabsmanipulation kan være fokuset 1) op- og nedskrivning af varelageret, 2) indregning af fiktivt varelager og 3) fiktive udlejning af varelageret.

Revisionshandlinger kan være fordel for revisor, der udfører revision af varebeholdningen:

- Sammenligne råvarer, færdigvarer og samlet lageromsætning med tidligere års og industrigennemsnit, og se om der er forældet, langsomt bevægende eller overskydende lager

- Sammenligne udestående dage på lageret med tidligere års og branchegennemsnit, og se om der er forældet, langsomt bevægende eller overskydende lager
- Sammenligne bruttoresultatprocent efter produktlinje med tidligere år og se om der er uregistreret eller fiktive varelager
- Sammenligne faktiske omkostninger for varer, der sælges, med budgetterede beløb og se om der er under- eller overdrivelse af varelager

Revisoren har til hensigt at indhente substantiv beviser på de permanente lagerposter, test af modtagelse og forsendelse af varer kan udvides ved at spore transaktionerne ind i de permanente lagerposter. Modtagelsesrapporten benyttes ved revision af varebeholdningen, f.eks. revisoren kan udføre en substantivtest af transaktioner ved at spore en stikprøve af modtagelsesrapporter til de permanente lagerposter. Lønomkostninger kan også spores til individuelle lagerposter og til omkostningsregnskabsposterne.(Eilifsen et al., 2014, s. 466 og 469)

Efter revision af varebeholdningen skal revisor samle alle fejlinformationer og sammenligne samlet fejlinformationer og planlagte fejlinformationer. Hvis samlet fejlinformationer er mindre end planlagte fejlinformationer, revisor kan acceptere lønkonti som retvisende og vice versa.(Eilifsen et al., 2014, s. 474)

Resterende revision af årsregnskabet henvises i bilag 9.2 – 9.6.

6.6 Revisors rapportering

I denne afsnit omhandler afslutningsfasen af revisionen. Revisionsprotokollen er et vigtigt kommunikationsmiddel mellem virksomhedens øverste ledelse og revisor. Efter årsrevisionen er afsluttet, skal revisor oplyse offentligheden om revisionens udførelse og fundne forhold, der er relevant for offentligheden,

herunder regnskabsbruger. Revisionsprotokollen er kun synlig for internt og ikke offentlige tilgængelig.

6.6.1 Revisionspåtegning

Det er revisors mål at udforme en konklusion regnskabet baseret på de konklusioner, der er opnået egnet revisionsbevis. Revisor skal udtrykke en konklusion klart i en skriftlig erklæring. (Internationale & Isa, 2011d, afsnit 6)

Hvis revisor udformer en modificeret konklusion, skal revisor udforme en konklusion på passende overskrift: konklusion med forbehold, afkræftende konklusion eller manglende konklusion. (Auditing & Group, 2020b, afsnit 7 - 10; Füchsel et al., 2017, s. 244 - 245) Kravet for modifikation af konklusion indeholder to forhold, hvis den ene opfylder kan revisor modificere konklusionen, hvilket er a) at de opnåede revisionsbevis indeholder regnskabet som helhed med væsentlige fejlinformationer eller b) revisor er ikke i stand til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis til at konkludere regnskabet. (Auditing & Group, 2020b, afsnit 6)

Konklusion med forbehold betyder, at revisor konkluderer, at fejlinformationer enkeltvis eller samlet er væsentlige, men ikke gennemgribende for regnskabet, eller revisor konkluderer, at revisor er ikke i stand til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, dermed dette anses samme måde væsentligt, men ikke gennemgribende. Afkræftende konklusion betyder, at revisor konkluderer, at fejlinformationer, efter opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, enkeltvis eller samlet er både væsentlige og gennemgribende for regnskabet. Manglende konklusion betyder, at revisor er ude af stand til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, der konkluderer dermed de mulige indvirkninger på regnskabet med uopdagede fejlinformationer kan være både væsentlige og gennemgribende. (Füchsel et al., 2017, s. 245)

6.6.2 Kommunikation med ledelse

Det fremgår af de internationale revisionsstandards, hvor revisor skal kommunikere med den øverste ledelse, jf. ISA 260, vedrørende om rapportering af revisionen. Revisor skal desuden kommunikere med den øverste- og den daglige ledelse, jf. ISA 265, vedrørende om manglende interne kontrol i virksomheden, der er rapporteret gennem revisionen.

Ifølge ISA 260 skal læses i sammenhæng med ISA 265 om kommunikation om manglende interne kontrol til den øverste- og den daglige ledelse. Revisors mål med kommunikation ifølge ISA 260.9 omhandler, at kommunikation om revisors ansvar ved en revision af regnskabet og give overblikket til ledelsen over revisionens planlagte omfang og den tidsmæssige placering. Revisor skal endvidere kommunikere med den øverste ledelse om indhentning af information, der er relevant for revisionen. Dernæst skal revisor forsyne med ledelsen med rettidige observationer, der konstateres i forbindelse med revisionen, der anses betydelige og relevante for ledelsens ansvar, herunder ledelsens tilsyn med regnskabsaflæggelsen. I den sidste del af revisors mål med kommunikation er, at revisor fremkommer med effektiv tovejskommunikation mellem revisor og den øverste ledelse. (Internationale & Isa, 2011b, afsnit 9 og 14 - 16)

Når revisor opdager betydelige resultater af revisionen, skal revisor kommunikere skiftligt med den øverste ledelse. Revisor skal desuden kommunikere med den øverste ledelse om revisors ansvar til udformning af konklusion af det reviderede regnskab, hvor ledelsen er ansvarlige for udarbejdelsen af regnskabet. (Füchsel et al., 2017, s. 399)

Det er vigtigt at revisor kommunikerer rettidigt til den øverste ledelse. Kommunikationsproces hensigtsmæssigheden foregår, hvor revisor vurderer, at tovejskommunikationen mellem revisor og den øverste ledelse har ikke været hensigtsmæssig set i forhold til revisionens formål. Hvis dette er

tilfældet, skal revisor vurdere om den uhensigtsmæssige kommunikation får betydning for revisors vurdering i relation til risici for væsentlig fejlinformation og evne til at opnå tilstrækkeligt revisionsbevis og træffe de fornødne foranstaltninger.(Füchsel et al., 2017, s. 401; Internationale & Isa, 2011b, afsnit 21 - 22 og A49 - 53)

Udover ISA 260 gælder sammenhængen med ISA 265, hvor revisor skal rettidigt og skriftligt kommunikere med den øverste- og den daglige ledelse efter konstatering af manglende interne kontrol under revisionen. Manglende interne kontrol konstateres, hvis der er tale om en kontrol, der er udformet, implementeret eller anvendt, dette gælder også hvis kontrollen er ikke rettidigt forebygge eller opdager og korrigerer fejlinformationer i regnskabet. Hvis dette er tilfældet, så skal revisor passende måde at kommunikere til den øverste- og den daglige ledelse herom. Hvis ledelsen afgør at revisors rapporteringen om manglende interne kontrol udbedringer, hvor ledelsens afgørelse resulterer, at ledelsen foretager ikke udbedringer i de manglende interne kontroller, så revisor skal stadig rapportere herom.(Füchsel et al., 2017, s. 408; Internationale & Isa, 2011c, afsnit 5 - 6 og 9 - 11)

6.6.3 Meddelelsespligt i overensstemmelse med ISA 240

Når revisor identificerer væsentlige fejlinformation i regnskabet, der skyldes besvigelser, hvoraf revisor opdager besvigelsen i form af regnskabsmanipulation, der er begået af de ansatte, herunder den daglige ledelse eller medarbejder, der har betydelige rolle i interne kontroller, så har revisor pligt til at meddele dette til den øverste ledelse. Hvis revisor får mistanke om besvigelser eller hvidvaskning af penge, skal revisor rapportere i revisionsprotokollen, når der er tale om absolut bagatelagtige forhold. Ifølge hvidvaskningsloven § 26, stk. 1 – 2 er tilstrækkeligt til at udløse en handlingspligt for revisor, der får mistanke om besvigelsen, men ifølge revisorloven § 22 kræver, at revisor skal indse, at der faktisk foreligger

kriminalitet. Dette betyder, at revisor vurderer, at der er høj sandsynligt, at kriminaliteten har fundet sted.(Füchsel et al., 2017, s. 396 - 398; Internationale & Isa, 2011a, afsnit 40 - 42)

6.6.4 Rapporteringspligt i overensstemmelse med erklæringsbekendtgørelsen

Det fremgår af bekendtgørelse 2017-12-12 nr. 1486 om godkendte revisors erklæringer (erklæringsbekendtgørelsen) § 7, at revisor altid skal oplyse, hvis revisor opdager besvigelser under revisionen. Revisor giver oplysningen i revisionspåtegningen om eventuelle forhold i regnskabet, som revisor fremhæver uden at modificere konklusion.

6.6.5 Rapporteringspligt i overensstemmelse med revisorloven

Det fremgår af revisorloven § 22 at revisor har rapporteringspligt vedrørende om økonomiske forbrydelser, herunder besvigelser i form af regnskabsmanipulation og misbrug af aktiver, der er foretaget af ledelsen eller medarbejderen. Når revisor får kendskabet til økonomiske kriminalitet, og forbrydelsen har betydelige beløb eller grov karakter, skal revisor straks underrette til den øverste ledelse og ledelsesmedlemmerne. Underretningen skal føres i revisionsprotokollen. Hvis ledelsen har ikke reagere på de økonomiske kriminalitet efter 14 dage, skal revisor underrette til Stadsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK), jf. RL § 22, stk. 1. Hvis revisor finder, at flere af ledelsesmedlemmerne er involveret i besvigelser, skal revisor straks underrette til SØIK, da revisor får ingen effekt på underretningen til den øverste ledelse, jf. RL § 22, stk. 2.

6.7 Spørgeskema analyse

Specialets spørgeskema belyses med følgende uddybning af hjælpepakker og revisors erklæringen.

6.7.1 Hjælpepakker

Hjælpepakker omhandler compensation til virksomheder, der er påvirket af COVID-19 med følgende restriktioner. I denne afsnit vil belyse tre forskellige hjælpepakker, hvilket er:

- Compensation til selvstændige,
- Compensation til faste omkostninger med revisorerklæring og
- Compensation til løn.

Disse compensationer er valgt at belyse i specialet, da disse compensationer har været mest synlige for at begå besvigelser hos virksomheder. Der har været flere COVID-19 sager om bedrageri i hjælpepakker, hvor virksomheden opfyldte betingelser i første omgang og genbrug revisorerklæringen til genansøgning i hjælpepakkerne. Besvigelser relaterer sig til misbrug af aktiver og regnskabsmanipulationen, jf. afsnit 6.1.3 og 6.1.4.

6.7.2 Compensation til selvstændige

Denne compensation er præsenteret i den 9. marts 2020, hvor compensationen er gældende fra den 9. marts 2020 til den 9. juli 2020, men compensationen har løbende ændret gennem året, derfor ansøgningen til compensation er stadig gældende i dag frem til marts 2021.(Erhvervsstyrelsen, 2020g)

For en virksomhed have mulighed for at ansøge compensation til selvstændige, er det ikke tvivl at virksomheden skal opfylde betingelser i skattepligten her i landet. Selv om det fremgår ikke direkte i en ansøgning til compensationen, men det må forventes indirekte, da Erhvervsstyrelsen skal godkende ansøgningen. Denne indirekte betingelse sker ud fra skattesynspunktet, der gælder SEL §§ 1 og 4 for fuld skattepligt her i landet og SEL § 2 for begrænset skattepligt her i landet.

Hvis kompensationen skal blive til virkeligheden, så er der følgende 4 betingelser, der skal været opfyldt, hvilket er; først og fremmest at der skal tale om virksomhed, der har oplevet omsætningstab, der forårsager COVID-19 restriktioner, hvoraf tabt i omsætning svarer til mindst 30 %. Hvis denne betingelse opfylder, så kan virksomheden få kompensation op til 90 % af tabet. Hvis virksomheden er forårsaget til at holde lukket på grund af COVID-19, og forretningen har tabt mindst 30 %, må forretningen få kompensation op til 100 %. Den anden betingelse er at have en gennemsnitlig omsætning på mindst 8.000 kr. pr. måned (2021; 2020: 10.000 kr.). Den tredje betingelse er at have højst 25 ansatte i hele årsværk. Den fire betingelse er at eje mindst 25 % af virksomheden, og selv arbejde i virksomheden.

Virksomheden skal selv søge kompensation for at kompenseres i omsætningstab, dermed revisor er ikke tilladt at hjælpe ansøgningen ifølge Erhvervsstyrelsen.(Erhvervsstyrelsen, 2020e)

6.7.3 Kompensation til faste omkostninger med revisorerklæring

Denne kompensation er præsenteret i den 9. marts 2020, hvor kompensationen er gældende fra den 9. marts 2020 frem til den 9. juli 2020, men kompensationen har løbende ændret gennem året, derfor ansøgningen til kompensation er stadig gældende i dag frem til 30. april 2021. Den tidligere kompensation var ikke behov for revisorerklæringen, men nu har Erhvervsstyrelsen skærpet en ansøgning med revisorerklæringen, hvis virksomheden skal kompenseres højere førend.(Erhvervsstyrelsen, 2020a)

Den første betingelse for denne kompensation er, når virksomheden har bevismaterialet for tabt i omsætningen på mindst 30 % som påvirket af COVID-19 begrænsninger, forretningen har mulighed for at ansøge kompensation til at afdække deres faste omkostninger. Den anden betingelse er at virksomheden skal have gennemsnittet faste omkostninger på 4.000 kr.

pr. måned for den periode, hvor virksomheden har ansøgt kompensationen, dvs. perioden fra 1. marts 2021 til 31. marts 2021 skal faste omkostninger være gennemsnittet på 4.000 kr. Kompensationen gælder kun for som ovennævnt faste omkostninger, det vil sige f.eks. vareforbrug, fragt, salg og markedsføringsomkostninger ikke kan kompenseres hos virksomheden, derudover variable omkostninger, herunder produktion, distribution og salg, ikke kan kompenseres hos virksomheden. I tabel 8 er vist, hvilket faste omkostninger der kan kompenseres hos forretningen.

Faste omkostninger med revisorerklæringen, der kan kompenseres, er følgende
--

• Husleje• El- og opvarmningsomkostninger• Ejendomsskatter og -forsikringer• Renter og bidrag til lån i ejendommen• Leasingomkostninger• Lejeomkostninger• Vedligeholdelse på materielle anlægsaktiver og leasing/lejede aktiver, der anses som nødvendigt• Løbende rengøring, der anses som nødvendigt pga. COVID-19• Licenser til software mv.• Forsikringsabonnenter• Afskrivninger på materielle og immaterielle anlægsaktiver• Renteomkostninger og gebyrer• Foder, veterinærmedicin mv. til ildere, chinchillaer eller mink.

Tabel 8 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra virksomhedsguiden.dk.(Erhvervsstyrelsen, 2020d)

Ovennævnte liste er udtømmende. Kompensationsstørrelsen er angivet til 30 mio. kr. pr. måned med revisorerklæringen. Hvis virksomheden ansøger kompensation uden revisorerklæring, får de 100.000 kr. pr. måned.

6.7.4 Kompensation til løn

Hvis virksomheden ikke ønsker at afskedige sine ansatte, er der mulighed for at ansøge lønkompensationen. Denne lønkompensation er præsenteret i 19. marts 2020, hvor lønkompensationen indeholder at funktionær og ikke-funktionær kompenseres fra henholdsvis 23.000 og 26.000 til 30.000 kr. pr. måned pr. omfattet fuldtidsansat. Denne kompensation er gældende fra 9. marts til 9. juni 2020, men kompensation til løn har været løbende ændret indtil 11. august 2021.(Erhvervsministeriet, 2020)

Betingelsen for kompensation til løn er, at der skal tale om 30 % eller mere end 50 af virksomhedens ansatte er hjemsendt med fuld løn i en periode. Hjemsendte ansatte må ikke arbejde i hjemsendelsesperioden. Denne betingelse gælder uanset om virksomheden er berørt af restriktioner eller ej. Den anden betingelse gælder det samme i afsnit 6.5.2 omsætningstab, dette betyder, at virksomheden skal være registreret CVR-nummer og bevismaterielt i omsætningstab.

Den sidste indirekte betingelse for kompensation må være at virksomheden er skattepligtige her til landet eller begrænset skattepligtige, jf. SEL §§ 1, 2 og 4.

Kompensationsbeløb er angivet til 30.000 kr. pr. måned pr. fuldtidsansat. Fuldtidsansat indbefatter funktionærer, ikke-funktionærer og lærlinge eller elev, der har fuldtidsjob hos virksomheden. De kan kompenseres med 75 % af lønnen, der er ansat som funktionær, og 90 % af lønnen, der er ansat som ikke-funktionær, endvidere gælder kompensation for 80 % af lønnen, der er lærlinge eller elever hos virksomheden.(Erhvervsstyrelsen, 2020f)

6.7.5 Undersøgelse af revisor

Antal af Din stilling for dit job		Kolonnemærkater		
Rækkemærkater	Kvinde	Mand	Hovedtotal	
Revisor (Cand.merc.aud)	14%	29%	43%	
Senior Manager	0%	14%	14%	
Statsautoriseret revisor	14%	29%	43%	
Hovedtotal	29%	71%	100%	

Figur 7 – Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at der er revisorer, som er cand.merc.aud'er og statsautoriseret revisor på 43 %, og senior manager på 14 %, der har besvaret spørgeskemaundersøgelsen.

6.7.6 Undersøgelse af revisors job ved afdækning af besvigelser ift. hjælpepakker

Hvor høj grad er det revisors job at afdække besvigelser ift. hjælpepakker, der er tilbudt fra offentlige myndigheder på grund af corona?				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Lille grad	14%	0%	0%	14%
Meget stor grad	0%	14%	29%	43%
Nogen grad	14%	0%	0%	14%
Ved ikke	14%	0%	14%	29%
Hovedtotal	43%	14%	43%	100%

Figur 8 – Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at 29 % af statsautoriseret revisor og 14 % af senior manager mener, at det er meget høj grad af revisors job at afdække besvigelser i forhold til hjælpepakker, der er tilbudt til virksomheder fra offentlige myndigheder på grund af COVID-19. Derimod 14 % af revisor med baggrund cand.merc.aud'er mener, at der enten lille grad, nogen grad eller ingen anelse om, at det er revisors job at afdække besvigelser i forhold til hjælpepakker.

6.7.7 Undersøgelse af revisors arbejde

% af Ved opdagelse af underslæb er en central opgave ved revision Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Helt enig	0%	0%	14%	14%
Hverken enig eller uenig	0%	0%	14%	14%
Uenig	29%	14%	0%	43%
Ved ikke	14%	0%	14%	29%
Hovedtotal	43%	14%	43%	100%

Figur 9 – Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser at statsautoriseret revisor med 14 % mener, at opdagelse af underslæb er en central opgave ved revisionen, hvorimod revisor med cand.merc.aud'er og senior manager med henholdsvis 29 % og 14 % mener, at opdagelse af underslæb er ikke en central opgave ved revision.

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn - Revisor vælger regnskabsprincipper – "Det må forventes, at den statsautoriserede revisor har retten til at fastlægge den regnskabsmæssige behandling af selskabets økonomiske transaktioner"				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Helt uenig	0%	14%	29%	43%
Hverken enig eller uenig	14%	0%	0%	14%
Uenig	14%	0%	0%	14%
Ved ikke	14%	0%	14%	29%
Hovedtotal	43%	14%	43%	100%

Figur 10 – Kilde: Egen tilvirkning fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at statsautoriseret og senior manager med henholdsvis 29 % og 14 % mener, at revisor forventes at fastlægge den regnskabsmæssige behandling af selskabets økonomiske transaktioner. Hvorimod cand.merc.aud'er med 14 % mener, at de er enten neutral om emnet, uenig eller ved ikke om, det er revisors arbejdsområdet for at fastlægge den regnskabsmæssige behandling af selskabets økonomiske transaktioner.

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn - Forventning om revisor har gennemgået alle bilag under corona perioden?				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Enig	14%	0%	0%	14%
Helt enig	0%	0%	14%	14%
Helt uenig	0%	14%	14%	29%
Uenig	14%	0%	0%	14%
Ved ikke	14%	0%	14%	29%
Hovedtotal	43%	14%	43%	100%

Figur 11 – Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Resultatet viser, at 29 % af både statsautoriseret revisor og senior manager mener helt uenig, at forventning om revisor har gennemgået alle bilag under COVID-19 perioden. Hvorimod 14 % cand.merc.aud'er mener, at de er både enig og uenig at forvente revisor har gennemgået alle bilag under COVID-19 perioden.

6.7.8 Undersøgelse af revisors erklæring

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn - Revisor skal have større frihed til at formulere finansielle problemer i påtegning i corona perioden				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Enig	14%	0%	0%	14%
Helt uenig	0%	14%	29%	43%
Uenig	14%	0%	0%	14%
Ved ikke	14%	0%	14%	29%
Hovedtotal	43%	14%	43%	100%

Figur 12 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at 43 %, herunder 29 % af statsautoriseret revisor og senior manager mener, at de er helt uenig om, at revisor skal have større frihed til at formulere finansielle problemer i påtegning i corona perioden. Hvorimod 14 % cand.merc.aud'er mener, at de er enten enig, uenig eller ved ikke om revisor skal have større frihed til at påtegne regnskabet i corona perioden.

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn - Revisor bør oftere afgive en påtegning med modifikationer, hvis der konstateres finansielle problemer under corona perioden				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Helt enig	0%	0%	14%	14%
Helt uenig	0%	14%	0%	14%
Hverken enig eller uenig	29%	0%	0%	29%
Ved ikke	14%	0%	29%	43%
Hovedtotal	43%	14%	43%	100%

Figur 13 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at årsregnskabet fra 2020 der indeholder konstateret finansielle problemer, at 14 % af statsautoriseret revisor mener helt enig, at revisor bør oftere afgive en påtegning med modifikationer, der er konstateret finansielle problemer under corona perioden, hvorimod 14 % af senior manager mener helt uenig, dvs. revisor bør ikke oftere afgive en påtegning med modifikationer under corona perioden. Endvidere 29 % cand.merc.aud'er mener neutralt, at revisor bør enten oftere eller sjældnere afgive en påtegning med modifikationer under corona perioden.

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn - Min tillid til revisionen af danske erhvervsvirksomheder er faldet efter de uventede konkurser på grund af COVID-19				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Helt uenig	29%	14%	14%	57%
Ved ikke	14%	0%	29%	43%
Hovedtotal	43%	14%	43%	100%

Figur 14 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at revisorers tillid til revision af danske erhvervsvirksomheder efter konkurser på grund af COVID-19 har ingen effekt, dvs. 57 % af revisorer mener helt uenig, herunder 14 % af statsautoriseret revisor og senior manager mener, at tilliden falder ikke i revision på grund af COVID-19, og 29 % af cand.merc.aud'er mener også helt uenig.

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn - Coronasagerne har en effekt på tilliden				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Enig	14%	14%	0%	29%
Helt uenig	0%	0%	14%	14%
Hverken enig eller uenig	14%	0%	0%	14%
Ved ikke	14%	0%	29%	43%
Hovedtotal	43%	14%	43%	100%

Figur 15 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at 43 % af revisorerne, herunder statsautoriseret revisor og cand.merc.aud'er mener, at de ikke kender om, at coronasagerne vil have effekt på tilliden til revisorerne, hvorimod 14 % af senior manager mener enige, at coronasager har en effekt på tilliden til revisorerne.

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn - FSR's etiske retningslinjer har øget tilliden til revisors etiske adfærd				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Enig	14%	14%	0%	29%
Hverken enig eller uenig	14%	0%	29%	43%
Ved ikke	14%	0%	14%	29%
Hovedtotal	43%	14%	43%	100%

Figur 16 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at 43 % mener neutralt, herunder 29 % af statsautoriseret revisor og 14 % af cand.merc.aud'er, at det er neutralt med FSR's etiske retningslinjer, der har øget tilliden til revisors etiske adfærd. Hvorimod 29 % mener enige, herunder 14 % af senior manager og cand.merc.aud'er, at de er enige med FSR's etiske retningslinjer, der øger tilliden til revisors etiske adfærd.

6.7.9 Undersøgelse af besvigelser under udførelse af revision

% af Har du oplevet besvigelser under udførelse af revision?				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
☒ Ja	14%	0%	29%	43%
Misbrug af aktiver	14%	0%	0%	14%
Regnskabsmanipulation	0%	0%	29%	29%
☒ Nej	29%	14%	14%	57%
	29%	14%	14%	57%
Hovedtotal	43%	14%	43%	100%

Figur 17 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at revisorer har oplevet besvigelser ved udførelse af revision under COVID-19 perioden, der svarer til 43 % af revisorer har sagt ja, hvorimod 57 % af revisorer har sagt nej. De 43 % af revisorer er 29 % af statsautoriseret revisor og 14 % af cand.merc.aud'er, der har oplevet besvigelser under corona perioden. Besvigelserne er 29 % oplevet i form af regnskabsmanipulation og 14 % oplevet i form af misbrug af aktiver under corona perioden. Dette tyder på at hjælpepakker har påvirket erhvervsdrivende virksomheder til at begå besvigelser i form af regnskabsmanipulation og misbrug af aktiver. Dette hænger godt sammen med FSR – Danske revisorer undersøgelse om fejl i årsregnskaber, hvoraf 5 % har udøvet bevidst fejl/manipulation af værdiansættelse af aktiver. Dette gælder samtidig med underslæb eller anden formueforbrydelse fx tyveri, hvidvask m.v.(Lau, 2020, s. 3; PwC, 2020, s. 5)

6.7.10 Undersøgelse af revisors reaktioner ved opdagelse af besvigelser

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn? - Hvis revisor opdager besvigelser, hvor besvigelsen indebærer den daglige ledelse (direktøren), så skal revisor kommunikere med den øverste ledelse vedrørende om besvigelsen				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Enig	17%	0%	0%	17%
Helt enig	0%	17%	33%	50%
Ved ikke	17%	0%	17%	33%
Hovedtotal	33%	17%	50%	100%

Figur 18 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at 50 % af revisorer er helt enige, at revisor bør kommunikere med den øverste ledelse vedrørende om besvigelsen, herunder den daglige ledelses besvigelsen. Statsautoriseret revisor og senior manager med henholdsvis 33 % og 17 % mener helt enige, at revisor bør kommunikere rettidigt til den øverste ledelse. Hvorimod 17 % af revisorer er enten enige eller ingen anelse om, at revisor bør kommunikere med den øverste ledelse, hvis den daglige ledelse har begået besvigelse i virksomheden.

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn? - Hvis revisor opdager besvigelser, hvor besvigelsen indebærer den øverste ledelse, så skal revisor indberetningsret til Stadsadvokaten for Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK)				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Enig	17%	0%	0%	17%
Helt enig	0%	17%	17%	33%
Hverken enig eller uenig	0%	0%	17%	17%
Ved ikke	17%	0%	17%	33%
Hovedtotal	33%	17%	50%	100%

Figur 19 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at 33 % af revisorer er helt enige, at hvis revisor opdager besvigelser, hvor besvigelsen er begået af den øverste ledelse, så skal revisor indberettet til SØIK. De mener 17 % af statsautoriseret revisor og senior manager, hvorimod 17 % af cand.merc.aud'er er enige, at revisor bør indberettet til SØIK, hvis besvigelsen er begået af den øverste ledelse. Desuden andre 17 % af statsautoriseret revisor er enten neutralt eller ingen

anelse om, at revisor skal indberettet til SØIK, når den øverste ledelse har begået besvigelse.

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn? - Hvis revisor opdager besvigelser, hvor besvigelsen indebærer medarbejderen, så skal revisor kommunikerer med den øverste ledelse vedrørende om besvigelsen				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Enig	17%	0%	0%	17%
Helt enig	0%	17%	17%	33%
Hverken enig eller uenig	0%	0%	17%	17%
Ved ikke	17%	0%	17%	33%
Hovedtotal	33%	17%	50%	100%

Figur 20 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at 33 % af revisorer, herunder 17 % af statsautoriseret og senior manager, er helt enige, at hvis revisor opdager besvigelser, hvor besvigelsen er begået af medarbejderen, så skal revisor kommunikere med den øverste ledelse vedrørende om besvigelsen. De 17 % af cand.merc.aud'er er enten enige eller ved ikke, at hvis revisor skal kommunikere til den øverste ledelse, hvis en medarbejder har begået besvigelse i virksomheden.

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn? - Hvis revisor opdager besvigelser på virksomheden, så er det revisors ansvar at rette på besvigelsen, herunder regnskabsmanipulation				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Helt uenig	0%	17%	33%	50%
Uenig	17%	0%	0%	17%
Ved ikke	17%	0%	17%	33%
Hovedtotal	33%	17%	50%	100%

Figur 21 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at 50 % af revisorer er helt uenige, herunder 33 % af statsautoriseret revisor og 17 % af senior manager mener, at hvis revisor opdager besvigelser på virksomheden, så er det ikke revisors ansvar at rette besvigelsen, selvom besvigelsen er regnskabsmanipulation. De 17 % af

cand.merc.aud'ere er også uenige, at hvis revisor opdager besvigelser, herunder regnskabsmanipulation, hvor revisors ansvar er ikke rette besvigelsen, men ansvaret ligger hos den øverste ledelse.

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn? - Hvis revisor opdager besvigelser på virksomheden, så er det revisors ansvar at rette på besvigelsen, herunder misbrug af aktiver				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Helt uenig	0%	17%	33%	50%
Uenig	17%	0%	0%	17%
Ved ikke	17%	0%	17%	33%
Hovedtotal	33%	17%	50%	100%

Figur 22 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at 50 % af revisorer, herunder 33 % af statsautoriseret revisor og 17 % senior manager, er helt uenige, at hvis revisor opdager besvigelser på virksomheden, hvor revisor er ikke ansvarlige for at rette besvigelsen i virksomheden, selvom besvigelsen er misbrug af aktiver. De 17 % af cand.merc.aud'ere er også uenige, at de mener, at den øverste ledelses ansvar for at rette besvigelsen.

% af Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn? - Når besvigelsen er opdaget af revisor, så er det øverste ledelses ansvar at rette på besvigelsen				
Rækkemærkater	Kolonnemærkater			
	Revisor (Cand.merc.aud)	Senior Manager	Statsautoriseret revisor	Hovedtotal
Enig	17%	0%	0%	17%
Helt enig	0%	17%	33%	50%
Ved ikke	17%	0%	17%	33%
Hovedtotal	33%	17%	50%	100%

Figur 23 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra egen spørgeskema.

Undersøgelsen viser, at 50 % af revisorer, herunder 33 % af statsautoriseret revisor og 17 % af senior manager, er helt enige, at når besvigelsen er opdaget af revisor, så er den øverste ledelses ansvar at rette på besvigelsen, dvs. den øverste ledelses ansvar at reagere på besvigelsen, hvis den daglige

ledelse har begået besvigelser i virksomheden. De 17 % af revisorer, herunder cand.merc.aud'ere, er også enige, at hvis revisor opdager besvigelser under revision, så rettelsen for besvigelsen ligger hos den øverste- og den daglige ledelsen, hvis besvigelsen er begået af medarbejderen i virksomheden.

7. Konklusion

Hovedformålet med specialet er at undersøge revisors ansvar i forbindelse med besvigelser og hjælpepakker. Besvigelsestrekanter er i form af godt værktøj til at finde frem til hvem begår besvigelser og hvorfor begår de besvigelser. ISA 240 definerer besvigelsestrekanter, hvordan revisor kan opdage besvigelser hos klientvirksomheden og klienten. Ifølge ISA 240 fokusere besvigelser i form af regnskabsmanipulation og misbrug af aktiver, hvordan revisor kan opdage sådanne besvigelser før-, under- og afslutning af revisionen.

Revisor skal udføre 3 faser, herunder 1) planlægningsfasen og opgaveaktiviteter, 2) udførelse af revision og 3) afslutning af revision og rapporteringen. Ved planlægningsfasen skal revisor udgangspunkt bygge planlagte væsentlig fejlinformation i regnskabet, dette kan gøres ud væsentlighedskriterier fra a) 3 – 10 % af resultat før skat, b) 0,25 – 2 % af aktiver i alt, c) 0,5 – 5 % af omsætning, d) 3 – 5 % af nettoaktiver og e) 1 – 5 % af egenkapital i alt. (Eilifsen et al., 2014, s. 84)

Besvigelser defineres som en handling udført af personer i virksomheden, der får uberettiget eller ulovlig fordel. Dette kan udøves gennem fejl i årsregnskabet, der resulterer i væsentlig fejlinformation i årsregnskabet. Det får også betydningen for revisors påtegning på årsregnskabet. Besvigelser opstår, når der er tale om tilsigtede handlinger hos virksomheden.

Regnskabsmanipulation er sværere for revisor at opdage, da ledelsen er bedre til at skjule begået besvigelsen, hvorimod misbrug af aktiver er nemmere, da medarbejdere opdages nemmere for deres bedrageri, men misbrug af aktiver

kan også blive svært at opdage for revisor, hvis der er tale om involvering af ledelse i besvigelsen, hvor ledelsen tilsidesætter interne kontroller.

Ledelsens ansvar er at forebygge og opdage besvigelser i virksomheden. Den øverste ledelse, herunder bestyrelsen, kan etablere interne kontroller gennem COSO-Framework elementerne, hvilket indeholder kontrolmiljø, virksomhedens risikovurdering, kontrolaktiviteter, information og kommunikation og overvågning af aktiviteter. Den daglige ledelse skal sikre at interne kontrol fungerer effektivt. Den øverste ledelse skal påse, at den daglige ledelse udøver sin arbejdsopgaver, herunder forebygge og opdage besvigelser i virksomheden.

Hvis den øverste ledelse har opdaget besvigelser i virksomheden, hvorpå ledelsen skal reagere på besvigelser inden for 14 dage. Revisors ansvar i forbindelse med besvigelser under revisionen er at rapportere og kommunikere til den øverste- og den daglige ledelse, hvis besvigelsen vedrører om medarbejder svig, hvor revisor skal rapportere rettidigt. Hvis besvigelsen er foretaget af den daglige ledelse, skal revisor kommunikere rettidigt til den øverste ledelse om besvigelsen. Hvis den øverste ledelse har ikke reagere på revisors rapportering efter 14 dage, skal revisor indberetningspligt til Stadsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK). Hvis der er tale om besvigelser som begået af den øverste ledelse og andre ledelsesmedlemmer, skal revisor direkte indberette til SØIK, jf. RL § 22 og HL § 26, stk. 1 – 2.

Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant under udførelse af opgaver efter RL § 1, stk. 2, jf. RL § 16, stk. 1, 1. pkt. Dette medfører at revisor skal udøve nøjagtighed og hurtighed under revisionsopgaven. Revisor skal også følge god revisorskik, der indbefatter integritet, objektivitet, fortrolighed, professionel adfærd, professionel kompetence og fornøden omhu ved udførelsen af revision. Dette gælder både revisor, revisionsfirmaet og erklæringsteamet under hele

revisionen. Revisor kan også ifalde "besvigelse", hvis han eller hun ikke følger kravene for god revisorskik og uafhængigheden. "Besvigelse" i form af brud på professionsansvar, der kan føre til erstatningsansvaret. For at undgå dette skal revisor være klart og tydeligt med uafhængigheden og trusler herom før praktisere af revisionsopgaven.

Revisors ansvar er at opnå høj grad sikkerhed for, at regnskabet som helhed indeholder uden væsentlig fejlinformation, hvor revisor udfører revisionsproces med fokus på besvigelser. Dette betyder, at revisor skal identificere og vurdere risici for væsentlig fejlinformation i regnskabet, derudover revisor skal opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis ud fra de vurderede risici for væsentlig fejlinformation. Revisor skal endvidere passende vis at reagere på besvigelser eller mistanker herom, som er konstateret under revisionen. Revisor skal udgangspunkt fastlægge reaktionen på de vurderede risici under revisionen.

Efter revisionen af regnskabet skal revisor rapportere opdagelse af fejl og besvigelser til ledelsen. Efter rapportering skal revisor udføre en erklæring. Denne erklæring skal revisor udforme en konklusion, hvis reviderede årsregnskabet indeholder væsentlig fejlinformation enten skyldes fejl eller besvigelser, skal revisor udforme passende konklusion. Passende konklusion betyder, at revisor skal udtrykke en modificeret konklusion med passende overskrift, herunder f.eks. konklusion med forbehold, afkræftende konklusion eller manglende konklusion. Denne konklusion forekommer, hvis der er tale om planlagte væsentlig fejlinformation er mindre end aktuel væsentlig fejlinformation. Hvis planlagte væsentlig fejlinformation er større end aktuel væsentlig fejlinformation, kan revisor udforme konklusion uden modificeret, men revisor kan nævne besvigelser i centrale forhold, hvor revisor udtrykker fremhævelser fra revision eller fremhævelser fra regnskabet.

Hjælpepakker har været tydeligt igennem året 2020, da pandemien påvirker danske samfundet. Dette har betydet også for erhvervsdrivende virksomheder,

der er påvirket af COVID-19 restriktioner, der også får muligheden for at ansøge hjælpepakker i f.eks. selvstændige med faldende omsætning-, faste omkostninger- og lønkompensation. En af mest synlige besvigelser i kompensation er lønkompensation, da ledelse har begået besvigelser i form af misbrug af aktiver, hvor ledelsen angiver fiktive medarbejder for at opfylde betingelser i hjælpepakke ansøgningen. Den øverste ledelse har også begået besvigelser i form af regnskabsmanipulation, herunder faste omkostninger med revisorerklæringen, hvor ledelsen genanvender revisorerklæringen, der anses som forfalskning af dokumentation i forhold til aktuel faldende omsætningen. Dette betyder også, at ledelsen har angivet urigtige oplysninger om virksomhedens omsætningen til offentlige myndigheder, herunder Erhvervsstyrelsen.

Spørgeskema undersøgelsesformål er at undersøge revisors ansvar, erklæring og rapporteringen om besvigelser, dernæst undersøge om hvilke besvigelser der er begået i årsregnskabet 2020. Spørgeskema undersøgelser viser at besvigelser er oplevet af revisorer under revision af klientvirksomheden gennem år 2020, hvor besvigelser sker i form af regnskabsmanipulation og misbrug af aktiver. Undersøgelsen viser, at besvigelser er oplevet af revisor, der er foretaget 67 % ud af de 43 % af regnskabsmanipulation og 33 % ud af de 43 % af misbrug af aktiver i år 2020.

Undersøgelsen viser også, at revisorerne har ingen tvivl om, at revisor skal kommunikere rettidigt til den øverste ledelse vedrørende om opdagelse af besvigelser under revisionen, dette er i overensstemmelse med at revisorer er ingen tvivl om, hvornår revisor bør underrettet til Statsadvokat for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK), hvis besvigelsen vedrører den øverste ledelsen.

Endvidere undersøgelsen viser, at ansvaret for rette og reagere på besvigelser stærkt ligger hos ledelsen. Når besvigelsen vedrører om

regnskabsmanipulation, hvor de 50 % af revisorer er helt enige og 17 % af revisorer er enige, at det er den øverste ledelsens ansvar at reagere på besvigelser, hvis den daglige ledelse har begået besvigelse. Dette er i overensstemmelse med besvigelse i form af misbrug af aktiver.

Undersøgelse i hjælpepakker viser, at de 43 % af revisorer mener meget stor grad, at revisors job er afdækket besvigelser i forhold til hjælpepakker, der er tilbudt fra offentlige myndigheder. De 29 % af revisorer mener ingen anelse om, at det er revisors job at afdække besvigelser i forhold til hjælpepakkerne.

8. Litteraturliste

8.1 Forkortelser

HL = Hvidvaskningsloven

ISA = International Standard on Auditing

LFV = Lov om finansielle virksomheder

RL = Revisorloven

SL = Selskabsloven

SEL = Selskabsskatteloven

ÅRL = Årsregnskabsloven

8.2 Litteraturliste

Aj, & Watt. (2020). *Fighting fraud: A never-ending battle PwC's Global Economic Crime and Fraud Survey 2020*. Retrieved from www.pwc.com/fraudsurvey

Arbnor, I., & Bjerke, B. (2009). *Methodology for creating business knowledge* (3rd editio). Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: SAGE.

Auditing, I., Board, A. S., & Group, A. (2015). Omfanget af denne ISA 220 Kvalitetsstyringssystem og opgaveteamets rolle, (december 2009), 1–9.

Auditing, I., & Group, A. (2020a). Omfanget af denne ISA 210 Forudsætninger for en revision Tilbagevendende revisioner Regnskabsstandarde , der suppleres af lov eller øvrig, (december 2009).

Auditing, I., & Group, A. (2020b). Typer af modificerede konklusioner Indledning Omfanget af denne ISA 705 Fastlæggelse af typen af modifikation til revisors konklusion Konklusion med forbehold, 706(december 2016), 1–14.

Australia, K. (2020). *COVID-19 KPMG Fraud Survey*.

B. Rasmussen, P. (2020). Ejerne af Boliga mødes i Sø- og Handelsretten: "Majoritetsaktionærerne har haft hemmelige ejeraftaler, som de ikke har fortalt til markedet." Retrieved February 12, 2021, from <https://borsen->

dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/virksomheder/ejerne-i-borsnoteret-selskab-i-blodig-strid-i-retten

Børsen. (2020). Revisorer advarer: Hjælpepakke åbner for misbrug og svig.

Retrieved January 12, 2021, from <https://www.fsr.dk/revisorer-advarer-hjaelpepakke-aabner-for-misbrug-og-svig>

Coso.org. (2013). COSO Internal Control - Integrated Framework Principles.

Retrieved March 2, 2021, from <https://www.coso.org/Documents/COSO-ICIF-11x17-Cube-Graphic.pdf>

Cressey, D. (1953). The Fraud Triangle | Association of Certified Fraud

Examiners. Retrieved February 8, 2021, from <https://www.acfe.com/fraud-triangle.aspx>

Crone, M., & Munkholm, M. (n.d.). Revisorer advarer: Hjælpepakke åbner for

misbrug og svig. Retrieved January 12, 2021, from <https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/politik/revisorer-advarer-hjaelpepakke-aabner-for-misbrug-og-svig>

Eilifsen, A., F.Messier Jr., W., M.Glover, S., & F.Prawitt, D. (2014). *Auditing & Assurance Services* (Third Inte). McGraw Hill Education.

Elstrup, M., & De Vries, S. (2020). FSN Capital efter sejr i skandalesag:

Whistleblower afslørede over 100 falske fakturaer. Retrieved February 22, 2021, from <https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/virksomheder/fsn-whistleblower-afslorde-over-100-falske-fakturaer>

Erhvervsministeriet. (2020). COVID-19: Regeringen og arbejdsmarkedets

parter styrker trepartsaftalen om midlertidig lønkompensation. Retrieved April 16, 2021, from <https://em.dk/nyhedsarkiv/2020/marts/covid-19-regeringen-og-arbejdsmarkedets-parter-styrker-trepartsaftalen-om-midlertidig-loenkompensation/>

Erhvervsstyrelsen. (2020a). [UDLØBET] Kompensation for faste omkostninger som følge af coronavirus / covid-19 | Virk. Retrieved April 15, 2021, from <https://virk.dk/myndigheder/stat/ERST/selvbetjening/omkostningskompensation/>

- Erhvervsstyrelsen. (2020b). Få hjælp til din virksomheds faste omkostninger i perioden den 1. november 2020 til den 28. februar 2021 | Virksomhedsguiden.dk. Retrieved January 13, 2021, from https://virksomhedsguiden.dk/erhvervsfremme/content/temaer/coronavirus_og_din_virksomhed/ydelser/faa-hjaelp-til-din-virksomheds-faste-omkostninger-i-perioden-den-1-november-2020-til-den-28-februar-2021/14e6f958-c68c-4d44-a895-3b4afa705b3a/
- Erhvervsstyrelsen. (2020c). Genåbning af lønkompensation | Virksomhedsguiden.dk. Retrieved January 13, 2021, from https://virksomhedsguiden.dk/erhvervsfremme/content/temaer/coronavirus_og_din_virksomhed/ydelser/genaabning-af-loenkompensation/3fdd2510-b0e2-40ea-b89c-083d06263d72/
- Erhvervsstyrelsen. (2020d). Vejledning: Kompensation for faste omkostninger – med revisorerklæring | Virksomhedsguiden. Retrieved April 14, 2021, from https://virksomhedsguiden.dk/erhvervsfremme/content/temaer/coronavirus_og_din_virksomhed/ydelser/kompensation-for-faste-omkostninger---med-revisorerklaering/a41467f5-5b6a-4494-add8-4d2eb6f6adb3/
- Erhvervsstyrelsen. (2020e). Vejledning: Kompensation til selvstændige | Virksomhedsguiden. Retrieved April 14, 2021, from https://virksomhedsguiden.dk/erhvervsfremme/content/temaer/coronavirus_og_din_virksomhed/ydelser/kompensation-til-selvstaendige/6a72169d-8558-4c33-afe4-231b58768ed7/
- Erhvervsstyrelsen. (2020f). Vejledning: Lønkompensation | Virksomhedsguiden. Retrieved April 14, 2021, from https://virksomhedsguiden.dk/erhvervsfremme/content/temaer/coronavirus_og_din_virksomhed/ydelser/loenkompensation/8a8e7687-ab06-4524-aea6-dea26d6e95da/
- Erhvervsstyrelsen. (2020g). Vejledning - [UDLØBET] Kompensation til selvstændige fra den 9. marts 2020 til den 8. juli 2020 | Virk. Retrieved April 15, 2021, from

https://virk.dk/myndigheder/stat/ERST/selvbetjening/omsaetningskompensation_selvstaendige/kompensation-selvstaendige-vejledning

FSR - Danske revisorer. (2016). ISA 200 Den uafhængige revisors overordnede mål og revisionens gennemførelse i overensstemmelse med internationale standarder om revision, (December), 27.

Füchsel, K., Gath, P., Bo Langsted, L., Krogh Olsen, P., & Skovby, J. (2017). *Revisor - Regulering & Rapportering* (4. udgave). Karnov Group.

Group, K. (2018). Revisorloven. *Lovbekendtgørelse Om Godkendte Revisorer Og Revisionsvirksomheder, nr.1287*(20.november 2018), 39.

Internationale, D., & Isa, R. (2011a). Omfanget af denne ISA 240, (december 2009), 1–10.

Internationale, D., & Isa, R. (2011b). Omfanget af denne ISA 260. *INTERNATIONAL STANDARD OM REVISION 260 (AJOURFØRT) KOMMUNIKATION MED DEN ØVERSTE LEDELSE*, 1–10.

Internationale, D., & Isa, R. (2011c). Omfanget af denne ISA 265 Vejledning og andet forklarende materiale Fastlæggelse af , om der er konstateret mangler i intern kontrol (jf . afsnit 7). *Omfanget Af Denne ISA 265 Vejledning Og Andet Forklarende Materiale Fastlæggelse Af , Om Der Er Konstateret Mangler i Intern Kontrol, 315*(4), 1–6.

Internationale, D., & Isa, R. (2011d). Omfanget af denne ISA 300 Planlægningens funktion og tidsmæssige placering Planlægningens funktion og tidsmæssige placering, *610*(december 2014), 1–8.

Internationale, D., & Isa, R. (2011e). Omfanget af denne ISA 330 Revisionshandlinger som reaktion på vurderede risici for væsentlig fejlinformation på revisionsmålsniveau, *315*(december 2016), 1–10.

Internationale, D., & Isa, R. (2011f). Omfanget af denne ISA 700, *706*(december 2016), 1–10.

Internationale, D., & Isa, R. (2020). ISA 315. *INTERNATIONAL STANDARD OM REVISION 315 (AJOURFØRT) IDENTIFIKATION OG VURDERING AF RISICI FOR VÆSENTLIG FEJLINFORMATION IGENNEM FORSTÅELSE AF VIRKSOMHEDEN OG DENS OMGIVELSER*, (December 2016), 1–23.

- L.Stulb, D. (2016). *Corporate misconduct-individual consequences Global enforcement focuses the spotlight on executive integrity 14th Global Fraud Survey*. Retrieved from https://eyfinancialservicesthoughtgallery.ie/wp-content/uploads/2016/08/EY_Global_Fraud_Survey.pdf
- Lau, A. (2020). Revisor finder og retter fejl i års- regnskaberne. *FSR - Danske Revisorer*, (September), 9. Retrieved from <https://www.fsr.dk/revisorerne-retter-vaesentlige-fejl-i-regnskabet>
- Lund, D., & Reda, S. (2020). Debat: Internt snyd og svindel spiser 5 procent af en virksomheds omsætning. Retrieved January 12, 2021, from <https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/opinion/intern-svindel-koster-dyrt>
- Olesen Bødker, M. (2020). Politiet mistænker snyd for 25 mio. kr. med hjælpepakker – men der er flere sager på vej. Retrieved January 12, 2021, from <https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/politik/flere-sager-om-hjaelpepakkesvindel-paa-vej>
- PwC. (2020). Fighting fraud: A never-ending battle. Retrieved January 27, 2021, from <https://www.pwc.dk/da/publikationer/2020/global-economic-crime-and-fraud-survey-2020.pdf>
- Ritzau. (2020a). 19 er anmeldt til politiet for at snyde sig til coronalån. Retrieved January 12, 2021, from <https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/virksomheder/19-er-anmeldt-til-politiet-for-at-snyde-sig-til-coronalaan1>
- Ritzau. (2020b). Dommer fængsler mand i sag om svindel med hjælpepakke. Retrieved January 12, 2021, from <https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/generelt/dommer-faengsler-mand-i-sag-om-svindelm-med-hjaelpepakke1>
- Ritzau. (2020c). JPMorgan betaler 920 mio. dollar i sag om markedsm Manipulation. Retrieved February 12, 2021, from <https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/finans/jpmorgan-betaler-920-mio-dollar-i-sag-om-markedsmanipulation1>
- Svendsen Tiberg, S. (2020). 29-årig mand idømt 1,5 års ubetinget fængsel for

svindel med lønkompensation til opdigtede ansatte. Retrieved January 12, 2021, from <https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/virksomheder/29-aarig-mand-idomt-15-aars-ubetinget-faengsel-for-svindel-med-lonkompensation-til-opdigtede-ansatte>

Tiberg Svendsen, S., & Christensen, J. (2020). Parken, Don Ø og Jørgen Glistrup risikerer kæmpe smæk i sag om kursmanipulation: Parken anmoder om suspendering af aktien indtil dommen. Retrieved February 11, 2021, from <https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/virksomheder/83-mio-er-paa-spil-i-dag-falder-afgorelsen-i-sag-om-kursmanipulation-med-parken-aktien-forstaa-hele-sagen-her>

virksomhedsguiden.dk. (n.d.). Coronavirus og din virksomhed | Virksomhedsguiden.dk. Retrieved February 2, 2021, from https://virksomhedsguiden.dk/erhvervsfremme/content/temaer/coronavirus_og_din_virksomhed/

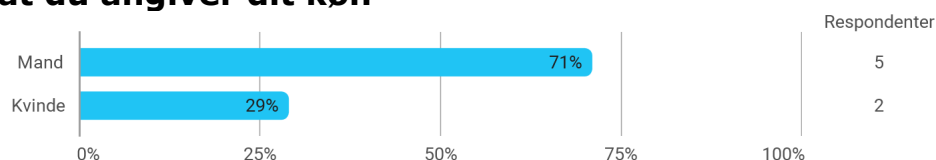
Werlauff, E. (2016). *Erstatningsansvar i selskabsforhold - ledelse, ejere, revisor* (1. udgave,). Danmark: WERLAUFF Publishing A/S. Retrieved from www.werlauff-publishing.com

9. Bilag

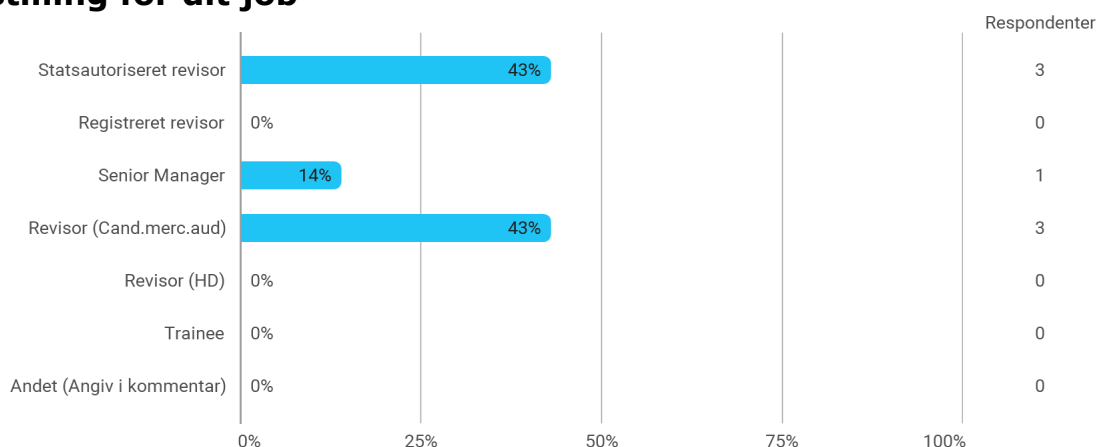
9.1 Spørgeskema svarene.

Bilaget giver overblikket af spørgeskemasvarene.

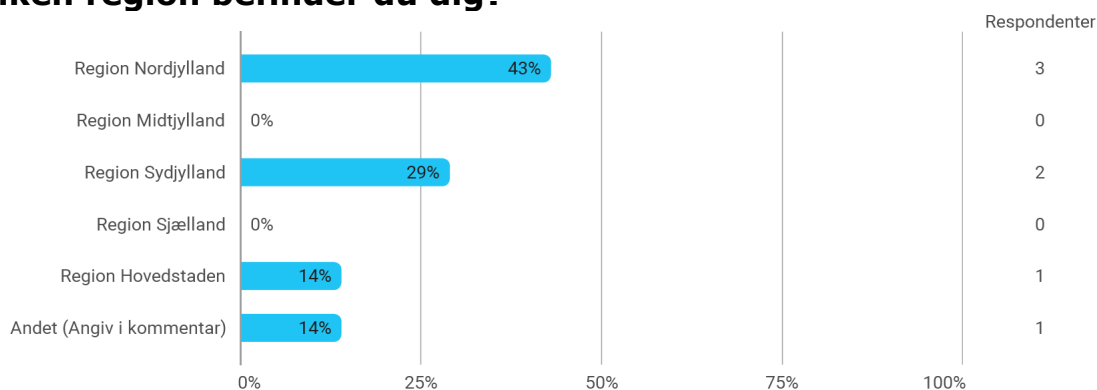
9.1.1 Jeg vil ønske at du angiver dit køn

9.1.2 Din stilling for dit job

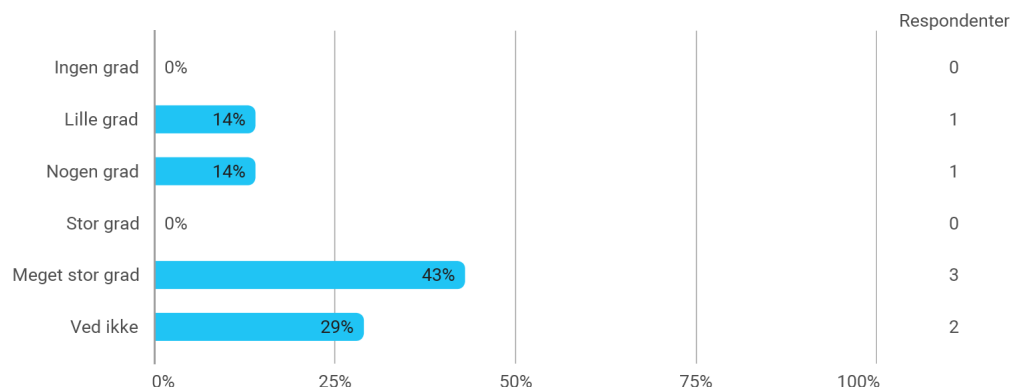
9.1.3 I hvilken region befinder du dig?

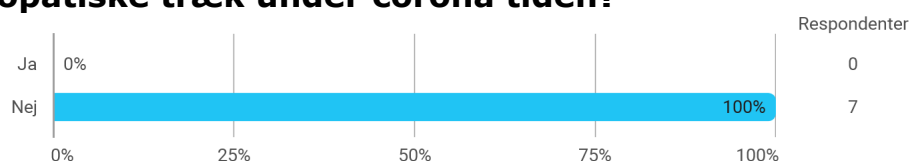
I hvilken region befinder du dig? - Andet (Angiv i kommentar)

- Grønland

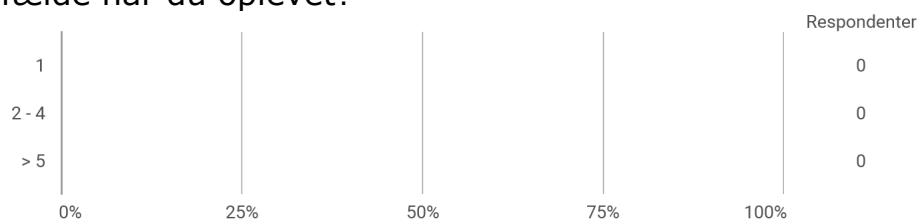
9.1.4 I hvor høj grad er det revisors job at afdække besvigelser i forhold til hjælpepakker, der er tilbudt fra offentlige myndigheder på grund af corona?

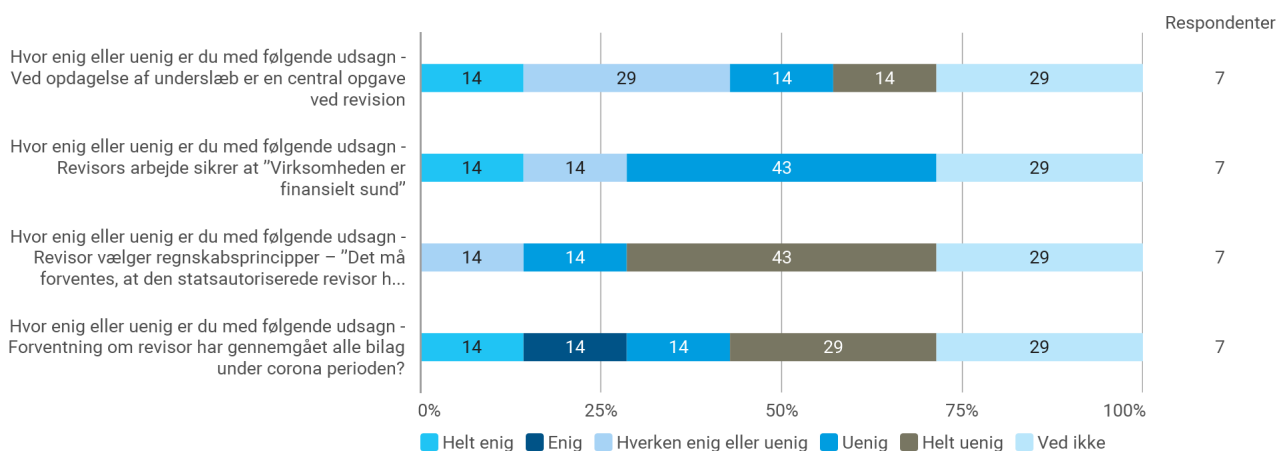
9.1.5 Er du gennem din karriere som revisor stødt på kunder, hvor kunden udviste psykopatiske træk under corona tiden?

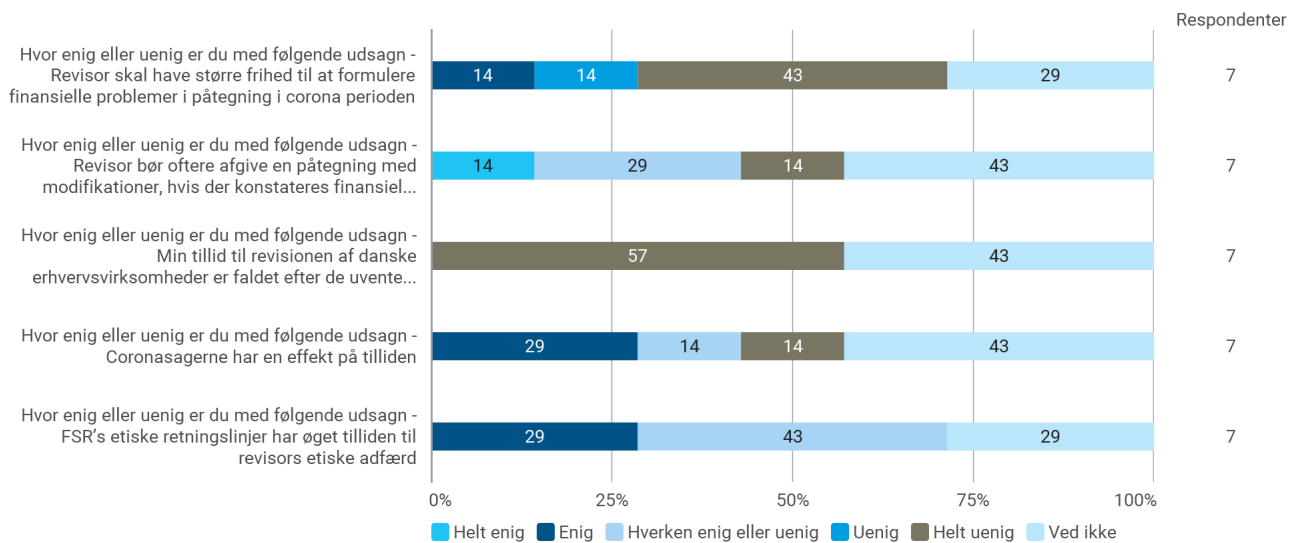
Hvis ja, hvor mange tilfælde har du oplevet?

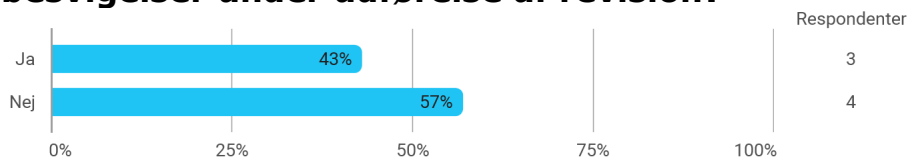
9.1.6 Jeg vil nu spørge dig inden for revisors arbejde. Jeg vil bede dig angive, hvor høj grad du er enig eller uenig med følgende udsagn.

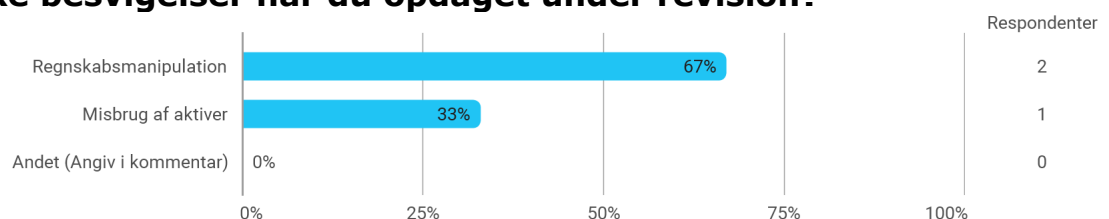
9.1.7 Jeg vil nu spørge dig inden for revisors erklæringen. Jeg vil bede dig angive, hvor høj grad du er enig eller uenig med følgende udsagn.

9.1.8 Har du oplevet besvigelser under udførelse af revision?

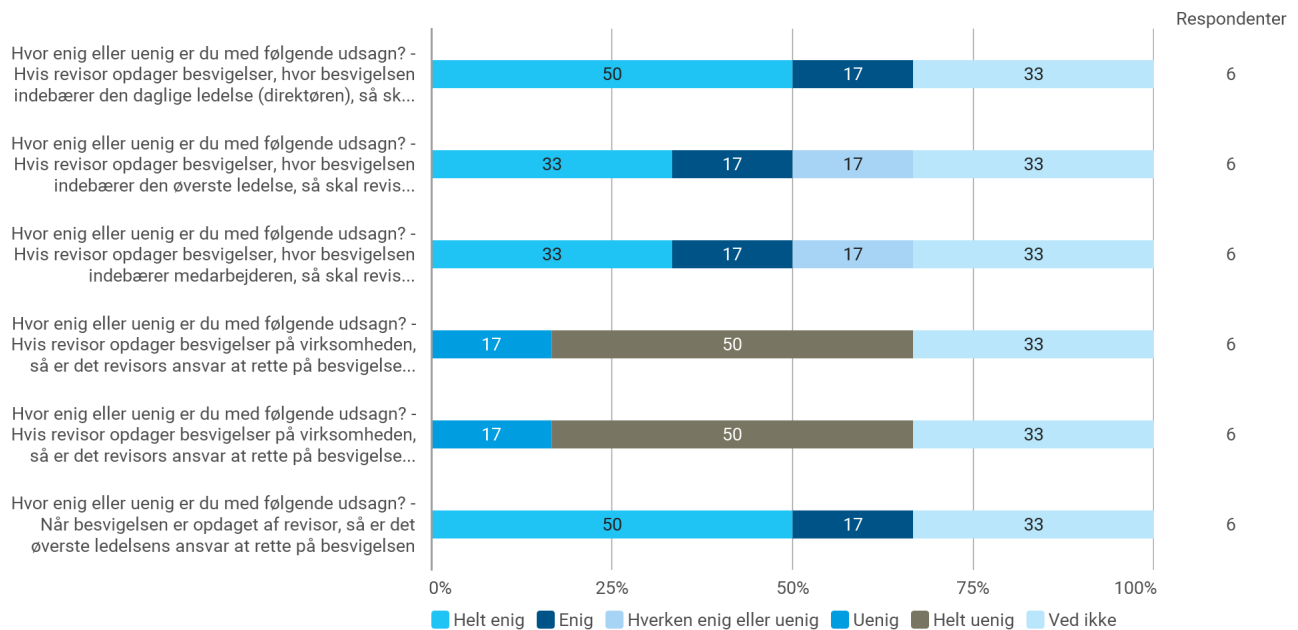

9.1.9 Hvilke besvigelser har du opdaget under revision?

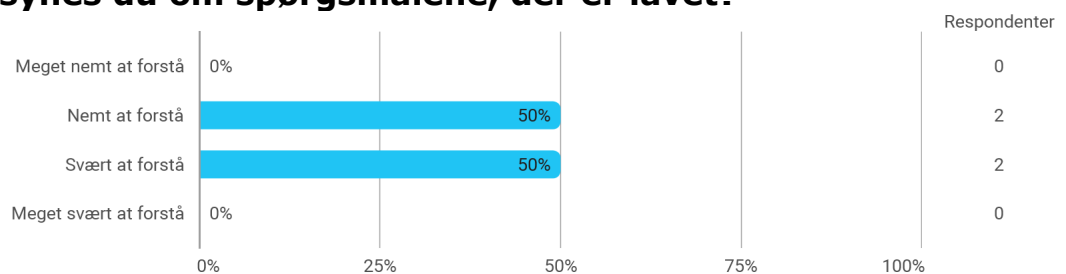

Hvilke besvigelser har du opdaget under revision? - Andet (Angiv i kommentar)

9.1.10 Jeg vil nu spørge dig om revisors opdagelse af besvigelser. Jeg vil bede dig angive, hvor høj grad du er enig eller uenig med følgende udsagn.

9.1.11 Hvad synes du om spørgsmålene, der er lavet?

9.2 Immaterielle og materielle anlægsaktiver

Revisor anvender substantivprocedurer til at opdage væsentlig fejlinformation i immaterielle- og materielle anlægsaktiver, herunder f.eks. substantiv test af transaktioner, hvis de udføres overhovedet, udføres som en del af test af købsprocessen. Detaljerede test af saldiene for den forudbetalte kontosaldo er typisk kun, når der forventes fejlinformationer.

Det kan være nødvendigt at foretage undersøgelser af saldi for forudbetalte forsikrings- og forsikringsudgifter, når revisoren har mistanke om fejlinformationer baseret på tidligere års revisioner, eller når substantiv analyseprocedurer tyder på, at kontosaldoen kan være forkert.

I forbindelse med regnskabsmanipulation kan være fokuset 1) op- og nedskrivning af aktiver og 2) indregne aktiver, der er uden reelt ejerskab.

I forbindelse med misbrug af aktiver kan være fokuset 1) købt driftsmidler, der er primært til privatforbrug og 2) sælge driftsmidler til privatforbrug til lavere dagsværdi.

Immaterielle anlægsaktiver der er længere end 1 år, der kan kategoriseres som immaterielle anlægsaktiver er markedsføring, kunder, kunstnerisk, kontrakter og teknologi.

Revisionshandlinger kan være fordel for revisor, der udfører revision af immaterielle anlægsaktiver og goodwill:(Eilifsen et al., 2014, s. 486)

- Test af eksistens i immaterielle anlægsaktiver og goodwill, når de er blevet erhvervet. Aktiver såsom patenter, copyrights, licenser, broadcast rettigheder og varemærker
- Fuldstændigheden af immaterielle anlægsaktiver og goodwill gennem opnåelse af kopi fra virksomhedens detalje list af immaterielle anlægsaktiver og goodwill, der fremviser totale beløb registreret i balancen

Ejendomsadministration gælder for ejendomme, anlæg og udstyrer, der er registreret i årsregnskabet, herunder materielle anlægsaktiver.

Revisionshandlinger kan være fordel for revisor, der udfører revision af materielle anlægsaktiver:

- o Sammenligne saldi for tidligere periode i ejendoms-, anlægs- og udstyrs- og afskrivningsomkostninger med saldi for indeværende periode under hensyntagen til eventuelle ændringer i forhold eller aktivsammensætning

- Beregne forholdet mellem afskrivningsudgifter og de tilknyttede ejendoms-, anlægs- og udstyrskonti og sammenligne med tidligere års nøgletal
- Beregne forholdet mellem reparations- og vedligeholdelsesomkostninger og de tilhørende ejendoms-, anlægs- og udstyrskonti og sammenligne med tidligere års nøgletal
- Beregne forholdet mellem forsikringsudgifter og de tilknyttede ejendoms-, anlægs- og udstyrskonti og sammenligne med tidligere års nøgletal
- Gennemse kapitalbudgetter, og sammenlign de beløb, der er brugt, med budgetterede beløb

For de to første procedurer, der er anført ovenfor, kan hjælpe med at identificere potentielle væsentlige fejlinformationer. Hvis f.eks. forholdet mellem afskrivningsudgifter og konti for tilknyttede ejendomme, anlæg og udstyr er mindre end tidligere års, og der kun er afsat få aktiver, kan revisor være bekymret for, at der ikke er taget afskrivninger på visse aktiver, der er opført på kontoen, og at der vil blive gennemført yderligere revisionsprocedurer. (Eilifsen et al., 2014, s. 495)

9.3 Langsigtet gældsforpligtelser

Revisor anvender substantivprocedurer til at opdage væsentlig fejlinformation i langfristet forpligtelser, herunder noter, obligationer og realkreditlån.

Langfristede gældsforpligtelser kan have en række funktioner, der kan påvirke de anvendte revisionsprocedurer. For eksempel kan gæld konverteres til aktier, eller den kan kombineres med garantier, optioner eller rettigheder, der kan ombyttes til egenkapital. Revisorens behandling af langfristet gæld adskiller sig imidlertid ikke fra behandlingen af andre regnskabskonti.

Revisoren skal være sikker på, at de beløb, der er opført på balancen for de

forskellige typer langfristet gæld, ikke er væsentligt forkert. Denne revision omfatter en korrekt indregning af renteudgifter i årsregnskabet.

I forbindelse med regnskabsmanipulation kan være fokuset 1) skyldige for kreditorer angivet som betalt, selvom dette er ikke tilfældet, 2) undtagelse af kreditorer og 3) udenlandske kreditor er angivet med forkert kurs.

Revisionshandlinger kan være fordel for revisor, der udfører revision af langfristet gældsforpligtelser:

- En substantiv strategi for revision af langfristet gæld indebærer undersøgelse af eventuelle nye gældsftaler (gældsftaler for obligationer kaldes obligationer eller trust-obligationer), fastlæggelse af status for tidligere gældsftaler og bekræftelse af saldi og andre relevante oplysninger med eksterne parter.
- Substantiv analyseprocedurer er nyttige til revision af renteudgifter på grund af den direkte forbindelse mellem langfristet gæld og renteudgifter.

Revisoren kunne anslå renteudgifter ved at gange de 12 månedlige saldi for langfristet gæld med den gennemsnitlige månedlige rente. Rimeligheden af renteudgifterne kunne derefter vurderes ved at sammenligne dette skøn med det renteudgiftsbeløb, der er registreret i finansbogholderiet. Hvis de to beløb ikke er væsentligt forskellige, kan revisoren konkludere, at renteudgifterne er rimeligt angivet. Hvis det anslåede rentebeløb er væsentligt højere end det registrerede beløb, kan revisor konkludere, at virksomheden ikke har registreret en del af renteudgifterne. Hvis det registrerede rentebeløb er væsentligt højere end det anslåede beløb, kan virksomheden have undladt at registrere gæld.(Eilifsen et al., 2014, s. 508 og 511)

9.4 Egenkapital

Revisor anvender substantivprocedurer til at opdage væsentlig fejlinformation i egenkapital, herunder aktionærernes egenkapital omfatter fællesaktier, foretrukken aktie, indbetalt kapital og overført overskud.

Følgende er de tre hovedtyper af transaktioner, der forekommer i aktionærernes egenkapital:(Eilifsen et al., 2014, s. 514)

- 1) Udstedelse af aktier – dette omfatter transaktioner såsom salg af aktier til kontanter; børsen for aktiver, tjenesteydelser eller konvertibel gæld og udstedelse af aktier til aktiesplit
- 2) Tilbagekøb af aktier – herunder generhvervelse af aktier (benævnt egne aktier) og tilbagetrækning af aktier
- 3) Udbetaling af udbytte – dette omfatter udbetaling af kontant udbytte eller udstedelse af aktieudbytte

Følgende er de vigtigste procedurer for indsamling af bevismateriale og påstande om aktionærernes egenkapital:(Eilifsen et al., 2014, s. 515)

- Kontroller, at aktie- og udbyttetransaktioner er i overensstemmelse med virksomhedens charter (forekomst)
- Kontroller, at alle aktie- og udbytteposter er korrekt bogført og opsummeret i regnskaberne (nøjagtighed)
- Kontroller, at aktie- og udbyttetransaktioner er blevet godkendt korrekt (godkendelse)
- Kontroller, at aktie- og udbyttetransaktioner er blevet korrekt værdiansættet (værdiansættelse)

I forbindelse med misbrug af aktiver kan være fokuset 1) bogholder hæver pengene fra banken og beholde dem selv og 2) tage penge fra kassen og bogfører det på ejerens kapitalkonto.

Revisionshandlinger kan være fordel for revisor, der udfører revision af egenkapital konti:(Eilifsen et al., 2014, s. 515 - 517)

- Revision af forekomsten, fuldstændigheden og værdiansættelse af opdagelsen i påstande
- Revision af egenkapitalen ved at opnå en tidsplan for al aktivitet i regnskabet for den aktuelle periode
- Primosaldoen godkendes i arbejdsdokumenterne for det foregående år, og ultimosaldoen godkendes i finansbogholderiet
- Størstedelen af revisorens arbejde fokuserer derefter på den aktuelle periodeaktivitet på hver konto
- Revision af udbytte: Alt udbytte, der anmeldes og udbetales, vil blive revideret på grund af bekymringer med overtrædelser af virksomhedens vedtægter eller gældspagter
 - o Når virksomheden bruger en ekstern agent til udbetaling af udbytte, kan revisoren bekræfte det beløb, som virksomheden har udbetalt til agenten. Beløbet aftales med det beløb, der er godkendt af bestyrelsen
 - o Revisoren kan genkompensere udbyttebeløbet ved at gange antallet af udestående aktier på registreringsdatoen med det udbytte pr. aktie, der er godkendt af bestyrelsen
 - o Dette beløb skal acceptere det beløb, der udbetales til aktionærerne og periodiseres ved årets udgang
 - o Revisoren gennemgår også virksomhedens overholdelse af aftaler, der begrænser udbetalingen af udbytte
- Revision af overført overskud: Overført resultat påvirkes af indeværende års indkomst eller tab samt udbetalt kontant- eller aktieudbytte. Der er undertiden behov for yderligere revisionsprocedurer, f.eks. revision af overført overskud ved at opnå en tidsplan for kontoaktiviteten for perioden
 - o Primosaldoen godkendes i det foregående års arbejdsdokumenter og årsregnskab

- Resultatet kan spores tilbage til resultatopgørelsen
- Beløbene for kontant- eller aktieudbytte kan verificeres som beskrevet i udbytte
- Til sidst revision af overført overskud skal sikre, at alle nødvendige oplysninger i forbindelse med overførte overskud er lavet i noterne, f.eks. mange gældsftaler begrænse mængden af overført overskud, der er til rådighed for betalinger som udbytte

9.5 Kassebeholdninger

Revisor anvender substantivprocedurer til at opdage væsentlig fejlinformation i kassebeholdninger, herunder valutabeholdning og kontanter på indlån i bankkonti, herunder indlånsbeviser, tidsindskud og opsparingskonti.

Der er typer af bankkonti: kontantkonto, forskudte kontantkonti og filialkonti.

Revisionshandlinger kan være fordel for revisor, der udfører revision af kassebeholdninger: (Eilifsen et al., 2014, s. 532)

- Vugge til grav
- Kontantkonto og forskudte kontantkonti sammenligner med indeværende års balance og budgetteret mængder
 - Omfattende kontrol og/eller substantiv undersøgelser af transaktioner med henblik på indbetalinger og kontantudbetalinger
 - Omfattende test af virksomhedens bankafstemninger
 - En kopi af bankafstemningen
 - Bekræftelse af kontosaldooplysninger med finansielle institutioner
 - Et kontoudtog

Hvis kunden ikke har tilstrækkelig kontrol over kontanter, eller revisoren har mistanke om, at der er sket en eller anden form for svig eller udtørring, der involverer kontanter, kan det være nødvendigt at udvide de normale kontant

revisionsprocedurer. Tre revisionsprocedurer, som revisorer typisk benytter til at afsløre svigagtige aktiviteter på kontantkontiene, er 1) udvidede bankafstemningsprocedurer, 2) bevis for kontanter og 3) test for kiting (skrivning af checks)

Revisionen af en forskudslikvidkonto, f.eks. revision testene er dog mindre omfattende af to grunde. For det første er forskudssaldoen på kontoen generelt ikke væsentlig. F.eks. kan en forskudsløn- eller filialkonto indeholde en minimumssaldo på f.eks. 200 kr., som banken kræver for at holde kontoen åben og aktiv, undtagen i kort tid efter en lønindbetaling, og før de relaterede lønudbetalinger er ryddet. For det andet er de typer udbetalinger fra kontoen homogene. Checkene er for lignende typer transaktioner og for relativt små beløb, f.eks. er der ofte grænser for individuelle beløb, der kan udbetales, eller størrelsen af en individuel løncheck.(Eilifsen et al., 2014, s. 529 - 540)

9.6 Investeringer

Revisor anvender substantivprocedurer til at opdage væsentlig fejlinformation i investeringer, herunder værdipapirer fra andre enheder. Sådanne finansielle investeringer kan omfatte aktiepapirer såsom fælles og foretrukne aktier, obligationer såsom sedler og obligationer, og hybride værdipapirer såsom konvertible obligationer og aktier.

Revisor skal sikre, at de beløb, der er opført på balancen for de forskellige typer investeringer, er ikke væsentligt fejlinformation. Dette omfatter korrekt indregning af renteindtægter, udbytte og værdiændringer, der skal indgå i regnskabet.

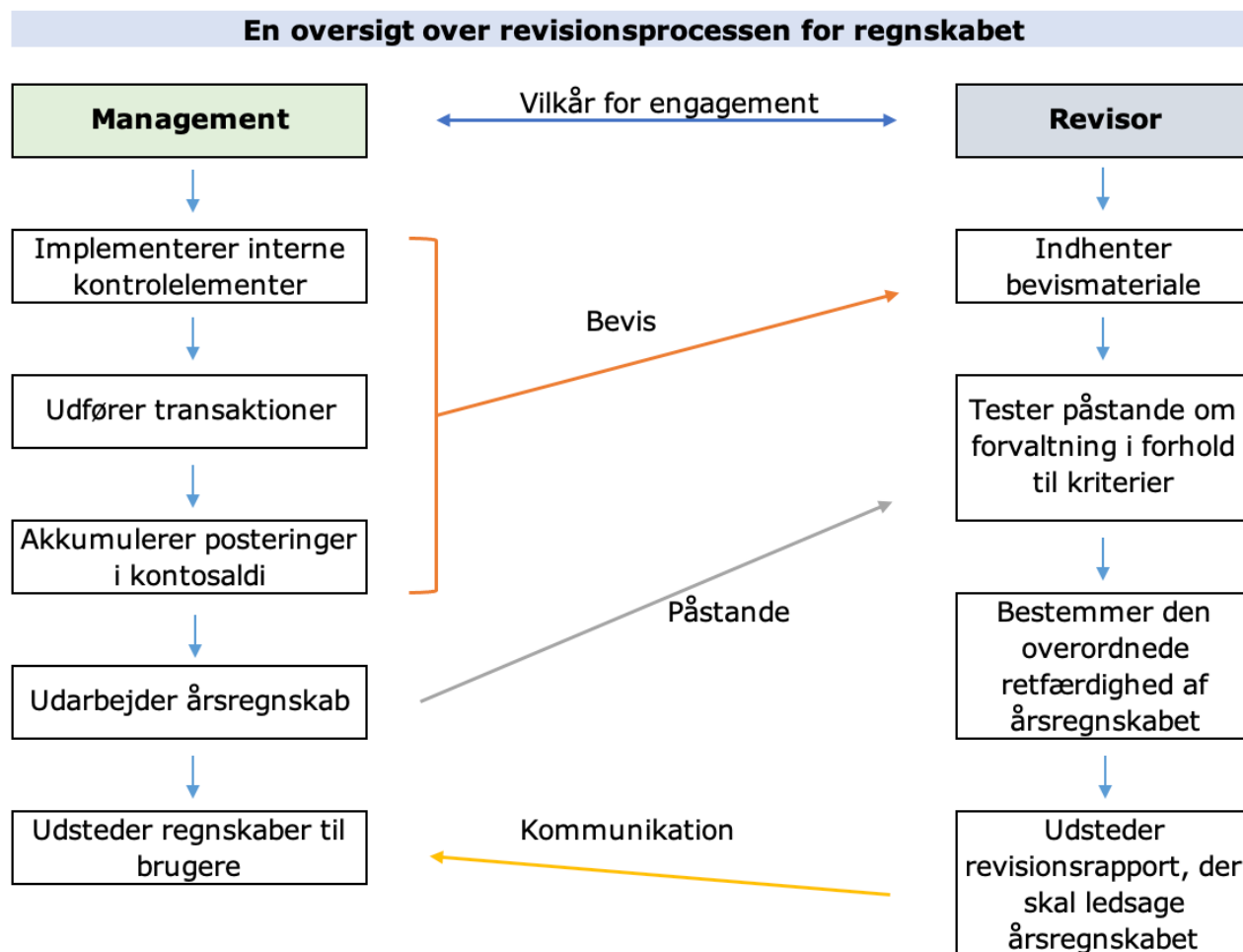
Revisionshandlinger kan være fordel for revisor, der udfører revision af investeringer:(Eilifsen et al., 2014, s. 541 - 544)

- Sammenligning af saldiene på indeværende års investeringskonti med tidligere års saldi efter overvejelse af virkningerne af drifts- og finansieringsaktiviteter i indeværende år på likvide midler og investeringer
- Sammenligning af rente- og udbytteindtægter i indeværende år med den rapporterede indkomst for tidligere år og med det forventede afkast af investeringer
- Genberegning af renteindtægter i indeværende år ved hjælp af den pålydende mængde værdipapirer, der besiddes, rente og den periode, der besiddes.

Revisoren bør udføre en eller flere af følgende revisionsprocedurer, når han indsamler bevismateriale for eksistens:(Eilifsen et al., 2014, s. 546)

- Fysisk undersøgelse Bekræftelse med udstederen
- Bekræftelse med depositar
- Bekræftelse af uafklarede transaktioner med mægler-forhandleren
- Bekræftelse med kontrapart
- Læsning af gennemførte partnerskabsaftaler eller lignende aftaler.

9.7 Revisionsprocessen

Figur 24 - Kilde: Egen tilvirkning ud fra Auditing & Assurance Services.(Eilifsen et al., 2014, s. 13)

9.8 Gantt-kort for specialet

Gantt-kort for afhandlingsprojekt																						
Måned	Februar				Marts					April					Maj					Milepæle		
Uge	5	6	7	8	9	10	11	12	13	13	14	15	16	17	17	18	19	20	21		22	
Opstart	x																					
Problemformulering	x																					
Metode		x																				
Møde med vejleder	x	x										x							x		Fase 1 færdig 10. februar	
Spørgeskema udarbejdes								x	x	x	x	x										
Dataindsamling												x	x	x	x							
Møde med vejleder				x				x				x		x			x		x			
Analyse		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		Fase 2 færdig 20. maj	
Konklusion																		x	x	x	Fase 3 færdig 25. maj	
Rettelser i specialet																			x	x	Fase 4 færdig 30. maj	
Afholdt mødetidspunkter:																						
02.feb.21	kl. 11 - 11:30																					
08.feb.21	kl. 17:30 - 18																					
12.apr.21	kl. 11 - 11:30																					
27.maj.21	kl. 13:45 - 14:15																					

Figur 25 - Kilde: Egen tilvirkning.